

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Rosenkrantz, Palle.; (Omslagstegning af Arild Rosenkrantz).
Titel Title:	<u>Barberkniven : en Kriminalroman om Dommerformodninger</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	København ; Kristiania : Gyldendalske Boghandel : Nordisk Forlag, 1907
Fysiske størrelse Physical extent:	206 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

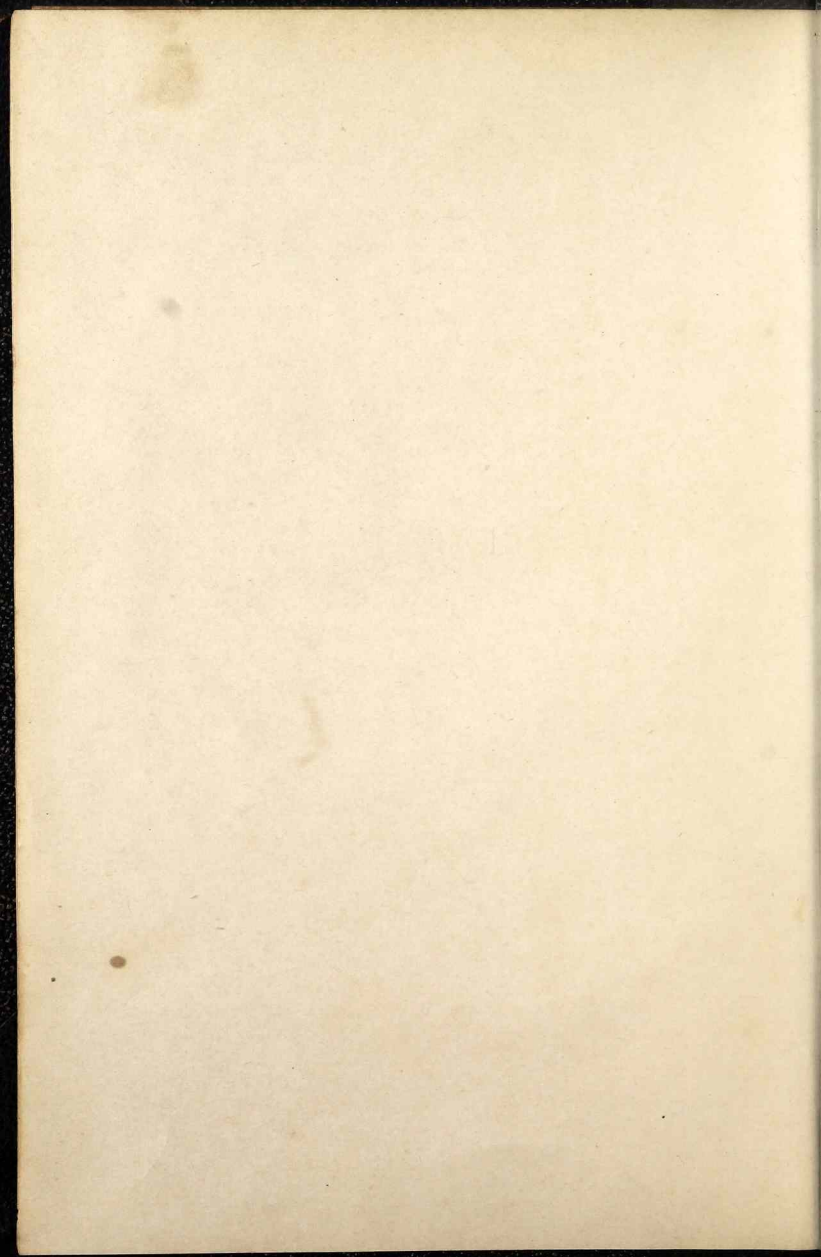
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130018759390

57, - 250

1946 5421

3

BARBERKNIVEN

*Published October 23rd nineteen hundred
and seven. Privilege of copyright in the United
States reserved under the Act approved March
third, nineteen hundred and five, by the author
Palle Rosenkrantz.*

PALLE ROSENKRANTZ

BARBERKNIVEN

EN KRIMINALROMAN
OM DOMMERFORMODNINGER

(OMSLAGSTEGNING AF ARILD ROSENKRANTZ)

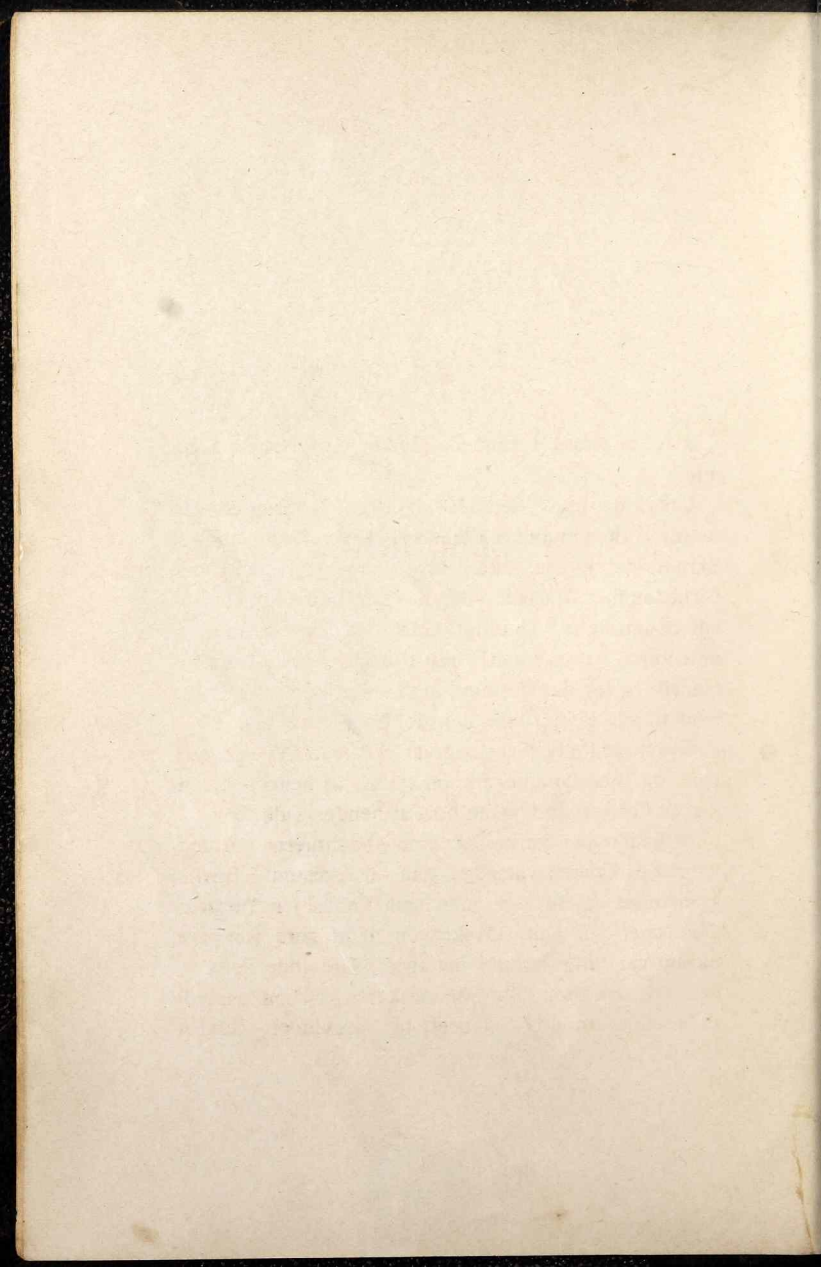

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1907

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

INDLEDNING

I

Det er altsaa i Embeds Medfør, Ds. Naade søger mig?

Grevinde Polly nikkede alvorligt. — Som konstitueret Birkedommer i Edelsborg Birk. Netop! Kære Skram, det kunde ikke være bedre! — Den gamle Birkedommer Madsen vilde det være umuligt at have talt til om dette. Umuligt! Men De, kære Skram, er min Ven — ikke sandt? min trofaste Ven! Altsaa, — Henrik og jeg har bestemt, at vi — at jeg . . . at gaa hver til sit. Er det ikke det, det hedder paa Dansk?

Grevinde Polly Jernskæg var af Fødsel Amerikanerinde, og Birkedommer Skram syntes, at hendes Accent tog alt det konventionelle bort af hendes Tale.

Birkedommer Skram var kun konstitueret i Anledning af en Embedsvakance; han var Assistent i Justitsministeriet og 38 Aar; men som Søn af en Departementschef var han selvskreven til at gøre Karrière. Skram var tillige stærkt indtagen i Grevinde Polly — det var forresten alle Mennesker —; han spillede vidunderlig smukt Violoncel, og Grevinden elskede Musik.

Deraf Venskabet, som havde varet i en Vinter, et Foraar og en halv Sommer. Dertil kom, at Birkedommerboligen med sin Have med store, gamle Træer laa lige overfor Slottet, kun skilt fra dette ved den gulgrønne Slotsgrav.

Over den havde Grevinde Polly nu roet sin lille, hvide Baad. Hun skulde jo tale med Birkedommeren i Embeds Medfør. Hun og Lensgreve Henrik Jernskæg havde altsaa bestemt — — at gaa hver til sit.

Hans var Grevs-kabet Edelsborg med Tilliggende af Gods, Skove, Kirker og Tiender; *hendes* var — hun selv, ikke andet.

Og dog syntes Skram, at Grevens var den mindste Del.

La belle dame sans mercy — kaldte Naboerne Grevinde Polly, og saaledes var hun malet af en af Landets første Kunstnere. En Florentinerinde, der vakte alles Haab, men intet lovede og derfor heller ikke behøvede at holde Løfter. En Florentinerinde, som disse Renæssancens Kvinder er genfødte i Nutidens Amerika. Hendes Haar var brunligt, men i Solen lyste det med gylden Glans; det var skilt og delt i svære Lokker, der bruste om det fine, ovale Ansigt. Hendes Øjne havde alle Farver, og ingen vidste den rettes Navn, og hendes Mund var stundom buet og svulmende, stundom sluttet og fast, næsten grusom. Hun bar altid, uden Hensyn til Modens Krav, et udringet Liv, der lod den slanke, hvide Hals fri. Hendes Hænder var Mona Lisas, dem ingen glemmer, og hendes Skikkelse var

middelhøj og fyldig — egentlig for svulmende til det ovale Ansigt og den slanke Hals.

La belle dame sans mercy!

Fremmed var hun for alle Egnens Folk, da hun som attenaarig drog ind paa Edelsborg, fremmed var hun den Dag, da hun med sit eget stille Smil betroede Birkedommer Skram, at hun og Grev Henrik var bleven enige om at gaa hver til sit.

Det undrede ikke Skram. Han spurgte blot:

Og Ivar?

Ivar! gentog Grevinden. — Han er i Dag rejst til sit College — til Herlufsholm, dør skal han blive, til han bliver Student. Han er nu en stor Dreng paa elleve Aar — og De ved, Skram, det er Henriks Dreng, ikke min. Henrik tog mig for at faa en Moder til sin Dreng, endnu inden Drengen var født. *Stamherren* — det var min første Pligt, og den opfyldte jeg. Jeg gav selv Drengen Die og passede ham godt, saa længe han var lille. Vi Amerikanerinder kan være gode Mødre. Men Ivar var altid Stamherren — Henriks Dreng. Og det skal han faa Lov at blive.

Han bryder sig ikke heller om sin Mor. Det ved De jo. Ivar er Henriks Barn, ikke mit. Og jeg bryder mig ikke om Børn.

Det vidste Skram.

Nu er jeg 30 Aar, fortsatte Grevinden — og hun smilede lidt træt — 30 Aar, det vil sige, jeg har ikke længe igen. Og jeg vil *leve*. De ved, jeg vil *leve*. Henrik har givet mig min Frihed og derfor kommer jeg til Dem: det er jo Dem, der har med det at gøre

ligesom med mine Tjenestefolk, naar de løber væk og mine Hunde, naar de skal ind over Grænsen.

Skram nikkede. Jeg skal foretage den saakaldte verdslige Mægling og ---

Grevinden afbrød — og skrive en Ansøgning eller hvad det nu hedder til Ministeren. Ministeren er min Ven, han nægter mig ikke noget. Og De, kære Skram, De gør jo ogsaa nok alt, hvad jeg beder Dem om?

Skram smilede. Jeg skal foretage den verdslige Mægling med al embedsmæssig Energi.

Det behøves ikke — Henrik og jeg er enige. Var jeg lidt ældre, vilde jeg maaske blive. Her er jo kønt, og Menneskene er rare. Jeg har vænnet mig til Danmark, og jeg holder af Edelsborg. Men Livet, Skram — jeg lader mig ikke bedrage for Livet. Og jeg har ikke levet en Dag i mit Liv — jeg mener ikke i min Musik, men i mit Liv, i det at være rigtig Menneske. Ikke en eneste Dag, Det har jeg jo sagt Dem de hundrede Gange.

Og jeg har

Grevinden tog Skrams Haand og trykkede den let. — De har været forelsket i mig, kære Skram, som den pæne, velopdragne Jurist De er. Uden Dem var jeg død af Kedsomhed i Vinter, da Onkel Julius Død tvang os til at kukkelure hernede. Jeg er Dem hjertelig taknemmelig, kære Ven. Deres Forelskelse har varmet om mig. Jo, den har. Jeg var ellers død af Kulde. De ser, De har paa to Maader frelst mit Liv i Vinter. Nu skal De frelse mig *en* Gang til!

Grevindens Haand laa i Skrams. Han førte den til sine Læber.

Hun lo.

Stakkels Skram! De er virkelig forelsket. De maa ikke blive vred, men de er det alle; selv Henrik — stakkels Henrik! Det hjælper altsammen ikke — ikke en Smule.

La belle dame sans mercy, sagde Skram; han var virkelig begyndt at blive lidt varm.

Grevinden lo igen med sin korte, klingre Latter.

Jeg vil savne Deres Violoncel. Men jeg vil sige Dem for Deres egen Skyld, at vil De ikke dø som Pebersvend, saa maa De lære et andet Instrument. Jeg tror, jeg kunde være bleven forelsket i Dem, hvis De havde spillet Violin, og det ligesaa dejligt som De spiller Violoncel. Men Stillingen, Skram, ikke sandt? Tolstoy taler om den farlige Violin — Tolstoy har Ret; men som Duet for Klaver og Violoncel kunde selv ikke Kreuzersonaten blive farlig. Det er Stillingen, ikke sandt, Skram?

Og Grevinden lo igen — stille, lidt drillende.

Naa, nu ingen Dumheder. Det er Alvor, og De er igen den stive Birkedommer, ligesom naar De forhører Tyveknægtene dernede, eller Morderne — som De vel ikke har forbørt nogen af her i det skikkelige Danmark. Henrik og jeg skal altsaa skilles, og det skal De sørge for, det siger Henrik; han vil ikke have sin Godsforvalter blandet ind i det.

Grevinden rejser? — spurgte Skram.

Jeg rejser! — ja. — til Paris.

Alene?

Grevinden rynkede Brynene. Jeg vil gøre Dem opmærksom paa, at dette her er et Tillidshverv; men De maa ikke spørge mig om, hvad jeg vil gøre i Fremtiden, for det siger jeg ikke. Og saa meget ved De om mig allerede Skram, at hvad jeg ikke *vil* sige, det siger jeg ikke, om man saa lagde mig paa en glødende Rist.

Og det vidste Skram, — Grevinde Polly var stærk, stærkere end alle de Mennesker, han havde mødt. En maaske undtagen — Helmuth Viffert.

Der for en Tanke gennem Skrams Hoved.

Rejser Helmuth Viffert med til Paris?

Grevinden rejste sig hurtigt!

Nævner De *det* en Gang til, rejser jeg til København og lader alting ordne der af den gamle, sippede Advokat. Fortiden ved *De* intet om, Skram, Nutiden kender De, Fremtiden er *min* og *min* alene.

Om Forladelse, sagde Skram — han forstod, at hun mente, hvad hun sagde. — Jeg skal kun for en Forms Skyld vide, hvorfor De vil separeres fra Deres Mand. Ds. Naade forstaar, at det kun er en Formsag.

Grevinde Polly smilede: — Det hele var en Formsag. Mit Giftermaal en Formsag. Jeg vilde være Grevinde, og selv om Navnet Jærnskæg lyder lidt underligt, saa er det solidt og gammelt. Edelsborg er ogsaa solidt og gammelt; skønt havde jeg vidst, hvor rædsomt det saa ud, før jeg fik Henrik til at bygge det om, tror jeg næppe, jeg havde taget ham. Men jeg var syg af det andet — det, De ikke kender — og saa tog jeg Henrik. Det var en Formsag. Henrik er for god til mig, meget

for god. Men det kan nu en Gang ikke hjælpe. Og Stamherren er vel ogsaa for ham det vigtigste. Som godt er. Henrik er kun 36; han kan gifte sig igen.

Deres Mand elsker Dem, Grevinde Polly. Det ved De godt, — sagde Skram alvorligt; og det var sandt,

Grevinden slog med Hovedet: Det gør De jo ogsaa, Skram, det gør de allesammen, det har de altid gjort. Kun jeg — jeg selv har aldrig før —

Grevinden blussede let, saa tav hun.

Skram turde ikke sige noget.

Det bankede paa Døren.

Det var Fuldmægtigen. Skrams Kontor laa lige op ad Havestuen.

Kammerjunker Viffert vilde gerne tale med Birke-dommeren?

Bed ham vente.

Og sig ikke, at jeg er her, Holm, — faldt Grevinden ind. — Han er vandt til at betragte Birkets Politifolk som en Del af Slottets Tjenerskab.

Fuldmægtig Holm bukkede dybt og forlod Stuen.

Nu gaar jeg, Skram, samme Vej som jeg kom, — til Søs. Lov mig ikke at sige et Ord til ham om *det*, jeg har sagt og at fortælle mig alt, hvad *han* siger. De spiser hos os i Aften, ikke sandt? Det er en Slags Afskedsmiddag. Jeg rejser jo snart. Med Præsten har jeg talt; det gamle Vrølelhoved sagde ikke noget, og den verdslige Mægling kan vi passende tage efter Kaffen i Aften, Jeg er kaad, ikke — men det er fordi, det er forbi — forbi!

Og saa rakte Grevinde Polly Birkedommeren sin Haand. Skram kyssede den to Gange.

Det var hans Ret.

Og Grevinden gik let henover Græsplænen ned til de hængende Pile, hvor Baaden laa.

Hun kyssede paa Fingeren op mod Skram og gjorde Baaden los, saa roede hun over mod Slottet, der spejlede sig stolt i det gulgrønne Vand.

Skram hørte, hvor hun sang, medens hun roede. Det var Juvelarien af Faust, syntes han. —

II

Der maatte gaa nogen Tid. Grevindens Baad maatte først dreje fra den smalle Kanal ned i den brede Sø foran Slottet uden om de store, hængende Pile, ud af Syne.

Skram stod lænet til Vinduskarmen og stirrede over mod Edelsborg.

Skilsmisse! — nu havde Grev Henrik Jærnskæg altsaa givet sit Samtykke og nu var det forbi — forbi. Ogsaa for Skram. Nu drog hun ud i den store, vide Verden, og han — han kunde drage tilhage til Hovedstaden, til Kancelliet og de mange gule Konzeptark, de inderlig ligegyldige Akter, der føg sammen derinde som Blade og fejedes væk som Blade.

Edelsborg var en Drøm og nu var Drømmen tilende.

Hvorfor skete dette netop nu? Hun tillod ham ikke at spørge — og han vidste intet. Han havde kun haft Øje for hende. De andre havde han ikke kymret sig om.

Kammerjunker Viffert — der ventede derude! Han kunde vente lidt endnu.

Baaden svingede om det skarpe Knæ, og hun nikkede til ham. —

Viffert kunde det ikke være, det var umuligt, — denne halvgamle Kyniker! Og desuden, hvorfor saa

netop nu? Folk sagde, at hans Bekendtskab med hende var ældre end hendes Ægteskab. Og hun kunde umuligt — umuligt, — —!

Den unge Viffert, Kammerjunkeren's Brodersøn, der nylig havde forpagtet Skovgaarden. — Han var i hvert Fald ung og køn, men ubetydelig, tavs; ret en Landjunker, en indavlet Blodshest.

Og de to talte aldrig sammen. Sigismund Viffert kunde vist slet ikke tale. Han var betaget, blændet af den skønne Slotsfrue — men det var de jo alle, Grev Henrik ogsaa — og dog havde han givet hende fri, Lov til at drage, hvorhen hun vilde.

Der laa Edelsborg badet i Sol, Edelsborg med de svære, røde Mure og det grønne Kobbertag, det lensgrevelige Slot, der var hendes Hof, hvor hele Stiftet samledes og hyldede hende som den ukronede Dronning. Miss Bradlaugh, en ung, amerikansk Skønhed. hvis Historie hviskedes, men ikke kendtes. Grevinden paa Edelsborg, der hidsede al Tale i Krogene og altid førte an. Dronningen, der frivilligt vilde nedlægge sit Scepter for at leve Livet!

De grønne Hængepile rammede de røde Sten, og den gulgrønne Grav gav Slottets Billede igen i Guld. Den sagnrige Borg skulde være bygget af den skønne Edel Jernskæg, Kong Hans' Frille, hende, om hvem Svenskerne sang i Rimkrøniken:

Jag samnade åter mina män,
Och drog så vi till Sverige igen,
Min dronning Chirstin följde och thå;

Jungfru Eddela gjorde och så,
 Altid skulde hon åka med mig i släda;
 Thet gjorde jag för lust og gläde,
 Hon kunde väl skämta med sin ord
 Och tärning kasta öfver tafvelbord.

Jomfru Edel Jernskæg var Dronning Christinas Jomfru, saa ægtede hun Hr. Torben Bille, og han blev ved hende en stor Mand. Hr. Torben var taalsom og vilde ikke miste sin Konges Huldskab. Derfor var Kong Hans ofte hans og Fru Edels Gæst paa Vordingborg Hus, og Sagnet fortæller, at da Fru Edel laa paa Sotteseng og Kongen stod hos, talte hun om Samvittighedsnag for Synd ved ham, men Kongen sagde: Ædel var du i Livet, saa og i Døden.

Sagnet meldte ogsaa, at Fru Edel havde bygget Edelsborg af sammenlagte Gaarde, Kongens Gave. Hendes Slægt var vel uddød som Adelsslægt, hendes Moder var alt kun en Guldsmeds Datter af Næstved; men senere under Enevælden blev en Mand, der regnede sig til hendes Slægt, ophøjet i grevelig Stand, og Edelsborg blev hans Grevskab.

Stort var det og godt. Godset var ikke solgt fra, og 5000 Tdr. Land Skov laa til det, samt 12 prægtige Kirker. Kapitalen talte de 2 Millioner og Hartkornet var 1200 Tdr. eller saa. Grev Henriks Fader havde været en stor Mand, en af Rigets første, Grev Henrik selv var kun stor af Vækst, skulderbred og før, meget mild af Sind — Godheden selv, som det hedder, men tung og uden Kvindetække. Han elskede sin Hustru,

nærmede sig hende i dyb Ærbødighed, som var hun af finere Stof end han.

Og nu havde han givet hende sin Frihed, for at hun efter 12 Aars Ægteskab kunde leve Livet! —

Skram vendte sig rask og gik hen til Døren, der førte ind til Kontoret.

Kammerjunker Viffert rejste sig; han havde siddet paa en Stol ved Pulten og talt med Fuldmægtigen om Vejr og Vind.

Træd nærmere, Hr. Kammerjunker, sagde Skram.

Og Kammerjunkereren traadte nærmere. —

Der er Mænd, der lever et langt Liv i blide Kaar, omgivne af Rigdom til Overflod, kun betænkte paa at nyde dette Liv for sig alene. Saadanne Mænd gifter sig aldrig, de elsker mange Kvinder lidt og sig selv over al Maade. De klæder sig efter Modens sidste Krav, de bærer gyldne Ringe og Diamanter, de rejser meget, men ser sjældent mere end Hoteller og Boudoirer. De ved meget om faa Mennesker, men intet om de mange, og de derudenfor eksisterer ikke for dem. De arbejder ikke; højt regnet jager de og spiller Kort eller vædder paa Fuldblodsheste. Men de har altid travlt, saa travlt, at de maa have en Kammertjener til at hjælpe dem i Tøjet. De spiller kanhænde ogsaa paa Børsen, men kun for at vinde Penge, og intet, de gør, sætter Frugt ude i Samfundet. De ernærer nogle Skrædere, nogle Opvartere og nogle løse Kvinder, der lever højt paa dem.

Og naar de dør, husker ingen dem, skønt alle kendte dem, medens de levede. Deres Gods tilfalder fjerne

Slægtninge, der i Aar har ventet paa den Død, de selv frygter og strider mod i lange Aar.

Saadan en Mand var Kammerjunker Helmuth v. Viffert. Han var dansk, men kunde for den Sags Skyld ligesaa godt have været Russer eller Franskmand.

Middelhøj, slank, elegant, med stærkt, sort Over-skæg, for sort til det tynde, sirligt redte Haar og de let rynkede, slappe Træk. Hans krumme Næse bøjede sig med fine Fløje over dette kulsorte Skæg, og hans brune Øjne spillede under de tætte Bryn. En Esterhazytype, som den findes i Monte Carlo og — hos Kellnerne paa de store Londonske Westend Restauranter.

v. Viffert havde bjerget sig. Som ung gjorde han, Søn af en halvfattig Godsejer, gale Streger og blev sendt til Amerika. Han debuterede som Cowboy, passede Sølvminerne og blev Eventyrer i New York. Han forstod Kvinderne, og Kvinderne paaskønnede ham. En skønne Dag var han rig. Og han forstod at bevare sin Rigdom. Han satte Kursen efter Europa og levede en Række Aar i Paris. Man gjorde ham ved en Hoflejlighed til Kammerjunker, og det blev han ved med at være. Han ejede ingen Ærgærrighed, kun en vis Magelighed, en grænseløs Egoisme, desuden en sand Mani for Klæder.

Grev Henrik, der var et Par Aar yngre end han, havde truffet ham i Paris og dør blev de Venner. v. Viffert havde blændet den unge Greve, da denne som nybagt, juridisk Kandidat var bleven sendt til Gesandtskabet i Paris. Viffert tog sig paa at fordærve

Grev Henrik, det lykkedes kun halvt; Grev Henrik giftede sig, og Viffert blev Husven paa Edelsborg.

Mere end det, tilføjede onde Tunger; dog derom talte de stille, og intet kunde bevises derom. Men Viffert havde sine egne Værelser paa Edelsborg og der slog han sig ned; for hvert Aar, der gik, blev det længere ad Gangen. Sluttelig regnede man ham med til Huset, og Stamherren kaldte ham Onkel.

Man sagde, Grev Henrik var mut mod ham, men han var Grevindens maître de plaisir. Vin og Mad forstod han sig paa, og en Kotillon kunde han opføre som ingen.

Grevinden kedede sig og elskede at danse. —

Tag Plads, Hr. Kammerjunker — sagde Skram og skød en Stol hen til Viffert.

Kammerjunkerens rykkede sig lidt i Sædet, Stolen var haard, den var hjemmegjort i Staden.

Kære Øvrighed, — sagde Viffert. Jeg kommer til Dem i en meget alvorsfuld Anledning. Krepencen, min Herre, selve Krepencen, det er en nederdrægtig Fornemmelse at skulle afbryde Spillet, naar man har Indsats nok og ved, at de andre vil spille videre, mais enfin c'est inévitable.

Altsaa, det klapper herinde. Professoren kalder det Arteriosclerose, hvad der lyder plausibelt og det ytrer sig ved, at Pustet en Gang imellem gaar fra en, saa man maa være forberedt paa at forlade Livet uden selv at kunne arrangere Sorti'en. I Grunden er det Satans ubehageligt. Tænk om det hændte paa et — lad os sige — intimt Sted, hvad, — væmmeligt. Jeg kan

ikke lade være at tænke paa det, og det berøver mig stundom baade den fornødne Appetit og den desværre saa absolut fornødne Andagt. —

Kort sagt, jeg maa lave et Testamente.

Ah, sagde Skram. —

Netop, fortsatte v. Viffert. Jeg ønsker selv efter min Død at have et Ord med, naar Byttet deles. Jeg har nogen Formue, og de forsultne Æsler af Slægten Viffert skal ikke have en Hvid. De har sjoflet mig nok, da det kneb og krøbet nok for mig, da det var gaaet opad. De hader mig, og jeg — jeg foragter dem. Je les méprise — voila tout.

De kan disponere over Deres Formue, som De vil, sagde Skram. — De har jo hverken Hustru eller Børn.

Ingen ægte Børn, — lo Kammerjunkeren. Og de udenoms er afgjort kontant. Plebejere af alle Nationaliteter, la recherche de la paternité est interdite. De tæller ikke. Men ser De, jeg ønsker at vide, om man i sit Testamente kan bestemme alt, hvad man har Lyst til?

Naar det ikke strider mod Lov og Ærbarhed — jo. Jeg antager ikke, at Hr. Kammerjunkeren vil stride mod Lov og Ærbarhed?

Absolut ikke — De ved, hvad Hs. sataniske Majestæt gjorde, da han blev gammel; han gik i Kloster. Det gør jeg ikke, jamais, det skulde da være et Nonnekloster — men jeg forsoner mig med Loven og Ærbarheden. Ser De, jeg testamenterer Grevinde Polly alt, hvad jeg ejer, hun bryder alligevel ud en Dag og saa skal hun ikke savne de tilvante agréments.

Det gav et Sæt i Skram.

Hun bryder ud, mon cher — løber af Landet, ikke med dem, men med en Knøs med et glat Ansigt og saa

Er det Kammerjunkerens Mening at optage denne Bryden ud som en Klausul i Testamentet? Det tangerer dog Strid med Ærbarhed, —

Skram forsøgte at smile, men Smilet blev lidt bittert.

Ingenlunde, sagde Viffert. — Hør blot og slaa iøvrigt *hende* ud af Hovedet. De er for dansk, kære Øvrighed, og Polly bliver aldrig dansk, i hvert Fald ikke dansk med Dem. Nej, ser De, jeg vilde bede Dem om at trække et Testamente op for mig, hvori Grevinde Polly indsættes til min Universalarving, selvfølgelig med Pligt til at sørge for Gravsted og Obsequium samt min sidste, lille Erobring etc. — men som Universalarving paa en Betingelse, den: at hun ikke gifter sig med — pas nu paa, nu kommer det — med Sigismund.

Skram studsede.

Viffert lo. De stejler, Øvrighed. Mais c'est vrai. De har ikke mine Øjne, men hvor det gælder Fruentimmer har jeg en sjette Sans. Jeg ser durch igennem dem, de søde Asner. Det har jeg altid gjort, og derfor har de aldrig kunnet snyde mig. Nec illa — hun heller ikke. Dog derom ikke mere. Altsaa hvis hun gør den Dumhed, saa arver hun intet.

Hvem saa? — spurgte Skram lidt hæst. Dette her var nyt og *satte* ham.

Lad os sige, saa deler vi Klatten; det er vel en seks syv Hundrede Tusind — ja, saa meget er det — i 3

lige store Dele. Henrik faar en, det vil ærgre ham og drille de Vifferter, Leonie, De ved Grevindens kvikke, lille, franske Zofe faar en, hun er min sidste Erobring, skønt jeg vel ved, at jeg deler hende med Henriks valet de chambre, Hr. Jørgen Madsen af Skudderløse. De bliver komplet fjollede af de mange Penge, Resten løser vi op i en Række umulige Veldædigheder, hvor de forsvinder.

Kan De lave det, saa bliver De Executor og kan gifte Dem paa det, naar De bliver kureret. De egner Dem ikke til at være Ungkarl, og De er for decideret en Gentleman til, at jeg vil insultere Dem med mit mildest talt lidt impropere Mammon. Med de andre er det en anden Sag. De har haft mig paa Kosten i en Række af Aar.

Skram havde størst Lyst til at sige nej, men han betænkte sig. En Formue er en Formue, og et Dødsfald er et Renselsens Bad for det urette Mammon — i hvert Fald for en juridisk Betragtning. Og Skram var Jurist.

Hvornaar skal Testamentet være i Orden? spurgte han forretningsmæssigt.

Helst i Morgen, sagde Viffert. Jeg rejser snart til Aix les Bains for at blive af med min Gigt, og Fanden ved, om jeg nogensinde vender tilbage. Arteriosclerose er ikke godt, og jeg hiver undertiden nederdrægtig efter Vejret.

Efter Jagtanstrængelsen? sagde Skram, for at sige noget.

Jeg gaar ikke paa Jagt mere, sagde Viffert, Det er snurrigt, men jeg kan ikke lide ladte Skydevaaben. Jeg

elsker Livet — jeg elsker det. Men i de senere Aar har jeg faaet en snurrig Fornemmelse. Jeg er bange for, at jeg skal skyde mig selv, hoppe ud af Vinduet fra 4. Sal eller kaste mig foran et Lokomotiv. Ved De, det er en Satans Fornemmelse, denne Frygt for at komme til at begaa Selvmord, den gør, at jeg ikke en Gang barberer mig selv. Jeg føler ikke Lyst til at skære Halsen over paa mig med en Ragekniv, men jeg ved Fanden ikke, jeg er alligevel bange for at gøre det. Ja, De ler, men det er skam ikke morsomt. Jeg lider ofte bandsat under det selv. Jeg lader mig barbere hos denne rædselsfulde Sørensen paa Torvet; var det ikke, fordi det absolut strider mod Modens Krav, gik jeg med Fuldkæg som en Høstarbejder. Jeg hader Barberknive.

Man er naturligvis ved at blive Idiot, det er Sagen; saa denne Arteriosclerose har muligvis den højere Bestemmelse at redde en fra at gøre sig komplet latterlig. Thi det vilde være le comble, at jeg, der ikke tør spise Vindruer, som jeg elsker, af Frygt for Blindtarmsbetændelse og giver en lille Formue ud til Baderejser aarlig, skulde begaa Selvmord. Men saadan er jeg; jeg er saa bange for mit eget kostbare Liv, at jeg gaar rundt og ryster for mine mulige Selvmordsattentater.

Og derfor gaar jeg ikke paa Jagt mere. C'est ridicul.

Kammerjunkeren lo med sin lidt tørre, hæse Latter. Skram trak paa Skuldrene.

De mener begyndende Paralyse, sagde Viffert! Nej, det kaverer jeg for. J'ai toujours pris des mesures de

précaution; — men Idiot bliver man alligevel og derfor er det Tid at tænke paa Testamentet.

Viffert rejste sig. Elegant, spændstig, trods de slappe Træk. Kun et halvthundrede Aar gammel og alligevel — færdig.

Det tænkte Skram, men han sagde ikke noget; han kunde godt være tavs, og Kammerjunkerens interesse-rede ham kun som et psykopathisk Fænomen. Blot var der dette med Grevinde Polly — Han var jaloux, muligvis havde han Grund dertil, i hvert Fald havde han haft en vis Ret.

Det vilde Skram vide.

Hr. Kammerjunker, sagde han. — Tror De ikke, man vil skumle, naar De indsætter Grevinde Polly til Deres Universalarving?

Lad man det, svarede Viffert filosofisk. Mig generer det ikke, jeg er jo død til den Tid, og desuden vil det kun smigre min Forfængelighed. Hun er dejlig, og hun har ganske simpelt været sublim. Aa, De skulde have kendt hende i Paris for en 13, 14 Aar siden; Merveilleuse! En Friskhed, en Teint som en Rose, en Gorge. Som Pige, forstaar De, endnu i Flor — alene for det, har jeg ikke levet forgæves. Nu — aa, kære Ven, ingen Sammenligning — og alligevel — denne for-dømte Arteriosclerose, det er hendes Skyld, forstaar De, hendes alene. Der er ikke det Mandfolk til, hvis Hjerteklapper kan staa for den excitation.

Skram havde størst Lyst til at gribe den lille Kyniker i Halen og klemme til. Han betvang sig og sagde kort:

Naar De har kendt Grevinde Polly som ung Pige, hvorfor giftede De Dem saa ikke med hende?

Det skal jeg sige Dem, sagde Viffert og smilede. Det har altid været mit Princip, naar jeg mødte en dejlig, ung Pige — af Selskabet forstaar sig, med de andre plejer jeg aldrig at gøre store Ceremonier — at se at faa hende gift med en af mine Venner. That is so convenient, you know, og det sparer en selv en Pokkers Bunke Vrøvl. Ser De, jeg har altid haft en sand horreur for at blive cocu, nu blev de andre det, og jeg fik de rene Glæder. Naa, hvis dette havde været Tilfældet med hende, vilde jeg ikke have sagt det. Hun var for god til mig. Det forstaar De bedre.

Nu ved De det. Skriv saa Testamentet efter det. De har været mig en god Kamerat i 5 Maaneder, De kan ikke fordrage mig — quand même. Jeg kan betro Dem, at Henrik hadet mig. Jeg har altid stillet mig ganske ligegyldig overfor Mandfolks Følelser for mig. Og nu — au revoir.

Dermed gik Kammerjunkereren, og Skram smækkede Vinduer og Døre op paa vid Gab.

Han stod og stirrede over mod Edelsborg. Denne Viveur var ikke Kong Hans i Sagnet om Fruen paa Edelsborg. Det sagde han jo selv. Men var det mere end et Tilfælde, at han kom og forlangte et Testamente af den Art, skreven samme Dag, samme Time som hun havde betroet Øvrigheden, at hun vilde — som hun sagde — bryde ud?

Og var der en Trediemand?

Lov mig ikke at sige et Ord til ham om, hvad jeg har sagt — og sig mig alt, hvad han siger. Det var hendes Ord, det var en Ordre.

Og Skram vilde lystre, saavidt det kunde forenes med hans Embedspligt; „saavidt“, det var Dressur fra Kancelliet.

III

Grevinde Polly havde forlangt, at Edelsborg skulde ombygges; det var en pittoresk, halvforfalden Rede, hvoraf kun Halvdelen var beboet. Grev Henrik havde ladet en fremragende Arkitekt under Grevindens Overopsigt rekonstruere det gamle Slot og opført det i fuldendt Renaissancestil, ganske vist med Indrømmelser til Beboeligheden. Edelsborg var et Vidunder og særlig Spisesalen var pragtfuld.

Det var en Hal, der optog hele første Etagen i Slotets sydlige Fløj, dens Længde var 35 Alen og der var otte Alen til Loftet. Loftet selv var bjælkelagt med Udskæringer i Træ af Vaabenskjolde og Figurer stærkt forgyldte og malede i Farve direkte efter Raadhuset i Siena — Loftet for alle Lofter. Væggene mellem de brede Vinduer var gamle Kirkepaneler samlede alle Vegne fra og sindrigt sammenstillede med stærkt udskaarne Figurer; i Mandshøjde gik en bred Gesims Stuen rundt, dækket med sjældne, venetianske Glas, Rhinsk-vinskrus og svære Sølvbægre. Tapetet var ægte Gyl-denlæder, det saas kun lidt, ti i hver Firkant var op-hængt to Billeder af tidligere Ejere af Edelsborg, dels Originaler af flamsk Skole, dels Kopier fra Galleri- og andre Herregaardsbilleder og ægte Jens Jueler.

To mægtige, florentinske Lysekroner var ophængte i Loftet, der derved deltes i tre Kvadrater, og for Sallens Ende lige mod Syd var et kolosalt Glasvindu, udført i New York efter en stor Malers Tegning, en Kopi af Altertavlen i Odense, der forestillede Kong Hans og Dronning Christina med deres Børn. De blyndfattede Ruder med deres dybe, blaa, røde og grønne Farver lod Lyset ind som over en Kirkes Alter og sluttede Salen med dyb, alvorsfuld Majestæt.

Der var dækket til sex den Eftermiddag, og Bordet stod midt i Feltet under de to Lysekroner. Solen gød sit Skær ind fra de fire Vinduer mod Vest; Sollyset var skarpt og blinkede af Gravens Flade. Der var kun Husets Folk, Grevinden og Greven, de to Vifferter og saa Skram og Distriktslæge Kyhn; — Hoflægen, som han kaldte sig selv.

Bordet var dækket med et Væld af Blomster fra høje, forgyldte Empire Vaser, grupperede om en Opsats med stive Guder og Gudinder, der spejlede sig i ovale Glasfelter. Borddækningen tog rigelig 4 Timer for to Gartnerelever under Grevindens specielle Opsyn, og det var Opgaven hver Dag at variere Arrangementet. Det gjaldt særlig om at skabe Ly og Læ mod Genboer. Grevinden elskede den intime Konversation, og det var hendes største Glæde at anbringe mægtige Blomsterdekorationer midtbords, der skjulte Ægteherrernes Færd for den let jaloux Ægtehustru paa den anden Side. Hun var en Mester i at sætte Folk til Bords; blot sørgede hun altid for at give de unge Ægtemænd

unge og livlige Borddamer, mens hun forbeholdt deres unge Fruer de ældre Honorationes. Selv sad hun for Enden af Bordet og kunde ved Arrangementets Snedighed overse det hele gennem Blomsterbuer, huggede som Glimer for hende. Fra denne sin Oversigspost holdt hun ved smaa, drilske Bemærkninger Ilden vedlige under Veddet.

Hun interesserede sig for Herrer, — Damer kedede hende, hun tyranniserede dem i Læ af sin Værdighed som *châtelaine*.

Den Dag havde hun arrangeret en lille, dækket Krog for sig selv og to Herrer — Skram, som hun tog til Bords og udmærkede med særlig Grandesse, og Sigismund Viffert, der næsten ikke fik spist for blot at sidde og stirre paa hende.

Grev Henrik sad lige overfor hende ved den anden Bordende, flankeret af Kammerjunkeren og Distriktslægen.

Af og til fløj Vifferts skarpe Bemærkninger over Blomsterhækken som Tennisboldte over et Net, Grevinden sendte dem tilbage, hyppigt saa stærkt og jordlangs, at de blev hos ham; men af og til lykkedes det dog ham at sende Bolden til hende, saa hun maatte beholde den. Skram syntes, Duellen var skarpere end sædvanlig, Grevinden blev efterhaanden forstemt, og Distriktslægen overtog Ledelsen af Samtalen.

Distriktslæge Kyhn var en ældre, martialsk Herre med Henri *quâtre*. Han besad Huslægens overlegne Ro, isprængt med et Stænk af Hovedstadsdoktorens

Professor-Overlegenhed ; men 20 Aars Ophold mellem Bønder havde alligevel mærket ham, og Elegance var der ikke. Snarere kunde han docere lidt, dvæle lidt vel længe i sine egne Ord og saa ærtede Grevinden ham. Men han var en klog Mand, og hans Parader var værdige.

Han var ivrig Sociolog og henimod Maaltidets Afslutning plejede han gerne at faa Lov til at brede sig over sine Emner, der alle bar Præg af frisk Tilførsel ad Bogvejen. Viffert supplerede ham godt fra Forsøgsmarken, Kammerjunkeren havde set mange Mennesker og Byer og lært deres Sæder at kende; men ved Hovedstegen var Kammerjunkeren gerne lidt apathisk.

Det er en Misforstaaelse, — docerede Distriktslægen — at tale om en Udvikling af Mennesketypen gennem Urformen Jæger til Fisker, Hyrde, Nomade og videre til Stadbeboer. Menneskene har altid været bestemt af deres Opholdssted, og alle Former har til alle Tider været der. De er der endnu. — Tag nu Jæger-typen — den Type, der for at leve ødelægger det, hvorefter den lever, udrydder det uden at sørge for Fornyelse. Den Type finder vi i Krigerstanden, i Lensadlen og i Dem Hr. Kammerjunker, — De er en udpræget Jægertype!

Viffert lo. Jeg siger med Papageno: jeg er en Fuglefanger *jeg* — og vor brave Vært.

Distriktslægen skyllede et stort Glas Bordeaux ind under Henri quâtren. — Greven er, læg Mærke til

det, trods sin Værdighed decideret af Hyrdetypen. Den Type, der freder om det, hvoraf den lever, der sørger for Eftertiden, værner og bygger op. Det er den danske Gaardmandstype, Hovedtypen herhjemme. Bondeætterne, hvoraf vore gamle Slægter er rundne.

Og jeg? spurgte Grevinden over Blomsterhækken.
Deres Naade er

Papagena, indskød Viffert spottende. Decideret Jægertype. Øvrigheden er derimod en interessant Blanding af dem, der feder det, hvoraf han lever, for at slagte det af en Gang i Tiden. Noget i Lighed med Fedekvæg-opdrættende Bønder i Jylland i Modsætning til Malkekvæg, producerende i Midtsjælland. Det er uhyre interessant.

Distriktslægen passede paa og faldt ind.

Det er interessantere, end De tror; for i disse Theorier ligger Forstaaelsen af hele den europæiske, politiske Situation i Øjeblikket.

Naada, — indskød Viffert, nu bliver det indviklet.

Jo, ser De, fortsatte Distriktslægen. Hele Bevægelsen i Rusland kan forklares ud fra Opfattelsen af Folket som patriarkalske Hyrdefolk. Den Samfundsorden, som er specifik østeuropæisk, sætter Patriarken, Herren, religiøst over det lille Samfund. Man skal lystre ham, han er der. Bliver han Tyran, uudholdelig, saa maa man af med ham, udrydde ham, dræbe ham. Det sker ved Explosioner. Vesteuropæeren, Jægeren, der er langt mere agressiv i sit Væsen, har efterhaanden fundet helt andre Midler til at uskadeliggøre sine Ty-

ranner med. Han skaber Love og Institutioner, der sætter Tyrannen i Skak, uskadeliggør ham, støder ham ned i Folket.

Det lyder meget godt, sagde Viffert, men efter Deres Theori, Doktor, skulde Henrik f. Ex., som altsaa er decideret Hyrde og ser saare patriarkalsk ud, være den iblandt os, der griber til Bomben, medens f. Ex. jeg, der er Jæger i sociologisk Forstand, skulde gribe til — lad mig sige Mundlæderet.

Det vilde jeg tro, sagde Distriktslægen.

Skram smilede. Hvorledes forklarer De saa, kære Doktor, at den danske Nation, som er Hyrdensation, er langt mere genegen til at gribe til Mundlæderet end til Bomben?

Jægerindflydelse fra oven decideret, svarede Distriktslægen. Danske Bønder slaar ihjel, de slog Knud ihjel, og de havde flaaet Adelen, hvis man ikke havde sat Foden paa deres Nakke. De havde skudt Estrup, hvis de havde faaet Lov til det, og vil man nu prøve paa at stænge dem ude, efter at de har smagt Magtens Sødme, saa slaar de ihjel — for Fode.

Grev Henrik smilede; han fulgte en Diskussion langsomt og gav sig god Tid til at tænke.

De mener altsaa, at jeg, for at befri mig for en Tyran, paa Hyrdevis vilde dræbe ham?

Gudbevares, sagde Distriktslægen. Jeg mener selvfølgelig ikke, at Lensgreven vilde begaa et Mord, men Deres Naturel vil unægtelig, uden at De selv reagerede, indgive Dem den Tanke at slaas ihjel. Som Udvej

blot. Jeg tvivler selvfølgelig ikke om, at Greven aldrig har været i en saadan Situation men

Viffert afbrød.

Det tager De fejl i, Distriktslæge, jeg kan fortælle Dem, at vor ypperlige Vært, den blideste af alle blide, en Dag i Paris —

Helmuth, afbrød Greven skarpt, og hans Ansigt blev mørkerødt.

Passons nous au dessus de ça — sagde Viffert og tømte et Glas Champagne.

Men der blev stille ved Bordet.

Desserten var budt om, og de tre opvartende Tjenere havde forladt Salen. Det ønskede Grevinden. Desserten var Intimitetens Tid, saa var Tungerne løste, og de profane skulde være borte.

Viffert brød Tausheden.

For at blive ved Hyrdetypen; din trofaste Tjener Jørgen — der vel nok af vor lærde Doktor vilde blive klassificeret som Hyrde, thi han ligner dig saa meget, at jeg undertiden tvivler paa den salig Excellences ægteskabelige Troskab — har det forresten ganske paa samme Maade. Som De ved — Hds. Naade Grevinden benytter nemlig elskværdigt enhver Lejlighed til at gøre opmærksom derpaa — har jeg interesseret mig for den smaa Leonie, der uden at være Prinsesse minder mig om Paris, det eneste Sted, hvor en menneskeværdig Tilværelse kan føres af en Ungkarl. Hun skal være ringforlovet med Jørgen. Siden min fortræffelige François absenterede sig med en Del af mine Kontanter, har

jeg maattet lade mig mishandle af Barber Sørensen paa Stadens Torv, fordi jeg ganske simpelt ikke tør lade Jørgen barbere mig. Jeg har stadig en kildrende Følelse af, at denne Hyrdetype kunde falde paa at skære Halsen over paa mig.

Grevinden lo. Der kan De se, Distriktslæge, hvad der kommer ud af at være lærd. Nu forstyrrer De hele Middagsandagten og bliver maaske Skyld i, at Helmuth optræder med Fuldsæk paa trods af Moden og kommer til at ligne en Gedebug.

Ingenlunde, kære Polly — ingenlunde, svarede Viffert. Jeg vil nu barbere mig selv. Jeg vil overvinde en vis Nervøsitet og forsøge, om jeg har glemt det. Skade, at man ikke i Sladderkøbing kan faa en ordentlig Barberkniv, saa vilde jeg begynde med at øve mig her, medens vi er en familie, og jeg kunde paaregne Overbærenhed, selv om Resultaterne blev middelmådige.

Grev Henrik var tilsyneladende atter formildet. Han smilede godmodigt. Du ved, Helmuth, at jeg har to Etuier med fortræffelige, engelske Knive; det ene staar til din Raadighed, naar du vil.

Ho Ho, lo Viffert. De har Ret, Doktor, nu kommer Hyrdenaturen op i Henrik, blot ligesom hos Øvrigheden kombineret med noget Jægerblod. Han ønsker selvfølgelig, at jeg skal foretage Exekutionen. Men for at komme bort fra Blodtørstigheden, hvad Type tror De min kære Nevø Sigismund hører til, Hr. Doktor? Han har, medens vi har siddet tilbords, ikke sagt et eneste Ord, men stirret paa sin smukke Borddame med

et Par Øjne, som om han vilde sluge hende, medens hun, der aabenbart ikke interesserer sig for vor Konversation om Barberknive, hvisker til ham og ser venligt paa ham.

Er det Hyrdenatur eller Jægernatur?

Grevinden skød sin Stol tilbage med et rask Stød. —

Hun hævede Taftet.

IV

Det var varmt ved Solnedgang, og Luften var stille. Parvis gik man rundt i Haven mellem de store, sjældne Træer, der bredte sig paa det silkebløde Grønsvær mellem Kanalerne med de sære, snørklede Broer.

Distriktslægen og Viffert diskuterede endnu Typerne, skønt Viffert af og til kastede spejdende Blikke efter Grevinden og den unge Mand, der syntes ham at fjerne sig vel langt fra alfar Vej.

Greven stod paa Højen i Parkens Udkant i dyb Samtale med Skram. Han talte dæmpet og alvorligt som en dybt bedrøvet Mand, hvis Sorg er stærkere, end han evner at dølge den, saaledes som han efter sin Natur vilde det.

Hun har altsaa talt med Dem. Det *skal* altsaa være? Skram, kan ikke De, De som er saa meget klogere end jeg, sige mig, hvorledes jeg skal beholde hende? Jeg *vil*, forstaar De, jeg *vil*.

Skram rødmede let. Jeg forstod Grevinden saaledes, at det var en Aftale, at Greven frivillig

Grev Henrik afbrød. Frivillig — jeg *kan* jo ikke tvinge. Forstaar De, naar hun *vil* gaa, hvor kan jeg saa tvinge hende? Men hun maa ikke gaa, forstaar De,

hun maa ikke. De tror maaske, jeg er — hvad skal jeg sige — kold, uden Følelse eller saadan. Det er jeg ikke, — det vil sige, — naar jeg blot kunde forklare det. — Det man plejer at kalde *Elskov*, jeg siger Elskov for at bruge et stærkt Ord, — det er mig maaske fremmed. Jeg har aldrig brudt mig om Kvinder. Kan man sige, det er ikke som Kvinde, jeg elsker hende, for det er det ikke, det er som Menneske, bare som Menneske. Og hele Livet gaar itu for mig, om jeg mister hende.

Skram blev lidt urolig —

Greven forstaar, at det er svært for mig at trænge mig ind mellem Dem og Grevinden og at — —

Greven lagde sin stærke, store Haand paa Skrams Skulder og saa paa ham med sit kønne, aabne Blik.

Kære Skram, ogsaa De er forelsket i min Kone. Det ved jeg godt. Det er jo alle Mænd, fordi hun vil det. Jeg forsikrer Dem, jaloux er jeg ikke. Jeg trænger heller ikke til Fortrolighed, men De skal jo ind i dette her; De skal jo efter Loven. Lad mig saa sige det rent ud. Min Kone kunde godt have et Sværmeri — for Fanden — ja — jeg taler rent ud. Jeg kunde vide det og taale det. Et, to om det skulde være, maaske hellere tre end et. Men hun skal være hos mig, for jeg kan ikke undvære hende. Det forstaar De ikke. Hele den Side af Tilværelsen er mig saa ligegyldig, jeg har ingen Drifter, har aldrig haft. Men i det Øjeblik, man tager hende fra mig, skærer man et Stykke Kød ud af min Side.

Forstaar De?

Kunde det da ikke ordnes? — spurgte Skram lidt uro-

ligt. Han var i Grunden slet ikke saa glad ved Grevens Fortrolighed.

Greven rystede paa Hovedet. Hun vil ikke. — Jeg kunde sige Dem det hele, burde maaske gøre det —

Greven afbrød.

Skram traadte et Skridt fremad, og Greven fulgte. De gik ned gennem den høje Lindealle, for hvis Ende Slottet laa mørkerødt i Solnedgangen.

Greven talte langsomt, ligesom om han gravede hvert Ord frem.

Skylden er Helmuths. Jeg hader Helmuth. Hader ham. Men jeg har taalt ham i lange Aar, fordi hun vilde det, fordi hun ikke kunde undvære ham. Efterhaanden er mit Had bleven koldt. Jeg holder af Mennesker, af alle Mennesker, og jeg duer ikke til at hade. Jeg har prøvet at forstaa, og jeg har arrangeret mig. Det kan man. *Jeg* har i hvert Fald kunnet det og har egentlig været ret lykkelig. Jeg forlanger ikke meget, og jeg har jo ellers mere, end jeg behøver. Jeg siger, jeg holder af Mennesker, og alle Mennesker holder af mig, det ser jeg jo daglig her paa Godset, hos Naboerne — allevegne, Folk er saa gode og venlige mod mig, — Polly ogsaa, De aner ikke, hvor hun er god og kærlig imod mig. Og saa vil hun alligevel bort nu. — Jeg forstaar ikke hvorfor.

Skram begyndte at forstaa, men han var for retlinet en Natur til at dele sig. Han stod helt der, hvor han stod, og han stod hos *hende*. Selvfølgelig var Grev Henrik en prægtig Mand, et usædvanligt Menneske, maa-

ske meget for god til denne Verden, sikkert ikke skikket til at leve i den. Men alligevel, dette her var Skram for meget. Lad gaa med Oxe, Asen og alt godt, som der staar i Skriften, men den Kvinde, man holder af, *ej*er man, eller man mister hende.

Men Forholdet til Viffert interesserede ham. Han kunde ikke rigtig spørge — men prøvede derpaa.

De tror altsaa, at det er Viffert, der forlanger det? sagde han.

Hvor ved jeg, lød Svaret. Hun siger, hun vil rejse, vil leve Livet, vil være fri. Og da han er den eneste — absolut den eneste.

Skram kunde ikke tro.

Tror De ogsaa, han er den eneste? . . .

Greven saa forundret op; saa sagde han:

Selvfølgelig, ellers havde hun fortalt mig det. Polly fortæller mig alt. Hun har talt til mig om Dem. Hun ved godt, at De er indtaget i hende, og hun sætter megen Pris paa Dem. Hun vilde aldrig skjule noget for mig. Hun kender mig jo og ved — — —

Nede for Enden af Alleen kom Grevinden og Sigismund Viffert imod dem. Grevinden standsede et Øjeblik som for at bøje af, men saa fortsatte hun og styrede lige mod dem.

Greven gik raskere fremad.

Der er nu unge Viffert, sagde han, en prægtig, køn Karl, som jeg holder af. Ham bryder Polly sig slet ikke om, hun siger, han er dum. Det er han slet ikke. Han er fortræffelig begavet, kun lidt tavs. Køn og elskvær-

dig og dygtig er han ogsaa. Men han keder hende ligefrem —

Skram skottede op til den overbærende Ægtemand, der nød sin Kones Fortrolighed ogsaa paa usædvanlige Punkter.

Det var nok alligevel Kammerjunker Viffert, Jæger-typen, der var paa det rigtige Spor.

Men Skram tav og besluttede at bruge sine Øjne og sin Forstand.

Grevinden kom hen til dem, og de fulgtes ad op mod Slottet. Hun gik lidt forud med Skram.

Hvad vilde saa Viffert? spurgte hun.

Gøre Testamente, sagde Skram lidt spodsk. Han tror, han skal dø.

Ja saa, sagde hun og standsede et Øjeblik. Hvem skal saa arve ham?

Det tør jeg vist ikke sige?

Sig det alligevel, sagde hun befallende og fæstede sit Blik skarpt paa Skram.

Skram betænkte sig et Øjeblik; saa sagde han:

Det bliver Deres Mand og Leonie. Det var ikke helt sandt.

Grevinden blev blodrød.

Forbigaar han Sigismund?

Skram havde ikke ventet dette Udbrud, men egentlig var han ret tilfreds med det, og han besluttede sig til ikke at sige mere. Han syntes i Grunden, han stod lige midt i det og forstod det hele bedre end nogen af de andre.

Det var klart, at Knuden blev strammet.

Grevinden gik hurtigt fremad, hun talte ikke, og Skram forstod, at den, hun nu vilde tale med, var Kammerjunker Viffert.

Han kunde jo selv bestemme, hvor meget han vilde sige, og Skram havde bevaret den fornødne Tavs-
hed om Testamentet, som han besluttede at gøre færdigt endnu denne Aften. —

V

Tag Dem en rigtig lang Cigar — den der, det er en ægte Garcia, og den varer en Time. Mig vilde den slaa ihjel paa fem Minutter. Skænk Dem saa en Whisky og Soda; i Aften skal nemlig det Testamente skrives. De undskylder et Øjeblik.

Kammerjunker Viffert fjernede sig fra Taarnværelset, hvor Skram sad i en læderbetrukken Lænestol og gik ind i Sovekamret.

Skram saa sig om i Værelset. Det var femkantet med Ruder i Nord og Øst. Væggene var dækkede med Reproduktioner efter franske Kunstværker, Heste og Soldater. Midt over Sofaen hængte „Tannhäuser im Venusberge“ og en Gruppe skønne Kvindehoveder i lidt banal Stil. Et Herregaardsgæsteværelse med fast Beboer, et Ungkarleværelse uden særlig Stil. Mellem de to Vinduer var Væggen skraa og her var en Dør til Taarntrappen; iøvrigt var der i Værelset to andre Døre, en ud til Korridoren og en ind til Soveværelset, en mindre tofags Stue. Værelserne laa i anden Etage umiddelbart over Herskabets Soveværelser.

Viffert kom igen iført en kort, koket Rygejakke med flerfarvet Snorebesætning.

Da bankede det paa Døren.

Kom ind, sagde Viffert lidt ærgerlig. Saa tilføjede

han: Paa denne Tid af Natten skulde man da tro, man kunde sidde og sludre uforstyrret.

Det var Grevens Kammertjener Jørgen.

Hvad vil De, Jørgen? spurgte Viffert og drejede sig i Sædet mod Tjeneren.

Jørgen rakte en lille Æske frem mod Viffert.

Viffert tog den.

Ah, sagde han, det er de berømte Barberknive. Her skal De se, Øvrighed, den nydeligste Æske med 7 fine, engelske Knive.

Skram tog Æsken og betragtede Knivene.

Viffert havde rejst sig og bøjede sig over ham.

Vil De se, der staar graveret i dem Sunday, Monday, Tuesday og saa videre. Det er et lille Raffinement; hver Dag har sin Kniv, saa slider man ikke mere paa den ene end paa den anden. Det er en smuk Gave. Flot er Greven.

Jørgen blandede sig i Samtalen: Hr. Greven har en Kasse til nøjagtig som denne her. Han bruger dem hver Dag, jeg maa lægge en Kniv frem hver Aften til næste Morgen; saa følger Greven med Dagen, skal jeg sige os.

Viffert lo. Det ligner den ordentlige Sjæl. Tak, stil Æsken her paa Bordet og overbring min Tak. Det er vel de rigtige, lad mig se, jo, Dagene er der fra Søndag til Lørdag. Hils Deres Herre og sig ham, at jeg skal prøve paa at skære Halsen over paa mig selv med disse fortræffelige Knive og gøre det til hans Ihukommelse.

Jørgen bøjede sig gravalvorlig og tog Knivene.

Sæt dem ind paa Bordet i Sovekamret, sagde Viffert — og hør saa. Er De den eneste, der er oppe?

Nej, sagde Tjeneren, Taffeldækkeren er ikke gaaet hjem endnu.

Godt, sagde Viffert, I skal faa 10 Kroner hver, naar I vil vente en halv Times Tid, jeg har Brug for Jer begge to. Ikke sandt, Hr. Birkedommer, vi kan afgøre dette endnu i Aften, det vil jeg helst, der skal nemlig kun skrives to Ord, og De er jo selv Notarius publicus.

Skram smilede; — Skal vi ikke hellere vente til i Morgen? sagde han.

Nej, paa ingen Maade, — sagde Viffert bestemt. I Aften skal det være.

Altsaa, De *venter* Jørgen.

Jørgen bukkede og gik.

Viffert tav til Døren lukkede sig efter ham, saa sagde han med et lidt bittert Smil.

Hvis jeg, som jeg har berørt for Dem før, skulde gøre denne fortræffelige Tjener og hans endnu fortræffelige Herre den Tjeneste at benytte disse syv Knive til at overskære Pulsaaren paa den højre Side af min Hals, var det dog nok saa heldigt at have Papirerne i Orden til imorgen.

Med mindre man vilde opsætte denne Operation til Dagen brød frem, faldt Skram ind. For ærligt talt, Hr. Kammerjunker, der er dog en Ting, vi Mennesker kan være vis paa — *Døden* løber ikke fra os —

Og — føjede han til — De kunde dog maaske alligevel tage fejl i den Antagelse, at Greven kunde ønske Deres Død?

Her er Papir og Pen, sagde Viffert, lad os nu blot gaa i Gang med Testamentet.

Skram tog Pennen, dyppede og skrev med sin lige, elegante Kontorhaand, hvad Viffert om Eftermiddagen havde forklaret ham. Det faldt ham ikke engang ind at spørge, om Teksten skulde ændres. Kun da han kom til Veldædigheden, spurgte han, hvem der skulde betænkes og hertil svarede Viffert, at det kunde Exekutoren bestemme. Det er Skik at have to Exekutorer, sagde Skram. Godt, saa tag Dr. Kyhn med, sagde Viffert, han er en ypperlig om end lidt kedelig Sociolog.

Medens Skram skrev, sad Viffert og læste i en Roman.

Skram læste Testamentet op og Viffert fandt det udmærket. De to Tjenene blev tilkaldte, og uden at Teksten blev oplæst for dem, underskrev de Testamentet som Notarialvidner, idet Birkedommeren forklarede dem, at han optraadte som Notarius.

Testamentet beholdt han. for at det kunde indføres i Notarialprotokollen.

Da Formaliteterne var i Orden, tog Viffert en Tegnebog frem, og idet han gav Jørgen en Tikroneseddel, sagde han med et Smil. Nu kan De fortælle Deres Kæreste, at skulde noget menneskeligt passere mig, er hun sikker paa at arve en Formue, der maaske kan gøre Dem til Proprietær.

Jørgen tilkastede Kammerjunkeren et skarpt, vredt Blik, som Skram ikke kunde undgaa at bemærke.

De to Tjenere gik.

Nu begynder det at blive silde, sagde Viffert, og nu tror jeg, vi begge trænger til at gaa til Ro. Jeg er Dem

meget taknemmelig, fordi De har villet fungere som Embedsmand udenfor Deres Kontortid. Jeg skal i hvert Fald ikke plage Dem mere. Og nu Godnat.

Han rakte Skram sin hvide, ringbesatte Haand. Skram tog den, den var lidt fugtig; han syntes ogsaa, Viffert saa træt ud og at han, da han slap hans Haand, tog sig til Hjærtet.

De ser træt ud, sagde Skram.

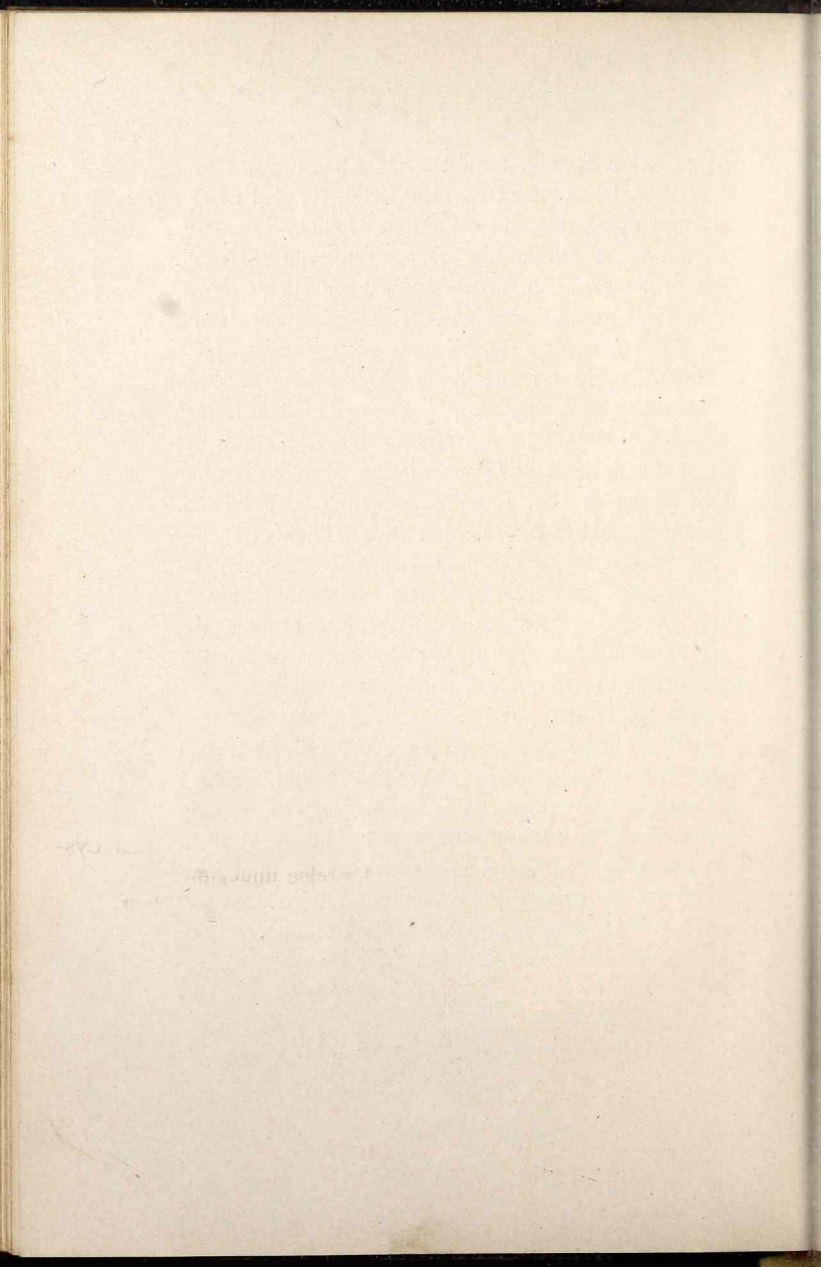
Viffert trak paa Skuldrene. — Det er det Hjærte. Naar saa man blot kunde faa Nattero; undertiden kan det nemlig være generende nok at ligge og snappe efter Vejret, som en Aborre, der er bleven halet paa Land. Men hvad skal man sige. Man har haft Livets Behageligheder i de første halvthundrede Aar, man maa belave sig paa desagrémets i de næste halvthundrede. Det kan saamænd ellers godt være, at det bliver mig, der kommer til at følge Dem til Jorden. Energien har jeg, det kan jeg forsikre Dem om.

Saa gik Skram.

Det var sent, men Maanen var oppe, og da Skram stod ved sit Vindu og saa over mod Slottet, laa det i det blege Maaneskær fast og lukket som i dyb, rolig Søvn. Fra Vifferts Værelse lyste et Skær udover Graven, og Skram syntes ogsaa, han kunde se en smal Lysstribe fra Grevindens Værelse under Vifferts.

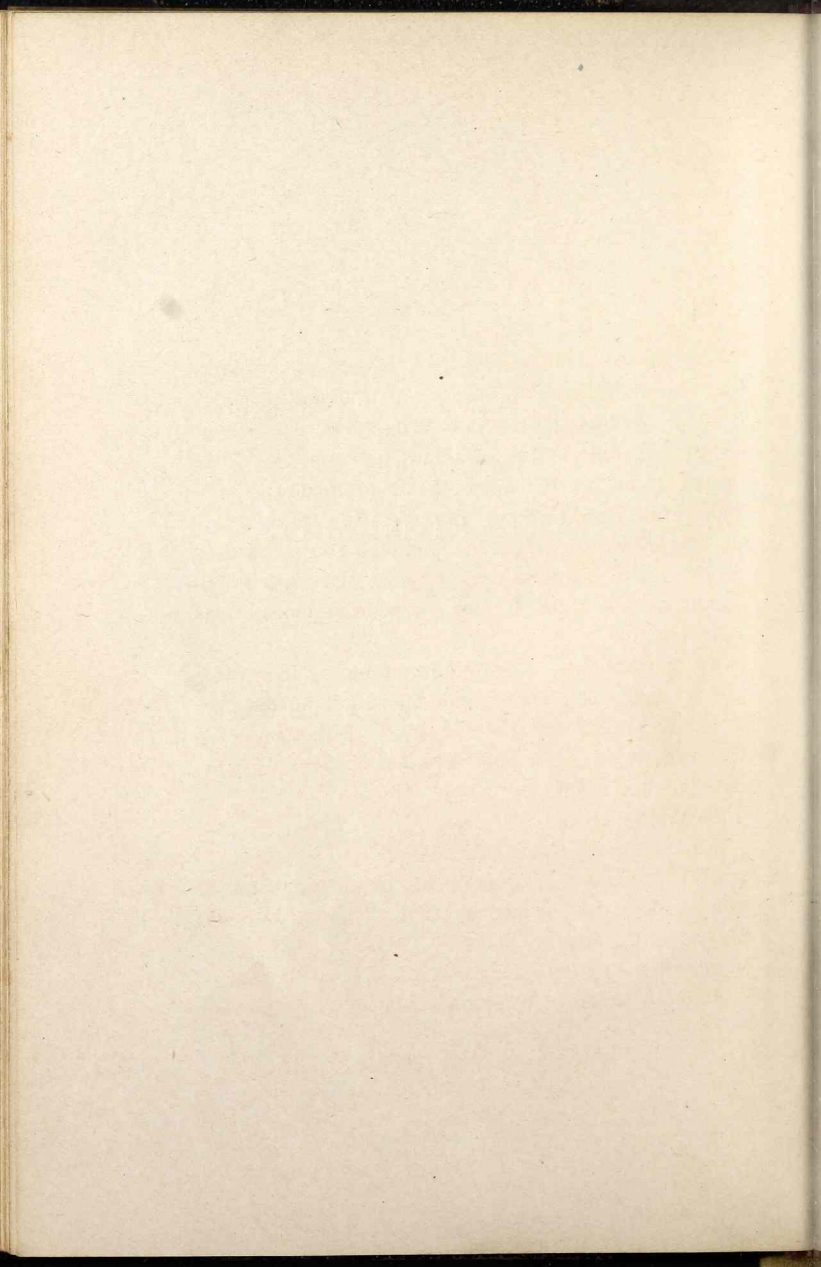
Han var træt og gik til Ro hønimod Midnat.

FØRSTE BOG

BARBERKNIVEN

I

Det var næste Morgen Kl. 10¹/₂. Birkedommer Skram sad paa sit Kontor og læste en Forhørsakt igennem. Han løftede Hovedet fra Akterne og saa ud over Haven og Slotsgraven, Vejret var klart og varmt. Henimod Anlægsbroen ved de hængende Pile nærmede sig Grevindens lille Baad. Skram rejste sig. Det var en Mand der roede. Baaden lagde til. Manden steg i Land og fortøjede den til den frønnede Pæl. Det var Taffeldækkeren Ole Hansen, den graanede Hovmester paa Edelsborg.

Hvad mon han vil, tænkte Skram og tog igen Plads ved Skrivebordet. Den gamle Mand gik hurtigt over Plænen og stod snart inde i Stuen. Birkedommeren maa undskylde, sagde han, men der er sket en forfærdelig Ulykke i Nat.

Skram for op.

Kammerjunkeren har aflivet sig.

Hvad siger De? — Naa — Skram maatte tilstaa, at det egentlig ikke var overraskende. Han havde tænkt sig, noget lignende kunde ske.

Hvordan? spurgte han.

Han har skaaret Halsen over paa sig med en Barberkniv.

Naa, sagde Skram. — Hvorledes fandt De ham?

Det var ikke mig, Hr. Birkedommer, sagde Taffeldækkeren; hans Stemme skælvede som dens, der længe har forberedt sig paa at fortælle noget forfærdeligt og endelig kan faa det sagt. — Jørgen fandt ham, da han gik op med Barbervand. Klokken var over ti, før plejede Kammerjunkeren ikke at ville vækkes, og det var jo silde i Nat, da Birkedommeren gik. Han laa i Sengen, som om han sov, men Jørgen saa, der var en fæl Flænge i Halsen paa ham, og Sengen drev af Blod.

Har De set ham?

Nej. Jørgen kaldte straks paa mig, jeg var i Lag med Sølvtojet, men jeg synes det var saa ledt at se, saa gik jeg herover. Jørgen mente, det var bedst, *jeg* gjorde det som den ældste.

Naa, sagde Skram, ja saa ved De vel ikke mere. Er der gaaet Bud til Distriktslægen?

Jørgen telefonerede; de sagde, Doktoren kom straks —, saa vilde Jørgen vente saalænge; det var Frøkenen, han talte med.

Og Greven? spurgte Skram.

Greven er kørt over til lille Mosgaard Teglværk med Godsforvalteren allerede i Morges, og Grevinden red ud med Johan anden Kusken Kl. 9.

Naa saaledes, sagde Skram. Gaa straks over til Distriktslægen og se, om han er hjemme, saa tager vi derover i Baaden. — Kan den bære fire Mand?

Jøsses ja, sagde Olsen, og saa gik han over til Distriktslægen, der boede skraas overfor Birkedommerboligen.

Skram aabnede Døren til Kontoret, hvor kun Personalet for Tiden opholdt sig.

Fuldmægtig Holm, sagde han, det var i rette Tid, Kammerjunker Viffert fik oprettet det Testamente, De sidder med der. I Nat har han skaaret Halsen over paa sig.

Hvad siger De?

Fuldmægtigen sprang op.

Skram trak paa Skulderen. Sket er sket. Han er død. Verden tabte ikke noget videre, og faa vil sørge. Det er lige saa godt, vi straks tager den Ligsynsforretning. Baade Greven og Grevinden er ude. Lad Jensen gaa over til Sygehuset og faa bestilt en Ambulance, hvis de har det; tag De Protokollen og følg med over i Baaden. Der kommer Taffeldækker Olsen med Distriktslægen.

Politibetjent Jensen rejste sig hurtigt for at gaa efter Ambulancen.

Jensen, sagde Skram — ikke et Ord til nogen. Dette her maa holdes skjult, saa længe det er muligt. Jeg vil ingen Sludder have til Bladene.

Distriktslægen traadte ind.

Skram tog hans Haand.

Det er forfærdeligt, sagde Doktoren, og jeg som gik og spadserede med ham i en hel Time i Aftes og spillede Billard med ham senere. Der var intet at mærke.

Naa, sagde Skram; jeg skrev hans Testamente igaar Aftes; det lod til, at han havde Hastværk med at komme af Sted. Og efter hvad jeg i Aftes fik at vide, forbavser

det hele mig slet ikke. Det gælder kun om at skaane Grevinden og Greven for Folkesnak og Bladsludder.

Fuldmægtig Holm stod med Protokollen, og de tre Herrer gik ned til Baaden, som den gamle Taffeldækker allerede havde gjort los.

Medens de roede over Graven, sagde Skram med et Smil til Distriktslægen: Jeg kan glæde Dem med, at De er Exekutor i Boet, det er paa en 6—7 Hundrede Tusind Kroner, altsaa nok værd at tage med.

Jeg, sagde Doktoren og gabede forbavset.

Ja, De og saa min Ringhed. De har imponeret Vifert igaar Aftes med Deres Sociologi; De ved, den Videnskabelighed betaler sig. Naar nu denne lille Forretning er overstaaet, faar De noget at vide, som vil interessere Dem. Men derom senere.

Saa roede de videre i Tavshed —

Kammerjunker Vifferts Lig laa i Sengen afklædt, henstrakt som i Søvn. Sengen stod op ad den indvendige Væg parallelt med Vinduet. Liget laa paa Ryggen med Hovedet drejet halvt fra Væggen. I Halsens venstre Side saas et gabende Saar; den højre Arm laa langs Siden med Haanden lidt drejet ind over Legemet, og mellem Fingrene laa en hvid Barberkniv, tilsølet af Blod. Lagenet var vædet af Blod, der var dryppet over Sengekanten ned paa Gulvet.

Doktoren traadte hen til Sengen og bøjede sig over Liget. Den dødes Ansigtstræk var rolige, Øjnene lukkede, han saa ud, som om han sov. Næsen traadte skarpt frem, og Skægget tegnede sig graaligt over den

lukkede Mund. Men bortset fra Flængen i Halsen, var der intet uhyggeligt ved Liget.

Skram, sagde Doktoren, da han havde undersøgt Liget, der er noget her, jeg ikke forstaar.

Skram traadte nærmere og betragtede Liget.

Han har baaret sig ad som et Fæ, fortsatte Doktoren. Naar man vil skære Halsen over, snitter man i Siden — her — hvor Pulsaaren er. Det Snit her er omtrent midt for, fra venstre. Det giver i Almindelighed ikke Døden. Og se Blodet! Det er jo ingen Ting, der burde have været et Fossevæld efter saadan et Snit, og her er jo daarlig nok et Vandfad fuldt. Jeg kan ikke forstaa, at han har kunnet blive liggende med det Saar. Ja, han kan jo have læderet Vena jugularis, og det kan have givet en Luftemboli i Lungerne; det faar vi at se, naar vi snitter ham op, men det ser underligt ud. Munden er ogsaa helt lukket, Og Øjnene — naa ja, det giver sig vel. Kniven holder han regulært nok i højre Haand — let, ser De — den hænger ved Haanden.

Skram vendte sig. — I Stuen stod foruden de to kun Fuldmægtig Holm.

Det er sandt, sagde Skram. Jensen kan ikke være her endnu, Vejen er lang uden om Byen og Slotsgraven. Hvor er Olsen?

Her, lød Taffeldækkerens Stemme fra Forværelset.

De maa komme ind, sagde Skram.

Kan jeg ikke blive fri, jeg er en gammel Mand, sagde Taffeldækkeren; her er Jørgen. —

Jørgen, kaldte Skram — saa betænkte han sig et

Øjeblik og sagde: Nej — lad os saa vente til Jensen kommer.

Jørgen er et ypperligt Vidne, sagde Distriktslægen.

Det var ham der fandt Liget, sagde Skram; ham kan vi alligevel ikke bruge som Retsvidne, han skal selv afhøres.

Kom herind, kaldte han.

Jørgen traadte ind.

Skram saa vist paa ham.

De fandt Kammerjunkereren som Lig?

Ja, svarede Tjeneren. hans Ansigt var ubevægeligt, men meget alvorligt.

Og De har ikke rørt ved Liget?

Nej, Hr. Birkedommer, svarede Jørgen.

Skram betragtede ham udforskende, saa sagde han roligt:

Led De Kammerjunkereren, mens han levede?

Jørgen løftede Hovedet og sagde fast: Nej, Hr. Birkedommer, han var et meget slet Menneske og har gjort os alle meget ondt. Herren være ham naadig, hvor han nu er.

Distriktslægen studsede.

Det er godt, Jørgen, sagde Skram, gaa saa ind i den anden Stue.

Skram lukkede Døren.

Distriktslægen bøjede sig over Liget. Venen maa være overskaaren, et Snit i Pulsaaren vilde have givet Blodsprøjt helt op i Loftet. Jeg kan ikke forstaa dette her, men naturligtvis det er Selvmord, det kan kun være Selvmord.

Derom er jeg overbevist, sagde Skram. Jeg spurgte selv Viffert i Gaar Aftes, om han tænkte derpaa; det vilde jeg ikke have gjort, hvis der ikke havde været Grund til det. Motiverne kan vi senere tale om. Desuden havde han en Hjærtesygdom. Det ved De vel?

Nej, sagde Distriktslægen — det har han aldrig talt til mig om. Han troede ikke paa Læger, sagde han. Hjærtesygdom — siger De?

Distriktslægen rystede paa Hovedet.

Skram fortsatte: Jeg er tilbøjelig til at tro, at han har haft et Anfald i Nat og saa af denne og de andre Grunde har gjort det forbi. —

Det er et fjollet Snit, sagde Distriktslægen — vi maa skære ham op. Det kan vi gøre paa Sygehuset. Jeg vil gerne have Ligets Stilling fastslaaet, saa kan vi flytte det straks; vi kan sejle det over til Sygehusets Have paa den anden Side af Graven.

Politibetjenten meldte sig.

Saa tog de et Syn over Liget og Stillingen i Sengen.

Skram stod med Barberkniven i Haanden. Han drejede den, saa Solen glimtede i det brede Blad.

Snurrikt nok, sagde han. Igaar fortalte han mig, at han ikke holdt af at have en Barberkniv i Haanden, han var bange for, at han skulde faa Lyst til at skære Halsen over paa sig selv. Denne Kniv her fik han i Aftes forærende af Greven, han sagde . . .

Skram tav pludseligt, han vendte sig og gik hen til Toiletbordet, hvor Etuiet med Knivene stod. Vil De se, Distriktslæge, der har været Methode i det; paa Ryggen af denne Kniv staar Tuesday. Det er Tirsdag

i Dag, han har villet have Orden i Tingene. Her skal De se de andre Knive.

Birkedommeren aabnede Etuiet.

Med *et* tog han et Tag om Distriktslægens Arm.

Doktor, sagde han, dette her er galt. -- Vil De se? I Aftes saa jeg selv disse Knive i Etuiet, de er mærkede paa Ryggen med Ugedagenes Navne og ordnede fra Søndag til Lørdag. Her er den Kniv, vi fandt i Ligets Haand.

Skram hviskede dette til Distriktslægen. Fuldmægtigen og Jensen stod inde i Forværelset, hvor Protokollen var opslaaet paa det store Bord ved Vinduet.

Distriktslæge, sagde Skram — dette her er galt. Vil De se Knivene her. Søndag, Mandag, Tirsdag, Onsdag, Fredag — Torsdag mangler — og saa Lørdag. Og paa Kniven her staar Tirsdag.

Distriktslægen forstod det ikke.

Jo, ser De, fortsatte Skram i samme dæmpede Tone. Jeg saa selv i Gaar Aftes disse Knive i Etuiet, de er beregnede til at benyttes efter Dagene, der er angivet paa dem. Og jeg ved bestemt, at i Gaar Aftes var der syv Knive mærkede med Ugens Dagnavne. Nu er der ogsaa syv Knive, men de to er mærkede Tirsdag, og Torsdags-Kniven mangler.

Jeg forstaar ikke, sagde Distriktslægen, hvor er det muligt?

Skram dæmpede sin Stemme helt ned til Hvisken: Nede paa Grevens Toiletbord staar en Kasse med syv Knive akkurat Mage til denne, og jeg siger Dem, i den

vil De finde to Torsdags-Knive og Tirsdags-Kniven mangler. Forstaar De det nu —

Distriktslægen var bleven bleg.

Det betyder, sagde han

Mord, sagde Skram — den Mand har ikke begaaet Selvmord; han er myrdet.

Distriktslægen gik langsomt hen til Sengen.

Skram vedblev: Jeg husker tydeligt, at han i Gaar Aftes i Spøg indicerede, at han vilde skære Halsen over paa sig selv. Han gjorde det med højre Haand, men som De ganske rigtig antydede, han førte Haanden hen over Pulaaren paa højre Side af Halsen.

Det er et Mord.

Hvem kan have begaaet det?

Skram tav.

Distriktslæge Kyhn, sagde han efter en Pause. De og jeg er Embedsmænd, og vi har vore Pligter; vi er Exekutorer af denne Mands Testamente. De kan stole paa, at jeg gør min Pligt. Men jeg siger Dem allerede nu, var jeg fri og uafhængig af mit Embedsansvar, saa sluttede jeg denne Sag som en Selvmordssag. De behøver ikke at sige noget, Dr. Kyhn, jeg kender min Pligt. Blot beder jeg Dem, for at jeg kan opfylde den, at tie. Vi foretager et legalt Ligsyn og angiver Selvmord som Dødsaaarsag. Alle Omstændigheder taler derfor. Saa foretager De Obduktionen og i Mellemtiden undersøger jeg Sagen. Forstaar De, det kan jeg kun gøre, naar Gerningsmanden tror sig i Sikkerhed. Kun De og jeg ved, at det er Mord, for alle andre er det Selvmord.

Distriktslægen nikkede tavs.

Kl. 12, da Greven vendte hjem fra sin Udflugt, var Ligsynet sluttet, og Kammerjunker Vifferts Lig bragt paa en Baare over til Sygehuset, hvor Distriktslægen skulde foretage Obduktionen.

Den frygtelige Begivenhed kunde ikke holdes skjult, og ud paa Eftermiddagen talte hele Byen om Kammerjunker Vifferts Selvmord. Men fra Slottet fik man intet at vide, og Birkekontoret nægtede enhver Oplysning.

II

Skram var en dygtig Jurist, hans Examiner var fine; hans Opdragelse havde været ledet af en Fader, der selv var Departementschef og meget fin Jurist; fra sin tidligste Ungdom havde han i sin Faders Hus haft Lejlighed til at se og høre Landets berømteste Dommere, selv havde han fungeret paa et Birkekontor ved København og efter en 5aarig Ansættelse i Justitsministeriet været konstitueret i Kriminal- og Politiretten. Han forstod sine Sager og var desuden en dannet og meget belæst Mand, der havde gjort Studiet af Forbrydelser til sit Livs Studium, men tillige benyttet sin Tid til at studere Mennesker.

Skram var Aristokrat; han tilhørte en gammel, dansk Adelsslægt, hans Fader var konservativ, og det var han selv ogsaa, politisk set. Han havde gjort den Opdagelse, at den rette Fordomsfrihed, den egentlige Frisindethed, langt snarere træffes i Kancelliets udskregne, støvede Kontorer, hos gamle Stokbureaukrater og hos de højeste Retters aldersstegne Assessorer end paa Talerstolen i Rømersgade. Det vil sige, han erkendte, at de frisindede Ideer, Anerkendelsen af Folkets Ret og navnlig Folkets selvstændige Ret til uden paatvungen, faderlig Forsorg at styre sig selv efter egne Love hævdedes klart og rent af Demokraterne, og deres

Teorier var, syntes han, i og for sig uangribelige. De havde Ret, fuldkommen Ret — i Teorien. Men i Praxis fornægtede de selv deres Ret. Arbejderne var de første til at raabe paa Politi, de første til at kræve Straf og Samfundsbeskyttelse, de første til at fordømme og forfølge paa Indskydelse alene. De stod midt i det, de kunde ikke hæve sig til det rolige Overblik, den Uinteresserethed, der alene hos den enkelte kan fostre det rene Frisind.

Disse fine, gamle Herrer, der havde set saa meget, forstod alt og tilgav det meste, hvad enten de nu var Læger, Præster, Dommere eller Købmænd, havde Skram taget til Forbillede selv fra ganske ung Kandidat. Vi unge maa da for Pokker kunde gøre de gamle Herrer det efter, havde han tit sagt. Ungdom i Forbindelse med klog Besindighed og vidtskuende, forstaaende Klogskab er uovervindelig.

Det var hans Maal ikke at være gammelklog, men at være ung og dog de gamle lig i Klogskab.

Og derfor levede Skram altid med Tøjlen strammet; han vilde forstaa og saa handle. Han vilde ingen Ret træde for nær og hævde Retten ved altid at hævde det formaalstjenlige og det, han tillige følte var retfærdigt. Det gav hans Arbejde en egen sindig Ro, under hvilken en evig Higen ulmede som Ild under Aske. Udefra set blev hans Handlinger ikke altid forstaaede, og hans Samtidige rystede paa Hovedet ad ham.

Men den gamle Departementschef forstod sin Søn, selv om han smilende rystede paa Hovedet ad ham.

De hvide Haar er Alderens Krone, sagde han, de kommer med Tiden. —

Skram følte, at her var en Sag, der krævede sin Mand helt. Den maatte vokse frem i absolut Stilhed udefra. Han følte sig overbevist om, at der forelaa et Mord. Han hastede ikke med Mistanke, han kæmpede endog mod den, fordi han ikke vilde tage fejl. Han vilde ikke begynde med en Hypotese, der havde Rod i noget, som ikke sprang frem af selve den Situation, han først havde forefundet. Ved at tvinge sin Mistanke tilbage, vilde han udelukke alle Fejlgreb. Det gjaldt her ikke om at handle hurtigt, thi der var ikke Spor, der kunde udslettes. Der var kun en Omstændighed, der maatte klares, en rørlig Genstand, der maatte fastholdes, „*Barberkniven*“, Sheffield Klingen, mærket paa sin Ryg med Ugedagsnavnet Tirsdag! Og det eneste, Skram derfor gjorde, var at medtage Etuiet med Knivene og selve den Kniv, han havde taget af Ligets Haand. Medens Tjeneren syslede med Baaren, gik han hurtigt ned ad Taarntrappen, der førte ned til Soveværelserne paa 1ste Sal. Han aabnede Døren, der førte ind til Lejligheden og stod i Grevindens Soveværelse, der altsaa laa umiddelbart under Vifferts Dagligstue, hvor de to den foregaaende Aften havde siddet.

Værelset var udstyret med megen og stilluld Luxus; der var ingen tilstede, og Skram gik hurtigt hen over Gulvet til en hvidlakeret Dør i den modstaaende Væg.

Han havde set Lejligheden før og stod, da han aabnede Døren, i Grevens Paaklædningsværelse.

Her stod et stort Toiletbord med Spejl ligefor Vinduet; paa den hvide Dug laa Børster, Kamme og allehaande rare Toiletredskaber, og midt paa Bordet ved Siden af en blank, lille Metalskaal en Barberkniv ganske Mage til den, han havde set paa Kammerjunkerens Værelse. Han tog Kniven, den bar paa Ryggen Mærket Torsdag.

Skram kastede et Blik rundt i Stuen. Alt var i stræng Orden, Grev Henrik var en Mand, hvem enhver Uorden var imod, han var næsten overdreven omhyggelig med sin Person, sine Klæder og alt omkring sig. Paa en Etagère ved Vinduet saa Skram en lille Kasse, — Mage til Etuiet, han holdt i sin Haand; han traadte hen til Etagèren og aabnede Etuiet. Og som det maatte være, var det, i dette Etui var der en Torsdagskniv Mage til den, der laa paa Bordet, men ingen Tirsdagskniv.

Skram tøvede et Øjeblik. Det var øjensynligt, at Greven havde opsat Barberingen til senere paa Dagen, den lille Skaal var ikke benyttet, og Kniven var øjensynlig lagt frem til Brug, ikke henlagt efter Brug. Altsaa vilde Greven, naar han kom tilbage, fuldende sit Toilette; han maatte opdage, at det ikke var den rette Kniv, han maatte opdage, at der var sket en Ombytning — og saa . . .

I *et* Tilfælde vilde han tie — et Tilfælde, som Skram havde forudset, men holdt hen mellem de andre Muligheder. I alle *andre* Tilfælde vilde han tale — og saa . . .

Skram overvejede. Vilde det være rigtigt at lægge den rette Kniv paa det rette Sted? Baade han og Distriktslægen havde jo konstateret det mistænkelige Tilfælde; det tilhørte Akten — for at bruge en juridisk Vending. Altsaa for saa vidt kunde det være ligegyldigt. Men ved at handle saaledes angreb Skram Bevismaterialet og gav Slip paa et Holdepunkt, der i et bestemt Tilfælde kunde have stor Værdi.

Hvad skulde han gøre?

Han vendte sig hurtigt og gik gennem Grevindens Stue hen til Vindeltrappen, der førte op til Taarnværelset. Da han naaede Værelset, stod Distriktslægen alene foran Sengen og undersøgte de blodplettede Lagner.

Doktor, sagde Skram, følg med.

De fulgtes ad ned til Grevens Paaklædningsværelse, og medens Doktoren stod hos, uforstaaende, byttede Skram Knivene om, saa den Kniv, der kom til at ligge paa Toiletbordet, blev en Tirsdagskniv, som den skulde være.

Doktor, sagde Skram, jeg har ikke Tid til at forklare Dem, hvorfor jeg gør dette, det ser mærkeligt ud, men jeg har mine Grunde dertil. Jeg mærker nu her med min Blyantsstift den Kniv, vi fandt her paa Bordet, og anbringer den i det Etui, vi tog deroppe. Der hører den sikkert hjemme. Jeg beder Dem give nøje Agt derpaa. Jeg skal senere fortælle Dem, hvorfor jeg gør det. Nu gaar vi hjem; hvis De vil spise Frokost med mig, skal jeg forsøge paa i faa Ord at sætte Dem ind i hele den foreliggende Situation. Barberkniven er i Virkeligheden

det eneste Grundlag for min Viden i denne Sag. Den kan være ganske overordentlig simpel og være tilendeført, inden Sol gaar ned. Men den kan ogsaa være saa indviklet, at baade De og jeg maaske vil betænke os adskillige Gange, inden vi slutter den af.

Kom saa og lad os gaa, her kan vi alligevel ikke udrette mere.

Saa gik de.

III

Distriktslægen spiste Frokost hos Skram, og under Maaltidet talte de om Sagen. Skram hørte ikke til dem, der straks skænker fuld Tillid, men i denne Sag var Distriktslægen hans Medvider, den eneste indviede. Dertil kom, at Dr. Kyhn under en Vakance fungerede som Stiftsfysikus og derfor vilde blive den eneste Embedslæge, der fik med Sagen at gøre. Distriktslægen var en frisindet og fordomsfri Mand, og en Mand Skram i enhver Henseende kunde stole paa. Han lyttede meget interesseret til Birkedommerens Beretning og brummede af og til misbilligende og opmuntrende.

Da de sad i Birkedommerens Havestue ved Kaffen, spurgte saa Doktoren:

Hvad vil De gøre?

Det mindst mulige, sagde Skram. Jeg havde ubetinget mest Lyst til at acquiescere ved Selvmordet. Viffert var mig imod, og desuden var han temmelig forberedt paa at dø, og hans Død er ikke noget Menneske til Fortræd, men derimod til Gavn og Glæde for alle de, der overhovedet berøres deraf. Dem, kære Doktor og mig ikke undtagne. Nu er der imidlertid det snurrige ved os Mennesker, at vi rent instinktmæssig af Samfunds-Selvopholdelses-Drift stritter imod Forbrydelse. Jeg vilde selv som Lægmand være

utilfreds, uhyggelig ved at vide, at et Mord ganske stille indregistreredes som Selvmord. Som Embedsmand kan jeg aldeles ikke finde mig i det, og som dette Steds Øvrighed er jeg pisket til at tage Affære.

Det vil De altsaa? sagde Doktoren.

Selvfølgelig, var Svaret.

Men hvor vil De begynde?

Det skal jeg sige Dem, svarede Skram. Ser De, Viferts Værelse laa paa 2den Etage, Døren til Korridoren var aflaaaset, det plejede den altid at være. Døren til Taarnets Vindeltrappe var ikke aflaaaset. Han har en Gang forklaret mig, at han hadede at ligge for aabne Døre, men at han paa den anden Side var bange for at brænde inde i Søvn, naar der ikke var aabent Indgang til ham. Han sov nemlig meget haardt. Den gode Vifert var meget ængstelig for sit Liv. Naa, her paa Edelsborg, sagde han, var det saa rart, for sin Dør til Korridoren kunde han laase, Døren til Trappen kunde han rolig lade staa, thi Trappen førte dels op til Leonie Kammerjomfrus Værelse, og dette lille Væsen sov altid for laasede Døre, selv om hun efter hans udtrykkelige Ønske lod Døren til Trappen staa. Nedefter førte Trappen til Grevindens Soveværelse, der ved Paaklædningsværelset var adskilt fra Grevens, men hendes Dør var ogsaa altid laaset mod Korridoren. Endelig mundedes Trappen i Stueetagen ud til Tjenerværelset, hvor Jørgen deler Kammer med Tjenerdrengen John.

Ser De, i denne Gruppering har De alle de Personer, der kan være Genstand for Mistanke. John lader jeg ude af Spillet.

Og Grevinden! faldt Doktoren ind.

Selvfølgelig ogsaa Grevinden.

Tilbage bliver Greven, Jørgen og Leonie. Af disse falder Mistanken først paa Jørgen. Han er ganske vist en skikkelig Karl, om hvem intet ufordelagtigt er bekendt, men han er den sidste, jeg har set sammen med Viffert, og den, der fandt ham. Desuden har han selv — og Viffert da ogsaa — udtalt sig om et let forstaaeligt Had, han skulde nære til den myrdede. Jeg har selv hørt Viffert fortælle ham, at han ved Kammerjunkerens Død vilde blive en holden Mand, og Viffert foreslog ham selv den Metode til Aflivning af Arveladeren, der virkelig ogsaa er bleven bragt til Anvendelse. Hertil kommer, at han, som den der lagde Grevens Kniv frem hver Aften, kan tænkes at have kunnet gemme den til Anvendelse, som sket er, og senere faa den Ide at benytte de andre ganske lignende Knive til at skjule Forbrydelsen — eller hvis dette synes Dem haartrukket, da det jo var Jørgen selv, der har stillet Etuiet ind paa Kammerjunkerens Toiletbord, have haft den Ide at ombytte Knivene før Mordet. Det er ganske vist det eneste vanskelige Punkt, at han har taget fejl af Knivene — men det kan dog forklares derved, at det engelske Tuesday og Thursday let kan forveksles af en Mand, der som Jørgen ikke kan engelsk. Hans Uvidenhed forklarer ogsaa hans kejtede Snit. Han har let Adgang til at snige sig op paa Kammerjunkerens Værelse og let Adgang til at snige sig ned. Som De ser, der foreligger et pragtfuldt Sæt Indicier, der vilde være tilstrækkelige til at foretage en øjeblikkelig Anholdelse

og være meget egnede til at virke paa en Jury. Den stakkels Jørgen er i Grunden ganske værgeløs, og derfor er jeg heller ikke videre hidsig efter at slaa ned paa ham.

Hvad hans Kæreste angaar, saa stiller Sagen sig for hende saaledes, at hun vanskelig vilde kunne undgaa at blive betragtet som hans Medskyldige, Ideen vilde lettere opstaa i hendes kvikke, lille, franske Hoved, og hun er selvfølgelig lige saa forgabet i den kønne, danske Tjener, som hun er modbydelig ved den mølædte Kammerjunker, hun af rent finansielle Grunde har fundet sig i. Hun er fordærvet og usædelig og derfor et fortræffeligt Objekt for en sædelig Retfærdighedside, enten den fremtræder i en Enkeltdommers eller en Jurys Skikkelse. De vil give mig Ret i, kære Doktor, at i de ni af ti Tilfælde vilde det være ikke alene klogt men endogsaa en ligefrem Pligt at slaa ned her. Arrest, Forhør, Opdyngning af Indicier og Affæren kunde være tilendebragt med Bravur paa otte Dage.

Hvorfor gør De det ikke? sagde Doktoren ud af en vældig Røgsky.

Fordi *De* heller ikke vilde gøre det paa en blot og bar Formodning. Ingen af os vilde være tilsinds at begaa et Justitsmord for denne Herres Skyld eller for nogen andens, og vi har foreløbig kun beskæftiget os med Stuen og Kvisten. Herskabet paa første Sal har vi ladet være ude af Betragtning.

Tja — sagde Doktoren, det smagte han paa.

Vi undtog Grevinden, det var vi enige om, og det vil jeg vedblivende gøre. Ikke fordi hun egentlig skulde

være uden Interesse i Vifferts Død. Hun er endog hans Arving, men det er mig overhovedet umuligt at tænke mig Grevinde Polly som Lady Macbeth. Naar jeg siger umuligt, mener jeg dermed, at denne Tanke er mit yderste Refugium, naar alt andet slaar fejl, og at jeg kun vil støtte den paa en mundtlig Samtale med hende selv, ikke paa Formodninger. Jeg vil endog udelukke den med Vold, om den skulde melde sig.

Med Greven er det en anden Sag. Han har selv sagt mig, at han hader den Mand; han sætter Grevindens Beslutning om at forlade ham i Forbindelse med Viffert, han har sikkert — Hyrdenatur som han efter Deres Teori er — ofte kredset om den Tanke at rydde ham af Vejen, og der er jo dog kun et Skridt fra Overlæg til Handling. For at naa Vifferts Værelse ved Nattetid skulde Greven ganske vist passere Grevindens Soveværelse, men det er vel ikke aflaaset ind til hans Værelse. Vanskeligere stiller det sig med Knivene. Efter hele sin Natur vilde han næppe her have taget fejl. Han vilde vel nok have været bevæbnet, naar han skred til Gerningen — der har jo i Gaar været talt nok om at skære Halse over — men han vilde, skulde man synes, ikke have kompromitteret sig ved at tage en fejl Kniv af Etuiet. Det er et vanskeligt Punkt. Naar jeg derfor før Frokost foretog den Ombytning af Knivene paa Grevens Toiletbord, saa skete det med den Hensigt at lægge en Fælde for ham.

De anser altsaa ham for Gerningsmanden — den ædle, retsindige Grev Henrik! —

Hyrden, sagde Skram med et Smil. Jeg har jo sagt

Dem, jeg mistænker ingen, men jeg kunde tænke mig, at han kunde have haft Grund til Mordet. Han maa i saa Fald have været saa nervøst ophidset, at han af ren Nervøsitet har begaaet Fejlen, da han vilde erstatte Kniven. Han vil ikke kunne lade være med at opdage sin Fejltagelse, naar han nu ved sin Tilbagekomst skal til at benytte sin egen Kniv og saa vil han være sat paa sin Post. Jeg undervurderer ikke den Omstændighed, at jeg i Gaar Aftes har set, at der i det Etui, Jørgen bragte Kammerjunkeren fra Greven, fandtes et helt Sæt Knive med de rigtige Ugedagsnavne, men De maa selv erkende, at hvor det gælder en Mistanke for Snigmord rettet mod en saa almindelig anset, ja ligefrem æret og elsket Mand som Grev Henrik Jernskæg, Lensgreve, Kammerherre og Ridder af Dannebrog, er det ikke nok, at en ung, konstitueret Dommer paastaar midt om Natten efter en Middag paa 8 Retter med tilhørende Vine og adskillige Glas Whisky og Soda at have set nogle matslebne Navne bag paa nogle Barberknive. Og andet er det jo i Virkeligheden ikke.

Nej, sagde Doktoren, det kan De have Ret i. Men paa den anden Side indser jeg ikke, hvorledes det skulde gøre Sagen bedre, at De har ombyttet Knivene.

Derved opnaar jeg en meget vigtig Ting. Jørgen, som altsaa kan være Gerningsmanden, men som, hvis Greven er Morderen, er ganske uskyldig, holdes helt udenfor al Diskussion om Knivene. Begge to er de næppe skyldige, altsaa vilde det ikke kunne undgaas, at de talte om det mærkelige i, at der i Grevens Etui var to Torsdagsknive. Jeg ønsker slet ikke, at der skal

tales om disse Knive før paa rette Tidspunkt. Den skyldige, der ikke kan have lagt Mærke til Ugedagsnavnet paa Kniven — i saa Fald vilde Fejlen ikke være bleven begaaet — skal ikke have Lejlighed til at tale om Knivene. Den uskyldige skal forblive i den Tro, at der foreligger et Selvmord, saa længe til jeg ønsker Mordet diskuteret. Selve Ombytningen vil jeg altid kunne konstatere ved Hjælp af Dem.

Det kan være fornuftigt, sagde Doktoren, men jeg synes nu alligevel, Knivene er saa udmærket et Holdepunkt.

For mig, for os, afbrød Skram. De giver os en næsten positiv Vished for, at der er begaaet et Mord. Jeg kan ikke have taget fejl, det ved jeg; jeg læste tydelig alle Ugedagsnavnene i Gaar Aftes. Men der er Forskel paa de Momenter, der skaber Dommerens Vished, og de Momenter, der betinger et Bevis for andre, der ikke har Dommerens subjektive Vished. Det er paa dette Punkt, utallige Forhørsdommere med Urette lider Skibbrud overfor den offentlige Mening, der ser med Mistillid paa *Dommerformodninger*. Jeg forlanger aldrig, at andre skal tro paa de Bevismidler, der kun ligger aabne for mig. Det jeg her har at gøre, er at spille med Knivene, saaledes, at de mistænktes Udsagn om dette Punkt fælder dem, fordi de strider mod mine, og jeg ingen Interesse har af at lyve.

Vil De da ikke spille Knivene ud endnu? spurgte Doktoren.

Nej, svarede Skram. Jeg vil i Dag — og maaske i

Morgen med — behandle Vifferts Død som et Selvmord uden at lade nogen Mistanke komme frem. Jeg vil ikke som Dommer, men som Ven af Grevens Hus, tale med alle dets Beboere om Selvmordet, og om Barberkniven vil jeg tie. Det skulde gaa mærkeligt til, om ikke jeg med dette skarptslebne Vaaben i Baghaanden skulde være i Stand til allerede i Morgen — for ikke at sætte for tidlig en Termin — at tale med Vished om det, hvorom vi to nu alligevel kun taler i meget slet funderede Hypoteser.

Besørg De nu Obduktionen, det er vel bedst allerede nu at indlede denne Forretning, ved hvilken jeg ikke behøver at være personlig til Stede.

Saa vil jeg allerede i Dag tale med Greven og Grevinden om Selvmordet.

Og Parret Jørgen og Leonie?

Ogsaa disse to vil jeg tale med. Politiprotokollen lader jeg blive hjemme hos Holm og Betjenten. Her er Gudskelov endelig et Tilfælde, hvor man kan undlade den fordømte Politibetjentrapport, der optagen af ustuderede, ukultiverede Folk, kun kan forkludre en saa indviklet Sag.

De er ikke Demokrat? lo Doktoren.

Det er jeg ikke, sagde Skram bestemt. Jeg giver med Glæde Folket, hvad Folkets er, jeg anerkender Menneskenes Ligeberettigelse overfor Lovene og hader Tyranner og Overgreb, men jeg gaar ikke saa langt at sige, at en Mand skal være værdifuld, *netop fordi* han i Viden staar tilbage for mig. Jeg saa helst Høje-

steretsassessorer benyttede som Opdagere paa Politikamret — selvfølgelig i dertil egnede Sager som f. Ex. denne.

Derefter skiltes de to Herrer for hver for sig at gaa i Gang med Arbejdet.

IV

Birkedommeren maa undskylde, men Greven er i Færd med at klæde sig om.

Skram stod i Vestibulen paa Slottet, han havde ladet Jørgen kalde.

Det faar ikke hjælpe, sagde Skram, i Dag kan vi ikke tage Hensyn til det. Jeg maa tale med Greven straks.

Greven er i Færd med at barbere sig, sagde Jørgen lidt uvilligt, det er umuligt at forstyrre ham. Jeg skal melde Birkedommeren straks.

De bliver her, sagde Skram kort og skød Tjeneren til Side. Ikke for alt i Verden vilde han lade den Lejlighed gaa fra sig.

Han gik hurtigt op ad Trappen og stod foran Grevens Paaklædningsværelse; han slog et kort Slag paa Døren og traadte ind.

Greven stod foran Spejlet, den ene Side af hans Ansigt var sæbet ind, i højre Haand holdt han en Barberkniv. Han saa lidt forundret paa Skram, men Grev Henrik var en altfor velopdragen Mand til at give sin Forundring Udtryk i Ord.

Greven maa undskylde, sagde Skram, men jeg maa tale med Dem. Efter hvad der er sket —

Greven ikke saa meget som antydede, at Birke-

dommeren dog vel nok kunde have ventet, til han havde faaet Sæbeskummet af Ansigtet. Han pegede paa en Stol og sagde smilende:

Maa jeg blot blive færdig med dette her. Vi har haft Ulykker nok i Dag af en Barberkniv.

Saa føjede han til: Maa jeg bede Dem, Skram, betragte alt det, jeg sagde i Gaar, som usagt. Om de Døde kun godt og ved Graven sænker man Kaarden.

Skram tog Plads og betragtede fra Siden Greven, der begyndte at føre Kniven over den venstre, ubarberede Kind.

Greven har skaaret sig, sagde Skram — det var da ikke min Skyld? I saa Fald beder jeg Dem tusinde Gange undskyld.

Greven sænkede Kniven. Nej, sagde han, det gjorde jeg, før De kom. Det er for Resten noget, der aldrig sker for mig, og underlig nok staar det i Forbindelse med stakkels Viffert.

Hvorledes? spurgte Skram; han holdt Vejret af Spænding.

Greven pegede paa Toiletbordet, og Skram saa, at der foran paa Bordet laa en Kniv med Bladet hvilende paa Sæbekoppen.

Jo ser De, i Gaar forærede jeg Viffert de usalige Knive, som han altsaa har villet benytte til den forfærdelige Handling. Jeg sendte Jørgen op med dem i Aftes, og jeg kan nok huske, vi saa paa dem, men jeg kan alligevel ikke forstaa, hvorledes det er gaaet til. Vi maa have blandet Knivene, hvis De vil se paa

Kniven, der ligger der; den hører hjemme i det andet Etui.

Skram rejste sig med et Ryk og greb efter Kniven.

Greven fortsatte. Mine egne Knive er ganske vist en Slags Søsterknive til dem, jeg gav Viffert, men jeg har ladet dem trække af extra til mit Brug. Vil De se denne her — den er en Ubetydelighed smallere i Klingen, ser De, en ren Ubetydelighed. Men jeg, som er vant til at bruge den og kunde barbere mig i Mørke, har alligevel, da jeg, uden at bemærke det, tog den Kniv i Haanden, De nu holder, tilføjet mig et lille Snit her i Hagen. Det er ingen Ting. Men det underlige er blot, at det sker i Dag. Vi maa alligevel have byttet om paa Knivene.

Skram lyttede aandeløs.

Jeg holder strængt over, at Jørgen lægger den Kniv frem, der svarer til Dagen. De ser, der staar Tuesday paa Deres. Og det er jo muligt, eller rettere det er umuligt andet, end at Jørgen i Gaar har rodet med Knivene i de to Etuier. Man kan ikke straks se Forskellen, men hvis De holder Klingerne parallele, vil De opdage det.

De Knive, Viffert fik, er altsaa ikke ganske ens med disse? spurgte Skram.

Nej, det ligger i Aftrækningen, men de er gode nok — og, føjede Greven alvorligt til, de har jo desværre vist sig altfor brugbare til den Benyttelse, Viffert vilde gøre af dem. Havde jeg tænkt paa det, havde han ikke faaet dem.

Skram betragtede endnu Knivene.

Greven er altsaa ganske sikker paa, at denne Kniv hører hjemme i Vifferts Etui?

Ja, det er udenfor al Tvivl. Det saa jeg straks. Jeg skal have sagt det til Jørgen. Jeg vilde nødig have de Knive forbyttede.

Skram lagde Kniven paa Bordet.

Hr. Greven maa undskylde, sagde han, men som Politimester maa jeg indstændig bede Hr. Greven om ikke at omtale dette til Jørgen.

Hvad mener De? spurgte Greven forbavset.

Skram rømmede sig. Jo, sagde han, jeg kan fortælle Greven, at ved et besynderligt Tilfælde er det netop med en Tirsdagskniv, at Kammerjunker Viffert har skaaret Halsen over paa sig. Kniven beror altsaa foreløbig i Retten — det vil sige hos mig — ligesaa gør Etuiet. Jørgen kan altsaa ikke berigtige Ombytningen, og jeg maa som Politimester forlange — eller jeg mener, indtrængende henstille til Greven, at De ikke med et Ord omtaler dette til nogen.

Greven betragtede Skram med et meget forbavset og ganske uforstaaende Blik.

Skram maatte sige noget, saa sagde han:

Der er selvfølgelig ingen som helst Mistanke om, at Viffert ikke skulde have begaaet Selvmord. Der er under Ligsynet intet bemærket til Protokollen om noget saadant, men det drejer sig nu en Gang om et Menneskes Død, og vi maa lade alle Muligheder staa aabne. Den Omstændighed, at Selvmordet er sket ikke ved Hjælp af en Kniv, der hørte til det Etui, Greven har skænket Viffert, men ved Hjælp af en anden, kan være

og er maaske ogsaa betydningsløs, men for mig som Politimester er intet betydningsløst.

Greven begyndte at forstaa.

De tror da vel ikke, at Jørgen Det er aldeles udelukket.

Skram afbrød. Jeg tror aldeles intet, Hr. Greve, men jeg maa bede Dem ikke sige et Ord til nogen, ikke en Gang til Hds. Naade om dette. Det gør intet, naar kun De og jeg ved det. Det kan blive forfærdeligt for Jørgen, naar det kommer ud. Greven erindrer selv, hvilke Ord der faldt ved Bordet i Gaar Aftes. Jeg behøver blot at nævne Navnet Leonie.

Nu forstod Greven det hele.

De har Ret, Skram, sagde han, selvfølgelig har De Ret. Ikke et Ord siger jeg. Jeg skal selv rense den Kniv.

Skram faldt ind. Hvis Jørgen selv opdager dette og taler til Greven om det, vil det jo være det bedste Bevis for, at han er uskyldig.

Uskyldig! sagde Greven — De tror altsaa alligevel?

Nej, sagde Skram, jeg tror ingen Ting; men jeg ved, at naar sligt hænder i et Hus, som er hændet i Deres i Dag, vil der komme til at lyde saa mange Ord udefra, at de færrest mulige bør tales fra Huset selv. Jeg vil ikke forstyrre Greven — det bliver alligevel ikke til noget med Barberingen, saa længe jeg er her.

Skram smilede og rejste sig. Jeg venter i Biblioteket.

Som De vil, sagde Greven. Jeg ser, der bliver en hel Del mere at tale om, end jeg havde tænkt.

Maaske, sagde Skram; men i hvert Fald, Grev Jern-

skæg, paa mig kan De stole, som jeg i enhver Henseende stoler paa Dem.

Greven bøjede Hovedet, og Skram gik.

Han gik langsomt hen ad den brede Korridor, og idet han gik, gentog han stille for sig: *Et* er da i hvert Fald vist — *ham* er det ikke. Saa rettede han sine Skridt mod Vifferts Værelser.

V

Skram maatte erkende, at Kammerjunker Viffert havde været en forsigtig Mand. Bevidstheden om, at hans Sygdom kunde afslutte hans Liv brat og uden at give ham Tid til Forberedelse, havde foranlediget ham til at tilintetgøre alt, hvad der ved hans Død kunde kompromittere ham selv og andre.

I hvert Fald fandtes i hans Gemmer, som Skram nu omhyggeligt undersøgte, kun gamle, ligegyldige Breve og Regnskaber. Hans Værdipapirer angaves depone-rede i Credit Lyonnais i Paris, fra hvilken Bank han havde et Akkreditiv paa et ret betydeligt Beløb og en Chequebog.

Skram bladede i Chequebogen og standsede ved det sidst afrevne Blad. Han studsede og læste: Leonie Chaubert 10,000 Frcs. — og Dato: Dagen forud.

Altsaa havde Kammerjunkerens Dagen forud givet Leonie en Cheque paa 10,000 Frcs., et meget betydeligt Beløb til en Kammerzofe, selv om man følte sig forpligtet overfor hende.

At Viffert subsidiært havde indsat hende til Arving af et langt betydeligere Beløb, betød jo intet. Dels skete dette under Forudsætninger, som maaske aldrig kom til at foreligge. Grevinde Pollys Giftermaal med Sigismund kunde man jo dog ikke regne med, der var jo

endnu ingen definitive Skridt truffet til Ægteskabets endelige Opløsning. Derimod var de 10,000 Frcs. en Kendsgerning, — de *var* betalte.

Denne Omstændighed talte ogsaa stærkt imod, at Leonie skulde være medvidende om Mordet. Der maatte siges ikke at være mindste Grund for hende til at myrde en Mand, der lige havde foræret hende 10,000 Frcs. endnu inden dette Beløb var hævet. Om Arven kunde hun jo intet sikkert vide, og i hvert Fald vilde hun næppe paa dette Tidspunkt have foretaget noget Skridt til at hidføre Arveladerens Død.

Skram besluttede straks at tale med „Mamsellen“, som hun hed paa Slottet, og da han havde ladet Tæffel-dækkeren staa til Disposition, om han skulde faa Brug for Medhjælp, ringede han paa Ole og bad ham kalde Mamsellen ned.

Mamselle Leonie kom. Hun var en middelhøj, slank Pariserinde, med spillende, brune Øjne og den af Franskmændene ofte priste petit nez retroussé. Hendes Ansigt og Væsen var indsmigrende frækt, men ikke utiltalende. Hun førte sig decent og net, var fix, ung og køn. Nu var hun lidt benauet, men det forstod Skram.

Han tiltalte hende paa Fransk for at være sikker paa Forstaaelse og bad hende tage Plads.

Mamselle satte sig paa Kanten af en Stol, medens hun skottede til Døren, der førte ind til Værelset, hvor Liget var fundet.

De har i Gaar faaet en Cheque paa 10,000 Frcs. af afdøde Hr. Viffert? spurgte Skram, idet han, for yder-

ligere at stemme Mamselle til Andagt, tog en Tegnebog frem og noterede paa de hvide Blade i en lille, i Læder hæftet Notitsbog.

Ja monsieur, sagde Mamselle, lidt genert.

Hvorfor har De faaet dem? spurgte Skram videre.

Mr. Viffert satte Pris paa mig, sagde Mamselle lidt knibsk. Han gav mig den som en dot: Monsieur maa vide, jeg skal giftes med Jørgen, Grevens valet de chambre.

Havde Afdøde nogen særlig Grund til at sætte Pris paa Dem? Kendte han Deres Forældre, eller stod han paa anden Maade i Forhold til Dem?

Nej, sagde Mamselle lidt forlegen — han satte Pris paa mig . . .

Skram ansaa det for rigtigt at tage det Parti at være Forhørsdommer, men han var aldrig raa. Hensynsfuldhed, selv mod en overbevist Forbryder, hørte til hans faste Principer. Og Mamselle var kun parisisk og maaske lidt umoralsk. — Jeg har faaet overdraget at exekvere Hr. Vifferts sidste Vilje, fortsatte Skram, og der findes deri Bestemmelser, der synes at tyde paa, at der har bestaaet et Slags Forhold mellem Dem og Afdøde. De forstaar Mamselle, at jeg ikke ønsker at være indiskret, men som Embedsmand maa jeg undertiden tilsidesætte visse Hensyn mellem Mennesker, og det er derfor ikke for at fornærme Dem, men kun af rent embedsmæssige Aarsager, jeg spørger Dem, om De var Hr. Vifferts Elskerinde?

Der kom et lille, spagfærdigt Ja fra Mamselle Leonie.

Hvorlænge har dette Forhold bestaaet? spurgte Skram.

5 Maaneder — kort efter Hr. Viffert kom hertil. Han var saa *gentil* og desuden jo gammel. Jeg er fattig, meget fattig og vilde gerne giftes, men jeg havde jo ingen dot, og Madame la Comtesse vilde ikke give mig nogen.

De behøver ikke at undskylde Dem, Mamselle, sagde Skram godmodigt. Jeg er Ungkarl og forstaar særdeles godt denne Situation. Jeg har heller ikke noget imod de 10,000 Frcs., de er Deres uden Hensyn til Dødsfaldet, men jeg maa paa den anden Side gøre Dem et Par Spørgsmaal, som De maa besvare.

Hjertens gerne, sagde Mamselle. Hun var helt fornøjet over den lette Maade, hvorpaa Skram ledede Underholdningen; hun følte fast Grund under Fødderne og begyndte endog at sende sine kvikke Øjne ud, som de vævre Spejdere de var. Hun betragtede allerede Skram som det kønne Mandfolk, *han* var. Og Mandfolk forstod hun aabenbart, den lille Pariserinde!

Hvornaar fik De den Cheque? spurgte Skram.

Jeg vil sige Sandheden, sagde Leonie.

Det haaber jeg, svarede Skram.

Godt, jeg fik den i Nat Kl. 1 eller 2. Jeg var gaaet i Seng, og saa bankede det paa min Dør. Jeg vaagnede. Jeg plejer ikke at laase Døren til Trappen, der er jo ingen Fare for Røvere, og jeg troede, det var min Kæreste, der undertiden kommer op for at tale lidt med mig om Fremtiden. Jeg blev noget forbavset ved at se Mr. Viffert. Han plejede sjældent at besøge mig paa mit Værelse. Men som sagt, det var ham. Det var Maaneskin, og han tændte ikke Lys.

Han vilde tale med mig, sagde han; jeg var meget søvrig og syntes ikke, det var passende, men han vilde nu tale med mig, og da han var saa gentil, kunde jeg ikke godt sige Nej. Han sagde, han havde faaet den Ide, at jeg skulde gifte mig med Jørgen og derfor havde han skrevet denne Cheque. Han vilde rejse til Aix les Bains i Dag, sagde han, derfor vilde han sige mig Farvel. Jeg blev virkelig rørt over denne gentillesse, meget rørt, jeg anede jo ikke, at han vilde dø samme Nat.

Og hvor længe blev han saa hos Dem? spurgte Skram.

Aa, kun et Kvarters Tid eller saa, jeg var lidt nervøs for Jørgen og desuden, det var jo ikke passende, selv om Mr. Viffert havde været særdeles gentil.

Klokken var altsaa over et, da han gik?

Ja, monsieur.

Klagede han over Ildebefindende?

Mamselle tænkte sig om. Jo, svarede hun, han sagde, hans Hjerte klappede lidt stærkt. Han sagde nogle Vittigheder om sit Hjerte. Mr. Viffert var altid saa morsom. Jeg satte megen Pris paa ham, han var saa *gentil*.

Og Jørgen? spurgte Skram lidt sarkastisk, satte han ogsaa Pris paa ham?

Mamselle rystede paa Næsen. Jørgen er en meget fornuftig Knøs, sagde hun; han ved meget vel, at der gælder andre Regler for de store end for de smaa. Han elsker mig og er mig tro, og jeg elsker ham. Og

gør jeg noget galt, gør jeg det i hvert Fald kun for hans Skyld.

Dertil sagde Skram intet. Som praktisk Jurist havde han for længst erfaret, at de skønne, gyldne Sætninger om de smaas Ret ikke alene trues af det, man kalder Vold fra oven, men ogsaa af en nedarvet Underklassefølelse, der intetsteds trives saa vedholdende som hos Kvinder og Mænd af Folket, der er Tyende og lever i de stores Huse. Det var i og for sig naturligt, at Mamselle gjorde sig Kammerjunkeren indbringende, selv om det ikke var smukt. Det var forstaaeligt, at hendes praktiske Hjærtenskær tolererede dette lukrative Forhold, men det var naturligvis ikke ideelt. Saadan noget sker; i gode, gamle Dage var det en meget hyppig Forteelse, der hængte sammen med le droit de seigneur og det patriarkalske Husbondeforhold; med Socialdemokratiets Aarhundrede harmonerer det slet, og god og sund Frihedsfølelse vil vel ogsaa faa Bugt med det. Skram kunde ikke undgaa disse Betragtninger, medens han opmærksomt iagttog den lille, kokette Pariserinde, der ivrigt sad og forsvarede sin Kærlighed til den danske Bondekarl og de Opofrelser, hvortil denne Kærlighed førte hende.

De er Pariserinde?

Ja, svarede Mamselle. Min Fader var Soldat, min Moder Vaskerkone. Jeg kom som helt ung i Huset hos en Skuespillerinde som Bonne, og en af hendes Elskere, en Officer, fik mig anbragt i et gentilt Hus, fordi han fandt mig chic. Derfra kom jeg til en Grevinde, der opholdt sig i Cannes, og der traf jeg Madame la Com-

tesse, der fæstede mig og har været meget god mod mig.

Hvor gammel er De? spurgte Skram.

24 Aar.

Det *var* vist sandt.

De siger altsaa, at Mr. Viffert forlod Dem efter Kl. 1. Lagde De Dem saa til at sove?

Nej, sagde Mamselle lidt genert, jeg syntes, jeg maatte fortælle min Kæreste denne glædelige Begivenhed og saa tog jeg en peignoir om mig og løb ned ad Trappen. Hans Værelse ligger nede i Stuen ved Foden af Trappen. Der sover han og John, men John sover som en Sten, saa jeg kunde godt underholde mig med Georges.

Det gjorde De altsaa. — Hvorlænge? spurgte Skram, hvem dette nu i høj Grad interesserede som Forhørsdommer.

Mamselle rødmede dybt.

De kan rolig sige det til mig, sagde Skram venligt. — Herregud, jeg er selv et Mandfolk.

Det kom langsomt fra Mamsellen, der øjensynlig generede sig lidt. — Klokken var syv, sagde hun og tilføjede rask, — men vi bestemte Bryllupet og talte om Fremtiden og vor Lykke. —

Og John sov?

Ikke hele Tiden, sagde Mamsellen. Jeg tror nok, han vaagnede Klokken halv syv, for han sagde noget til Georges.

Opdagede han Dem —?

Mamsellen rødmede.

Jeg tror det nok, for han lo saadan i Morges ved Frokosten dernede.

Ja, kære Mamselle, sagde Birkedommeren, nu har De jo været overordentlig aabenhjærtig imod mig. Det kommer ikke videre, og Deres 10,000 Frcs. kan De hæve i Banken; hvis De ønsker det, skal jeg gerne hjælpe Dem, det er jo dog muligt, at man ellers kunde falde paa at gøre Vanskeligheder nu, Mr. Viffert er død. Blot maa De sige mig, om Jørgen har næret noget Nag til Mr. Viffert — f. Ex. udtalt sin Glæde over hans Død eller sligt?

Mon Dieu, sagde Mamselle. Nej, han sagde kun, at det var godt, at det nu var forbi, og nu kunde vi gifte os for de 10,000 Frcs.

Sagde han det, inden han vidste, at Mr. Viffert var død?

Mais oui — ja — det sagde han — i Nat. I Dag har vi talt om det frygtelige, der er sket, men jeg har jo aldrig prøvet at fortælle Georges, at jeg var en Helgen, og han har vidst det hele og ikke været vred.

Heller ikke paa Mr. Viffert?

Ih nej, Mr. Viffert var jo saa *gentil*.

Skram maatte erkende, at den Mistanke, han kunde have næret til Jørgen og hans Kæreste, maatte svinde ind til meget lidt. Hele Fremstillingen bar Præg af Sanddruhed. Den lette, næsten pludrende Maade, hvorpaa hele denne Nats Begivenheder blev fortalt af en lille Pige, der tog Livet paa sin Maner uden dybe Overvejelser med al dets Selvfølgelighed, bar i sig selv Troværdighedens Præg. Hun havde intet at skjule og

derfor fortalte hun tillidsfuldt alt. Et saadant lille Træk, som, at hun havde ilet med at betro sin Jørgen deres Lykke og tilbragt Morgenens i hans Værelse, hvor John snorkede og vaagnede med en Vittighed, talte for hende. To skumle Mordere var disse ikke; nej, det var en snusfornuftig, dansk Bondekarl og en praktisk, parisisk Pige, der havde vundet en Lod paa 10,000 Frcs. i Livets Lotteri. Det var udelukket, at Jørgen kunde have myrdet Viffert før Kl. 2, hvis Pigen talte sandt, og det gjorde hun sikkert, det beviste Chequen. Viffert havde faaet den Ide, efter at Skram var gaaet, ellers havde han omtalt den. Leonie havde straks, efter at Kammerjunkerens havde forladt hende, listet sig ned til Jørgen og her var et regulært Alibi til Kl. 7 for Jørgen. At Jørgen saa Kl. 7, da alt var lyst og Slottet vaagnet, skulde have listet sig op og skaaret Halsen over paa Viffert til Tak for Chequen, var paa Forhaand ret utroligt.

Alt naturligvis under Forudsætning af, at Leonie talte sandt, men det var i og for sig ikke svært at konstatere.

Hertil kom, at Jørgen, for virkelig at begaa Mordet, skulde have listet sig den lange Omvej — Grevindens Soveværelse kunde han jo dog ikke passere — og tage Kniven, som laa paa Grevens Bord, liste sig videre op til Viffert og igen ned til Grevens Paaklædningsværelse Kl. 7 til 7 $\frac{1}{2}$ om Morgenens. Det skulde nok vise sig ved en Undersøgelse, at Jørgens Alibi var i Orden. Men kunde Skram saa overhovedet begynde en Undersøgelse, der nu kun kunde rettes mod *en* bestemt Person?

Eller havde Greven Ret? var Knivene ombyttede af Jørgen og var det et Selvmord? Umuligt! han havde jo selv set Knivene, de var der som de skulde være, Dag for Dag i Etuiet!

Monsieur, sagde Mamselle lidt tøvende. Den afdøde Mr. Viffert gav mig et Brev at besørge til hans Nevø, Mr. Sigismund Viffert. Jeg maatte ikke sende det med Posten. Jeg har det endnu, jeg vilde have — jeg kunde ønske, monsieur, at give Dem det Brev.

Skram studsede.

Jeg ikke alene ønsker det, det er Deres Pligt. Et Brev fra en Mand, der er død under saadanne Omstændigheder, skal leveres til Øvrigheden. Giv mig det.

Mamsellen kom frem med Brevet.

Skram rejste sig og gik hastig ned i det Værelse, hvor han den foregaaende Aften havde siddet med Viffert.

Dér brød han Brevet og læste.

VI

Edelsborg, sidste Aften før min Afrejse.

Min gode Sigismund!

Du er opdragen af din Fader, min Hjærtebroder, til at betragte mig som Familiens mauvais sujet. Du har behandlet mig med din irriterende Velopdragenhed, nu da Du og dine ikke kunde sjofle mig. Vi er ikke Venner, og dette er ingen Venskabsstjeneste. Du faar Brevet under Forhold, der ikke kræver Forklaringer fra Brevskriverens Side. Din Dom om mig er mig ligegyldig, men Du skal aldrig arve noget efter mig, heller ikke *hende*.

Du vil maaske behage at læse disse Optegnelser forfattede til Belæring for en iøvrigt i alle Dyder vel oplært Yngling. Der brister maaske en enkelt Illusion, men saa er ogsaa Hensigten med disse Linier naaet. Mine Memoirer er altsaa tilegnet Dig som Rettesnor.

Altsaa læs.

I Brevet var indlagt et Manuskript af ældre Dato, skrevet med Kammerjunkeren's elegante Haandskrift.

„Jeg skriver altsaa her mit Livs Roman. Jeg er enig med en betydelig dansk Kritiker, der desværre aldrig kritiserer mere, i den Anskuelse, at Jeg-Romanen er forkastelig, ikke desto mindre vil Du forstaa, at jeg,

der agter at fortælle min personlige Roman, maa benytte Jegformen. Jeg springer Forældre og Barndom over. Gudskelov er det gaaet af Mode at tage Helten paa Vuggen og skildre hans Barndom; det vilde desuden næppe være noget nyt for dig, om jeg berettede, hvorledes jeg, født af fattige, men dydige Forældre, flaskedes op af en Hedeboamme og meget hurtig fik min Bid af Frugten paa Kundskabens Træ. Jeg er aldeles overbevist om, at der i min Barndomshistorie ikke findes et eneste Moment til Bedømmelse af min senere Skæbne.

Altsaa det springer vi roligt over. Der var, da jeg som 17-aarig Yngling debuterede i Hovedstaden som vaurien, alligevel Laster nok, i hvilke jeg ikke endnu var helbefaren. Kan det interessere dig, vil jeg dog bemærke, at jeg i 18 Aars Alderen skrev en falsk Vexel, der bestyrkede Familien i saa høj Grad, at jeg med Tvangspas blev exporteret til Amerika. Jeg vil ikke spille Tiden med indskudte, moraliserende Betragtninger, men jeg kan dog ikke afholde mig fra den Bemærkning, at en Mand meget godt kan være helt hæderlig, fordi han skriver en falsk Vexel i 18 Aars Alderen. Det er min eneste virkelige Forbrydelse, og jeg tør nok paastaa, at den staar temmelig højt i Rækken af mine andre umoralske Handlinger.

Men som sagt, man slog Haanden af mig. Hjemvendte, skrivende Amerikanere vil kunne underrette dig om, hvorledes mine første Aar forløb derude i the far west. Jeg dvæler kun ved det, der er typisk for mig personlig, og der maa jeg straks sige, at jeg efter ad-

skillige, virkelig ganske hæderlige Forsøg paa at bjærge mig, gjorde en Opdagelse, som blev bestemmende for mit Liv. *Jeg opdagede Kvinden som Mandens Stigbøjle.* Jeg forlanger ikke, at du skal acceptere dette som en ny Opdagelse gjort af mig. Jeg ved særdeles vel, at mange Mænd til alle Tider har benyttet Kvinden som Stigbøjle. Dette at gøre et godt Parti er jo noget, hvortil man afretter fattige Mænd af god Familie; at gifte sig Penge til er ligesaa fortjenstfuldt som at gøre en god Examen eller finde en effektiv, traadløs Telegrafi. Mange fortræffelige Mænd pynter deres Fædreland netop i Kraft af deres Giftermaal med Penge. Man kan ogsaa leve af Kvinder paa en mindre nobel Maade. Det ved jeg godt alt sammen. Men det nye eller rettere det for mig særlige i min Metode var det, at jeg ikke giftede mig, det har jeg aldrig kunnet bekvemme mig til, jeg er født Solist og hader Husvarme. Jeg har heller aldrig ladet mig underholde af Kvinder, jeg praler ikke af det, men jeg har ikke behøvet det. Jeg har benyttet dem — tout simplement.

Det begyndte med Forlovelser. — I Amerika forlover man sig let; jeg har været forlovet mindst 20 Gange, altid med nette, anstændige Piger, der er gaaet lige saa jomfruelige ind i den følgende Forlovelse, som de gik ind i min. Den varede ikke længe ad Gangen, men jeg var meget net og hensynsfuld og staar paa den skønneste Fod af Verden med mine forhenværende, hvoraf nogle formodentlig nu er Bedstemødre. I en Aarrække skaffede dette mig adskillige fortræffelige Pladser i hæderlige Virksomheder. Jeg skiftede lidt

hyppigt, men fraregnet en enkelt Undtagelse maa jeg sige, at min Virksomhed som „Forlovet“ er at ligne med en Trappe, der fører opad, smukt garneret med levende Blomster, hvis søde Duft jeg indaandede uden at bryde dem. Det er meget let, naar der altid er kunstige Pragtblomster nok at tage til ved Siden af.

Saa blev jeg ældre, op i de tredive, og det passede sig ikke rigtigt for mig at være forlovet. Jeg sprang saa resolut de gifte Koner over og slog mig paa Enker. Af dem er der altid et stort Udvalg i det amerikanske Selskab. Jeg havde efterhaanden erhvervet mig nogen Forretningskundskab, og jeg har altid været heldig i Spil. Ogsaa i Børsspil var jeg ikke uheldig. Jeg lavede Penge. — Det morer mig at fremhæve, at min Virksomhed, der til Tider kunde være anstrengende nok, satte adskillige Hjul i Bevægelse, men det mest positive Udbytte var de Penge, den maledede ned i min egen Lomme. Jeg har været Forretningsfører for adskillige noble, unge Enker i de forenede Stater og behandlet dem særdeles godt og samvittighedsfuldt. Jeg vil ikke her tale om Intimiteter, fordi disse ikke havde anden Betydning for mig end den, at de temmelig store Udgifter til de kunstige Pragtblomster udgik af mit Budget. De paagældende Damer er alle endnu mine Venner, og jeg tør smigre mig med et virkelig nobelt Eftermæle.

En skønne Dag opdagede jeg, at jeg var en velstaaende Mand, og som alle Folk med medfødt Kultur, det har jeg nemlig ubestrideligt, begyndte jeg at længes efter Europa. Jeg vil ikke anstille Sammenligninger

mellem den gamle og den nye Verden; de er i Reglen tomme og banale, men for en Adelsmand med Midler er Europa alligevel Stedet og Europa alene — London, Wien, Paris, Rom, det er ligegyldigt hvor, men Europa er Stedet.

Jeg afviklede altsaa min sidste Enke og drog til Paris, og nu er det egentlig først min Historie begynder at vedkomme det, hvormed jeg agter at berige din Viden.

Jeg installerede mig i et pænt, lille Hus i Square de Roule, ikke langt fra Madeleine Kirken og lagde mit Kort rundt omkring. Det danske Gesandtskab kendte mine Bankforbindelser og min Familie hjemme. Jeg blev accepteret, og det traf sig saa heldigt, at den danske Gesandt førte et ekvisit fint Hus, der bragte mig i Berøring med en Række franske Adelsfamilier, hvoraf Republiken er stolt.

En Republik er nemlig altid mere stolt af sin Adel end et Kongerige, det er absurd, men bekræftet af Virkeligheden.

Mine amerikanske Forbindelser havde jeg i Behold, og jeg kom saaledes efter kort Tids Forløb til at danne en passerelle mellem det fineste blaa, franske Blod fra Frants den Førstes Dage og den nye Verdens Plutokrati. Jeg maa sige, at jeg endnu ikke var mere velhavende, end at jeg lod Plutokratiet betale, og det vilde mere dig at se mine Optegnelser over de Beløb, som Mr. Thompson fra Detroit og Mr. Smith fra Denver betalte mig for en Invitation til Hertugen af la Rochefoucaulds og Madame de Saint Legers Saloner.

Jeg var dyr, men jeg fungerede upaaklageligt og havde en fin Næse for Mennesker. Jeg er empirisk Psykolog paa en Hals, og hvis jeg blot havde gidet, kunde jeg have skrevet de mondaine Novellister sønder og sammen. Det har jeg imidlertid aldrig gidet, og derfor forbigaar jeg ogsaa her overfor dig Enkelt-heder i Tavshed. Det var i Aaret 1890, at jeg gjorde Bekendtskab med en amerikansk Koncert-sangerinde, der havde spillet en Rolle i Kejserdømmets sidste Dage og var forsvundet fra Paris med salig l'empereur Plonplon. Himlen maa vide, hvad hun havde været i de mellemliggende tyve Aar. Selv paastod hun, at hun havde været gift med en halvfor-rykt Doktor i Argentina, og ingen kunde modsige hende. Hun havde en Datter paa 18 Aar, der hed Polly og var simpelthen vidunderlig. — Jeg kan bedømme Kvinder, men ikke beskrive dem. Jeg tror for-øvrigt heller ikke nogen kan det. Jeres J. P. Jacobsen maler for meget, og stakkels Gretchen, der er lyslevende, er ikke beskrevet, allerede af den Grund, at hun forekommer i et Drama. Jeg skal altsaa forskaane dig for et Forsøg paa at beskrive Polly Bradlaugh. Du kender hende, som hun er nu, den Gang var hun d'une fraîcheur inexprimable. — Hun var simpelthen fuldendt. Atten Aar er atten Aar og for Øjet! Grace de Dieu, et Mandfolk som jeg maa have Krav paa Respekt, hvor det gælder en saadan Bedømmelse.

Mama Bradlaugh var, hvordan det saa end har hængt sammen med Argentina, ikke videre velhavende, ikke meget fin, og Stemmen var selvfølgelig fløjten, druknet

i Embonpoint. Men hun var imposant og ikke frastødende. Du kender disse Mødre, der virker som memento mori, naar de lancerer deres dejlige Døtre; saadan var hun slet ikke, hun lovede tværtimod en giftefærdig, moden Mand en vis rolig Alderdom — paa Datterens Vegne. Hun var facil, musikalsk, elskværdig, kort sagt indbydende, og Datteren var dejlig som en Gudinde. Men som sagt, Mama var ikke rig. Hun var godt lanceret af en gammel Staldmester fra Plonplons Dage og blev vel modtaget. Men Giftermaal er en alvorlig Sag, og i Paris, hvor der er saa mange virkelig smukke, giftefærdige Partier, er Skønhed ikke nok. Mrs. Bradlaugh kunde have faaet en sorgfri Alderdom, naar hun vilde have ofret Datteren til Halvverdenen. 300,000 Frcs. aarlig og eget Hotel kunde Miss Bradlaugh lettelig have faaet; der var et Par russiske Fyrster, af dem der tæller deres Rigdom i Sjæle, som var mere end villige til *det*. Men Polly var forstandig og — lad mig føje til, viljekraftig.

Jeg tror, det var hendes Forstand og Viljekraft, der reddede hende, hvis vi her skal tale om Redning. Jeg anser nemlig for mit Vedkommende Stillingen som privilegeret parisisk Elskerinde for nok saa attraaværdig som Stillingen som dansk Ministerfrue. Men det er en Smagssag.

Det jeg nu vil fortælle dig, er du den første, der nogensinde erfarer, men da det er af gennemgribende Betydning for Forstaaelsen af mig og af hende, maa jeg fortælle det, og beder dig lægge Mærke dertil.

Jeg blev allerede første Aften, jeg saa Polly, blændet

af hendes Skønhed; jeg lod mig forestille for Mama, og takket være min Rutine i at behandle Enker, vandt jeg hurtig hendes Fortrolighed. Jeg har gode Manerer, har set en Del og er ulastelig i min Optræden. Desuden saa jeg for 13 Aar siden ganske godt ud endnu, og Penge havde jeg — selvfølgelig ikke paa langt nær hvad Polly Bradlaugh havde Krav paa, men endfin, jeg var noget. Jeg blev Damernes Kavalier, gjorde dem Tjenester, skaffede dem Indbydelser, gratis selvfølgelig, baade i amerikanske, engelske og franske Kredse. Jeg blev optaget i deres meget nøje afpassede Husstand, jeg foreslog selv at negociere deres lille Kapital, kort sagt, jeg blev det meste for dem, hvad en erfaren Lods i det parisiske Selskab kan blive for to Damer, der ikke er noget og vil være noget betydeligt. En Tidlang gjorde jeg det gratis, jeg er af Naturen ret stort anlagt, og jeg kan se bort fra øjeblikkelig Fordel. Desuden havde jeg i den Tid netop betydeligt Held paa New York Børsen og grundlagde det, som jeg nu ikke ubeskedent tør kalde min lille Formue. Ja, jeg har skam en Gang været Ejer af over en Million Kroner, ganske vist kun kort, men det var netop i de Dage. Jeg var lige ved at beslutte mig til at gifte mig med Polly — eller, da jeg nu har bestemt at være ligesaa ærlig som en aktioneret Tyv overfor sin Defensor, lad mig saa tilstaa, jeg friede til hende. Det var Betagelse, en dyb Betagelse, der ikke har det mindste med virkelig Kærlighed at gøre, det har jeg siden filosoferet mig til, og jeg maa bemærke, at jeg har haft Tid nok til at filosofere over denne min Sjælstilstand, for med Skam at

sige, min Betagelse er den samme i denne Time og har været den samme i over tolv Aar. Jeg kalder det ikke Kærlighed, fordi min Følelse er ganske blottet for ethvert Stænk af Altruisme, og det tror jeg nok opskriftsmæssigt hører med til Kærlighed. Men endnu den Dag i Dag er jeg lidenskabelig betaget af denne Kvinde og — — — med den Betagelse dør jeg — hvis jeg ikke dør af den.

Jeg friede og hun sagde Nej. Jeg er lidt af et Mand-folk, og jeg satte mig for at bryde af. Hun sagde selvfølgelig noget om Venskab og Broderfølelse og Erkendtlighed, alt det, Kvinder siger ved saadanne Lejligheder, formodentlig af en Art Næstekærlighed, der vokser ud af Katekismen. Det bed imidlertid ikke paa mig. Jeg gjorde hende meget udførligt rede for mine Følelser, jeg overdrev ikke, tværtimod jeg lapsede mig med min Egoisme, men jeg lagde ikke Skjul paa, hvad jeg vilde og vilde hun ikke som jeg, saa var det forbi. Jeg har aldrig været og vil aldrig være Nar for en Kvinde.

Jeg tror, jeg har en Evne til at tale til Kvinder. Jeg gør mig aldrig den Ulejlighed at forsøge paa at gentage mine gyldne Ord. Læg Mærke til, at selv den mest drevne Romanforfatter ikke mægter at gengive en Forførelsesscene overbevisende. Og der er mange Klodrianer, baade i Træsko og lyseblaa Soldaterbenklæder, der klarer dette som Virtuosser — i Livet. Det ligger nemlig ikke i Ordene, men i Blodet, i hele Interieuret. Paa Scenen kan det ikke gøres allerede af den Grund, at de to Agerende, med Tugt at melde, ikke

kan gaa i Seng sammen. I Musiken kan det gøres, det kan illudere et Sekund.

Kort sagt, jeg vil ikke referere, hvad der skete; men netop fordi Polly Bradlaugh ikke elskede mig, og jeg ikke elskede hende, netop fordi hun forsmaaede mig og dog ikke vilde miste min Assistance, som hun ansaa for værdifuld, blev hun min Elskerinde.

Jeg hader fysiologiske Undersøgelser over Drifter, og jeg skal forskaane dig for ethvert Forsøg paa at forklare, hvorledes dette gik til. Jeg skal endogsaa i Sandhedens Interesse erkende, at det hele i Begyndelsen rummede ikke saa lidt af en Skuffelse for mig, og dog var der i hele dette hemmelighedsfulde Forhold et vist Pikanteri, der ikke kunde andet end virke æggende. Polly havde Vilje og jeg havde Vilje og jeg maa sige, men det er ikke for at prale, at min Vilje straks tog Overtaget og beholdt det.

Min Position var stærk nok til, at jeg kunde skærme de to Damer, og jeg maa, igen uden derfor i mindste Maade at forsøge paa at prale, hævde, at jeg manøvrerede særdeles habilt. Jeg underholdt ikke de to Damer, jeg understøttede dem næppe, og mine Gaver var baade diskrete og beskedne. Jeg administrerede deres lille Kapital med Omsigt, tog vel af og til en mindre Risiko og sørgede for, at der altid var nok. Det varede et Aar. Mama blev selvfølgelig Medvidende; den kære Sjæl haabede vistnok paa Ægteskab, hun kendte ikke mig, og den gamle Verden var ny for hende. Jeg selv var rolig, det var min faste Hensigt, at Polly skulde gøre et Parti, og det var *nu* Maalet for mit Arbejde.

Saa gjorde jeg pludselig en Opdagelse, der foruro-
ligede mig. Jeg erkender, at det jeg nu vil fortælle er
vanskeligt at forstaa for den, der ikke har gjort sig De-
taillér ved det kritiske i Pollys og mit Liv klart. For
mig selv er det let forklarligt, og du vil maaske kunne
forstaa det.

Polly gjorde Bekendtskab med en rig, engelsk Adels-
mand, Lord Newton, en net, ung Mand, der ikke im-
ponerede mig, men som havde 100,000 £ om Aaret og
en pæn Titel. Han var stærkt betaget af hende, uaf-
hængig, uden mødrene Paahæng og havde Lyst til at
gifte sig med hende. Mrs. Bradlaugh og jeg var meget
stærkt stemte for Partiet, det vilde have været latterligt
ikke straks at gribe til, og Polly var betaget af den unge
Mand. Jeg tror næsten, hun var forelsket i ham. Vi
talte om det, og til min store Forbavselse erklærede
hun bestemt, at med den Mand vilde hun ikke gifte
sig. Jeg sagde, hvad man i saadant Tilfælde kan sige;
jeg var som sagt stemt for Partiet, men hun vilde ikke.
Det kom ikke til en Scene mellem os, men min Tone
blev lidt heftig, og hun sagde rent ud, at hun ikke
vilde bedrage denne Mand, han var for god til hende.
Det var altsaa mig, hun attakerede. Jeg forstod det
godt, og jeg er vant til, at Kvinder gør mig Bebrejdel-
ser, fordi de har fundet Glæde og Tilfredsstillelse ved
at være mine Elskerinder. Det er helt naturligt og et
Moment hos Kønnen, enhver fornuftig Mand regner
med, rent bortset fra, at det er ganske uretfærdigt og
inkonsekvent. Men enfin, saadan er de jo skabte, og
saadan glæder de os. Dog det særegne i dette Tilfælde

var, at Polly var paa Veje til at forelske sig i Englænderen og hævdede ham i sin vaagnende Kærlighed til en saadan Højde, at hun egentlig helt højkeligt, hvad der ikke var hendes Vane, strøede Aske i sit pragtfulde, brungyldne Haar. Og hun sagde noget, som et Øjeblik var ved at tage al min Overlegenhed fra mig: Helmuth, sagde hun, jeg husker endnu Ordene, som det var i Dag — vil du dø for din egen Haand, saa giver jeg ham mit Ja?

Det lyder frygtelig taabeligt, men i Grunden var det naturligvis ikke saa dumt. Der er noget i hende, noget virkeligt urkraftigt, altovervældende, noget rent instinktivt, som jeg aldrig har kunnet forstaa eller forklare, men som jeg forresten har kunnet benytte og altid har regnet med. Jeg svarede selvfølgelig, at intet var mig fjernere end den Art selvopofrende Handlinger, at jeg befandt mig særdeles vel i Livet og hadede Døden. Kort sagt, jeg slog det hen. Men hun var syg i lang Tid derefter, og denne unge Englænder har hun aldrig glemt. Naa han knækkede Halsen et Aar efter under en Steeple Chase, men da var Polly allerede gift med Henrik Jernskæg.

Nu kommer vi nemlig til Hs. Højvelbaarenhed Gemalen.

Grev Henrik Jernskægs vita ante acta vil jeg ogsaa forskaane dig for, allerede af den Grund, at det kun ufuldstændig er mig bekendt, og jeg tror ej heller, det er særlig interessant. Jeg husker ham første Gang fra vort Møde i Bal Bullier i Paris, og vi sluttede vort Bekendskab ret eftertrykkeligt derved, at jeg straks den

første Aften havde den Ære at redde hans Liv. Jeg har ofte siden fortrudt, at jeg gjorde det, men det er mig en udsøgt Trøst at vide, at *han* sikkert har fortrudt det i endnu højere Grad — i hvert Fald, at det var mig, der øvede Daaden. Alligevel var det Pokkers fikst gjort af mig, og da jeg ønsker, at du ogsaa skal se mig fra en anerkendt mere flatterende Side, skal du faa det hele.

Grev Henrik var bleven sendt til Paris som Legationssekretær efter absolveret juridisk Embedseksamen, udelukkende med det Formaal for Øje under kyndigt Opsyn at blive fordærvet. Han var nemlig for naiv, og hans Fru Mama, der var en fornuftig Kone, kunde nok se, at det er ikke nok for en Mand, der skal have Fremgang her i Livet, at besidde alle Dyder, der maa et vist Kvantum Laster til, for at det overhovedet skal gaa.

I de gode, gamle Dage importerede vi dem fra Paris, det var noget, Rangklasserne vidste, og noget der var Skik selv over Rangklasserne. Altsaa blev Stamherre Grev Henrik, udrustet med en Ledsager og en spækket Børs, sendt til Paris. Ledsageren var en juridisk Kandidat, der senere har drevet det ualmindelig vidt. Han var perfekt i alle Dele ogsaa i Laster, men Tiden tillader mig ikke at dvæle nærmere ved ham. Grev Henrik lignede en Lohengrin; han havde den Gang et meget stort lyst Skæg, som han senere ofrede paa det ægteskabelige Alter, fordi det generede hans Kone. I Bal bullier generede det Fransk mændene, der antog ham for Tysker og kaldte ham sale Allemand.

Herover blev den 3 Alens hærdebrede Kæmpe rasende, som saadanne store, lidt drukne Mandfolk kan blive, Mama havde en Rem af den Grundtvigske Hud, og Sønnen havde faaet sin Del af Remmen. Han gebærdede sig stundom som en Viking og slog et Par parisiske Studenter i Gulvet, fordi de generede ham.

Hans Mentor havde af Legationen faaet mig anvist, jeg kom lige hjem fra Monte Carlo og havde mødt de to Landsmænd i Bullier. Der blev som altid i Paris stor Opstandelse, megen Skrigen, og der kom Dolke frem. Henrik var rasende og vilde partout kvæle den mest essige af Angriberne; stærk som en Bjørn er han jo. Mentor, der aabenbart troede, han var i Figaro paa Vesterbro, løb efter Politi, og dette tog selvfølgelig Parti mod le sale Allemand. Henrik blev fuldkommen vild og havde ufejlbarlig slaaet Spirrerne ihjel. De blanke Vaaben kom frem, og saa var det, at jeg, der fra min Ungdom i the far west, trods min spinkle Legemsbygning, har et vist Tag paa at gøre lyst om mig, lige i sidste Øjeblik fik drejet et Par Arme af Led paa Ordenshaandhæverne, sprængt en Reservedør og bragt Stamherrerne i Sikkerhed. Det er aldeles sikkert, at jeg reddede hans Liv, Politiet havde afgjort hugget ham ned, han var jo den angribende og dertil antaget for at være Tysker; i de Dage var Tysken endnu mere forhadet i Paris end nu, hvor Politiken lader til at tage andre Baner.

Vi sad paa et Par Vintønder i en Baggaard og lagde Planer for Fremtiden. Henrik kaldte mig sit Livs Redningsmand, trykkede mig til sit Hjærte, som det store

Barn han var; vi sluttede Fostbroderskab for Livet, og den næste Dag klarede jeg og Hs. Excellence Gesandten Affæren i Seine Præfecturet og fik Mentor udløst, han sad i Politiarrest som Fange tagen paa Valpladsen.

Jeg gjorde dette her endnu flottere, end jeg beskriver det, men jeg gider som sagt ikke prale, og desuden har Livet senere glattet mine Fortjenester ud. Men Henrik og jeg blev uadskillelige, og saaledes blev han introduceret hos Damerne Bradlaugh. Mama blev straks charmeret i ham. Han var jo saa ejegod det Skind, han ligefrem straaledede af Hjærtensgodhed. Polly fandt ham mærkelig qua Type, men var iøvrigt behersket. Der var indtraadt en vis Kølighed mellem hende og mig siden Affæren med Lorden, en Kølighed, der af og til blev afbrudt af en næsten rovdyragtig Vildskab, der ikke kan beskrives, men iøvrigt hører til mine værdifuldeste Minder. Jeg har aldrig været de store Følelsers Mand, dette her gjorde mig urolig. Desuden var jeg uheldig i mit Børsspil, i det hele taget uoplagt, og saa fik jeg den usalige Ide at stifte et Parti mellem Polly og Henrik.

Ja, det synes du ikke om, min dydige Hr. Nevø, men det er jo ikke en Helgens Historie, du læser. Jeg kan derfor uden Kommentarer holde mig til Faktum. Mama var henrykt, Henrik var forelsket som en Anglertyr, og Polly netop efter en Krise saa meget nede, at det tiltalte hende at bringe sig selv som Offer. Det er en Situation, man kan regne med — selv hos de stærkeste Kvinder.

Men nu kommer der igen noget besynderligt, Polly forlangte paa det bestemteste, at Henrik skulde kende hendes Forhold til mig. Her var ikke Tale om, at jeg skulde forsvinde, dø eller sligt, nej tværtimod, men hun vilde ikke bedrage den ejegode Vikingsesjæl; han skulde kende hende o. s. v. Jeg fandt det først absurd, ved nærmere Overvejelse tiltalte Ideen mig. Den smagte lidt af daarlige, franske Romaner, som jeg altid har været forfalden til og desuden vilde jeg ugerne helt give Slip paa hende. Naar Vikingen altsaa med aabne Øjne gik ind til det, var jeg forskaaet for en Situation, der alligevel en Gang vilde genere mig.

Altsaa jeg tiltraadte Pollys Plan, jeg gjorde mere end det, jeg arrangerede det hele. Det blev gjort, som om selve Ohnet kunde have været Mester for det. Mama encouragerede Vikingen, han stammede og friede paa temmelig slet fransk, og Polly svarede, at hun umuligt kunde, og at *jeg* vidste hvorfor.

Saa optraadte jeg; nu maa du erindre, at jeg var Fostbroderen, Vikings Livs Frelser, Vennen, kort sagt Situationen var lagt tilrette. Jeg strittede mod, saa sagde jeg alt, og den kære Sjæl blev ualmindelig dystør. Han gik paa egen Haand i et Par Dage, saa kom han tilbage og betroede mig en hel Del om sin kære Moder, sit Navn, sin Slægts Ære, hvortil jeg køligt bemærkede, at han havde Ret, men at jeg aldrig giftede mig, og at jeg egentlig betragtede Pollys og mit Eventyr som endt og tænkte paa at trække mig tilbage fra Damerne. Du synes selvfølgelig, at dette her er mod-

bydeligt, *mig* forstaar du, og min Optræden forbyder dig ikke, men du kan naturligvis ikke begribe, at *hun*, Engelen, kunde handle saaledes. Jeg skal prøve paa at forklare dig det. *Demimonden* stod for hende som den stadig truende Rædsel. I Paris er Skridtet ikke langt, og det bliver gjort oftere, end man tror. Det gøres sjældent paa *en* Gang, men Vejen var netop den, Polly havde betraadt: en Forfører — in casu jeg — der trods sin Nederdrægtighed har en stærk Indflydelse over den paagældende unge Kvinde og som glider ud mod Periferien. Polly havde ladet en Chance gaa, hun havde handlet efter en dyb, indre Tilskyndelse og haft Lejlighed nok til at overtænke, om hun havde handlet klogt eller dumt. Lorden var over alle Bjerge, Situationen var usikker, og her kom den brede, danske Dogge og klarede det hele. Polly havde i sin Kreds set konventionelle Giftermaal nok, hun havde ved mig lært en Side af Livet at kende, som unge Kvinder af hendes Selskab først lærer at kende i Ægteskabet. Hun vidste, hvad det var. Lad mig indskyde, at jeg efter min Erfaring anser la pudeur som et aldeles uskaterligt, kvindeligt Smykke og aldrig vilde kunne tænke mig at gifte mig f. Ex. med en Enke. Det er Alvor. Naa, jeg tænker overhovedet ikke paa at gifte mig, men jeg ønsker at understrege, at det, der for os Mandfolk betyder saa uendelig lidt, det er for Kvinden *alt*. Derfor leve Kyskheden, min dydige Nevø.

Polly, som senere har faaet hele Herredømmet over sig selv, og som du for mig gerne maa kalde en over-

ordentlig fin Natur, var i det Øjeblik overfor en Mand, hun ikke elskede, kun en Pige, der var kommen galt af Sted og trængte til at repareres, voilà tout. Helt fjollet er de gode Socialdemokraters Theori om Menneskenes Lighed nemlig ikke.

Og da Vikingen var forelsket som en Martshare, blev de naturligvis gift med min og Mamas Velsignelse. Jeg kan garantere for, at vi alle fire ved den Lejlighed optraadte som de ladies and gentlemen, vi var. Det fødes man jo med, trods Socialdemokraterne.

Nu fik du altsaa Ægteskabshistorien. I det første Aar holdt jeg mig paa Afstand, saa kom Begivenheden, den indtraf programmæssigt, og da Henrik var en Lensgrevs ældste Søn, han selv nu Fader til en Dreng, erholdt han Papas og Mamas Absolution; Papa gik saa hen og døde, og Henrik arvede Grevskabet.

I Mellemtiden lukkede jeg quasi sønligt Mama Bradlaughs Øjne i Riva ved Gardasøen, og da jeg højtidelig havde lovet det kære Menneske at holde Øje med Polly, nærmede jeg mig forsigtig Dueslaget. Jeg fandt de to Turtelduer hver paa sin Pind, Polly kedede sig, og Henrik agerede Goldamme. Det blev mig straks klart, at Polly ikke brød sig om Barnet, og at hun ikke elskede sin Mand. Mit Løfte til hendes salig Moder tro gjorde jeg smaa Skridt for at etablere det hele, men forekom mig selv under disse inderlig ridicul. Polly var dejlig, og Minderne var der. Ikke alene hos mig. Den Kvinde har et forunderligt dybt, erotisk Temperament, og jeg har ofte selv sagt mig, at det sikkert kun

er Overfladen, jeg har formaaet at bringe til Krusning. Men hun skylder mig meget i Erotik, og det ved hun. Det kalder hende tilbage til mig, hun lægger mere i det, end jeg nogensinde har kunnet, og der er en egen Vildskab i hendes Følelse for mig eller mod mig, som man vil.

En Dag kommer Henrik forfærdet op paa mit Værelse og fortæller mig, at hans Kone har sagt ham, at hun elsker mig endnu. Han stoler paa mig som en Mand af Ære, ved hverken ud eller ind og spørger naivt mig til Raads. Nu maa jeg erkende, at jeg aldrig har haft noget tilovers for dette Mandfolk. Jeg har redet hans Liv, det vilde jeg i et lignende Øjeblik have gjort overfor enhver ligegyldig Person. Jeg har spist hans Mad, drukket hans Vin, redet hans Heste og skudt hans Vildt. Giftermaalet arrangerede jeg for Pollys Skyld, han var mig i denne Henseende inderlig ligegyldig. Altsaa jeg har ingensomhelst Samvittighedsnag overfor ham.

Jeg sagde derfor rent ud til ham, at det vilde stride mod hele min Livsplan at bede en saa smuk Kvinde som Polly om ikke at elske mig, at jeg selvfølgelig var parat til at rejse, men at jeg ikke garanterede for Følgerne, hvis hun rejste med. Hvad de to saa har snakket om, det ved jeg ikke, men han bad mig selv blive, og siden har vi to talt om Polly som en kær, fælles Veninde vi begge højagtede. Jeg blev den, der bragte den gamle Verden ind i hendes nye Hjem, og det har hun kun haft Glæde af. Vi har begge opført os sær-

deles korrekt, og det, der maaske for ti Aar siden kunde faa vort Blod til at syde — ja lad mig sige det saaledes — det virker ikke mere explosivt. — — —“

Paa Foden af Manuskriptet var tilføjet: „Det er Historien, og har den en Moral, saa burde det være denne: Moralen leve, — for dette her har i Grunden ødelagt mig Tilværelsen. Naar man gifter sig, saa ved man, at det enten er forbi med Friheden, eller at man bliver Pascha. Naar man bærer sig ad som jeg har baaret mig ad, saa har man alle Ulemperne ved at være gift og ingen af Behagelighederne, og af disse ret forstaaelige Grunde raader jeg dig fra at prøve det Experiment.

Nu er Polly *igen* forelsket — i dig, det er Affæren med Lorden om igen, men hun er ikke atten Aar mere, og hun er ikke naiv, thi hun har i en Række af Aar gaaet i Skole hos mig.

Du ser i Pollys Resignation overfor den Mand, hun var ved at blive forelsket i, noget skønt, som vi i den kristne Lære opdragne Mennesker overhovedet altid ser i Resignationen, navnlig i andres Resignation. Og jeg erkender, at selv jeg bøjer mig for dette. Derimod ser du, og det ganske uafhængigt af al Katekismus, i hendes Hengivelse til mig noget om ikke nedværdigende saa dog, skal vi sige mindre ophøjet. Lad mig alligevel oplyse dig paa dette Punkt. En Kvinde, der hengiver sig til en Mand, følger i de ni af ti Tilfælde sin Natur. Der kan være stillet Skranker mellem hende og Faldet, disse kan være af social, etisk eller religiøs Natur, det er Forhindringer, som kan tages, og som

ofte bliver tagne. Og lad mig sige det straks, det er *hans* Kunst. Der er virkelige Forførere til, selvom de er forbandet sjældne. Og en saadan Helvedes Udsending var jeg. Jeg siger det ikke for at prale, jeg har forført en Kvinde, som maaske ikke noget andet Mandfolk paa Jorden kunde have forført. Men læg Mærke til det, jeg har maattet betale Indsatsen. Jeg har betalt paa den i 12 Aar, og jeg rester endnu.

Enfin, jeg betaler, maaske.

Men ikke for at *du* skal inkassere Beløbet. Din Madonna, din utilnærmelige skal du kende, og du skal vide, at i hende lever, hvad jeg har indgivet hende i de mange Aar, hun var min, og min har hun været.

Du maa ikke tro, at jeg meddeler dig dette for din Skyld, du kunde maaske sætte dig ud over det; men jeg har sagt hende, at du skulde vide alt, og hun har truet mig for at forhindre det, hun har tryglet og grædt. Du vil maaske filosofere, skønt du ikke synes skabt til denne Syssel. Hun har haft en Mand. Hun har haft to Mænd.

Fortræffelig Filosofi, min dydige Nevø, men læs endnu en Gang Beretningen om denne Kvinde. Da hun lod Lord Newton gaa, kunde hun ikke lyve, nu begynder hun med at lyve for dig.

Vil du, trods mine faderlige Raad, tage imod hende, godt, saa tager du mig med i Købet, og jeg skal arrondere Idyllen. Vær forvisset om det.

Læs dette højt for hende og hør saa, hvad hun lyver en fraværende Mand paa. Jeg har sagt hende,

at du skulde erfare alt, og hun vil sikkert handle der-
efter. — — — —

Din Onkel

Helmuth v. Viffert.

Skram foldede Papirerne sammen og forlod Værel-
set. Det gjaldt nu at lægge ny Plan bygget paa en ny
Viden.

VII

Lady Macbeth!

Skram sad i Biblioteket og bladede i en illustreret Shakespeare. — Billedet var ikke særlig ypperligt, navnlig var Lady Macbeths Ansigtsudtryk tomt og dumt, men Scenen var der: klædt i folderigt mere græsk end skotsk Gevandt stod den ranke Lady med udslagent Haar under en mægtig Stenhvælving. Ved hendes Side paa en bredt Kapitæl stod et osende Lys. Hun knugede sin venstre Haand mod den højre, som for at gnide et Mærke bort.

Yet here's a spot.

Og i Baggrunden saas Lægen og Selskabsdamen.

Hark, she speaks —

Out damned spot — out I say — — —

Og Lady Macbeth paa Billedet fik de Træk, han kendte saa godt, la belle dame sans mercy. Hun vilde ikke tale, ikke til sig selv engang. Hendes Mund vilde være lukket, sluttet fast og grusom, som den kunde være det, naar hendes Læber havde lukket sig efter en hvas Haan.

Med en pludselig Indskydelse rejste Skram sig og gik til Telefonen, der var anbragt paa en Væg i Biblioteksværelset.

Han standsede et Øjeblik tøvende, saa ringede han.

Det varede lidt, inden der blev svaret.

Han ringede igen.

Giv mig Skovgaard, sagde han.

Saa maa De have —sted, var Svaret.

Vil det vare længe? spurgte han, og han var ved at slippe sit Forsæt. Men Tilfældet vilde, at —sted kom straks, og han fik Forbindelse med Skovgaard.

Er Forpagteren hjemme? spurgte han, og Forpagteren var hjemme. Om det var vigtigt?

Jo, det var Birkedommer Skram, og det var meget vigtigt.

Det varede lidt.

Saa kom Sigismund Viffert til Telefonen.

Er det Hr. Viffert? spurgte Skram, og det var det. Jeg har den sørgelige Meddelelse at gøre Dem, at Deres Onkel Kammerjunker Viffert er død i Nat. —

Død!

Ja — han har skaaret Halsen over paa sig med en Barberkniv.

Der lød intet Svar.

Er De der?

Ja. — Ønsker Birkedommeren, at jeg skal komme over til Edelsborg endnu i Dag?

Nej, det er ikke nødvendigt. Vi har afholdt Ligsyn, og Liget er bragt til Amtssygehuset. Men hvis det passer Dem i Morgen — eller for Resten — jeg havde i Gaar Aftes en Samtale med Deres Onkel, og jeg er Exekutor i hans Bo. Det kan være, jeg kommer over til Dem endnu i Aften. Jeg ønsker ikke, at man paa Edelsborg erfarer noget derom.

Ved Greven det? — lød Spørgsmaalet i Telefonen.

Greven ved det — Grevinden er redet ud i Morges og ikke vendt tilbage endnu. Vi venter hende. Jeg telefonerer fra Edelsborg, jeg skal have en Konference med Greven. — Er De der?

Det varede lidt. Skram stod med Hørerøret i Haanden. Han ventede roligt.

Saa lød en anden Stemme i Telefonen — det var Grevindens.

Skram nikkede hen for sig — det var kun, hvad han havde ventet.

Er det Skram? — det er Grevinden.

Jeg hører det, Deres Naade.

Viffert fortæller, at Helmuth har begaaet Selvmord!

Det har han.

Og Henrik? —

Greven tager det roligt. Alle tager det roligt her. Jeg bliver nødt til at tale med Ds. Naade om hans Testamente, det er besynderligt — naa, derom i Morgen —

Grevindens Stemme lød lidt usikker. Sigismund Viffert siger, at De ønsker at tale med ham?

Ogsaa det, sagde Skram. — Det var hurtigt, den Besked var gaaet videre, tænkte han.

Bed Henrik om at lade den nye Motorvogn køre frem og kom saa herover med Chaufføren, jeg er paa Skovgaard, og jeg vil tale med Dem straks og *her*. —

Skal jeg give Greven den Besked? spurgte Skram.

Ja, lød Svaret.

Og hvis Greven ønsker at komme med? spurgte Skram.

Saa siger De ham, at jeg ønsker at tale alene med Dem, og beder ham vente, til vi kommer hjem. Jeg lader Johan ride hjem med Hestene.

Som Deres Naade vil; altsaa paa Gensyn.

Skram ringede af.

Han tog Plads i en af Bibliotekets dybe Lænestole og slog Benene over Kors, som han plejede, naar han sad alene med sine Tanker. —

Viffert havde altsaa Ret — Grevinden var paa Skovgaard, og Selvmordet vilde ikke faa Indflydelse paa hendes Planer — hvis ikke — hvis ikke —

Døren gik op, og Greven traadte ind.

Han saa oprømt og smilende ud.

Jeg har maaske ladet Dem vente lidt længe, sagde han, men for ikke at vække Jørgens Mistanke benyttede jeg den mindre gode Kniv. Det tog lidt længere Tid og krævede Forsigtighed. Nu er det overstaaet. Lad os saa tale om, hvad der skal ske. Vil De have en Cigar?

Skram takkede, og Cigarerne blev tændte.

Jeg har tænkt en Del paa det, De sagde, fortsatte Greven. De har fuldkommen Ret, der maa ikke komme den mindste Folkesnak om dette. Hvad vil De angive som Motiv til Selvmordet?

Skram rystede paa Hovedet. Det er naturligvis aldrig saa let at sige, hvorfor Folk gør sligt. Næringssorger er udelukkede, Viffert var jo en meget formuende Mand, Kærlighedssorger har det vel næppe været, dertil var han en altfor inkarneret Egoist. Jeg tror, det er den Hjærtesygdom, han havde, i Forbindelse med en sygelig

Tvangsforestilling, som han forresten meget interessant beskrev for mig igaar. Han elskede Livet, sagde han, og var bange for at begaa Selvmord. Derfor gik han ikke paa Jagt, kunde ikke bestige Bjerger og Taarne, vilde nødig barbere sig selv. Kort sagt, det var bleven en Tvangstanke hos ham, hans Hjerne har ikke fungeret normalt. Jeg antager, det vil blive det, den engelske Coroner jury kalder momental insanity. Forresten vil jeg ikke gaa paa Jagt efter hans Motiver, men overlade det til Dr. Kyhn.

Greven nikkede. Det er klogt. Jeg beder Dem glemme alt det, jeg sagde i Gaar; jeg var ophidset, jeg nærer ingen Tvivl om, at min Kone nu efter Vifferts Død vil se anderledes paa meget, og jeg vil ikke prøve paa at skjule for Dem, at dette Dødsfald ikke volder mig den Sorg, saadant burde.

Skram smilede. Der er vist ingen, der begræder Viffert. Det er Egoisters Lod, og den rummer ingen Ubehageligheder for dem selv saalidt som for andre. En stilfuld Begravelse, voila tout, vilde Viffert selv have sagt.

Jeg har sat Pris paa den Mand, sagde Greven alvorligt — for længe siden. — Naa, om de døde kun godt; han var en begavet og i visse Henseender en dygtig Mand. Elskværdig var han ikke, og hans Karakter var ikke god. Nu er han død. Lad os ikke tale mere om ham. Hvem skal arve?

Skram trak paa Skuldrene. Det er jeg vist ikke beføjet til at udtale mig om endnu. Testamentet skrev jeg i Gaar Aftes, da Herskabet var gaaet til Ro, det er be-

synderligt og vil vel ogsaa volde en Del Splid og Ærgrelse. Det er fuldkommen lovligt og skal nok holde.

De mener, der bliver Proces.

Ja, man vil vel paastaa, at Viffert har været sindssyg, da han skrev det. Jeg har ikke undersøgt, hvem Arvingerne efter Loven er, men de melder sig vel nok. Den Tid den Sorg.

Greven sad taus en lille Stund, saa løftede han Hovedet.

Og De er aldeles sikker paa, at der foreligger et Selvmord?

Hvorfor spørger Greven om det?

De har jo selv sagt, at der kunde falde Mistanke paa Jørgen — Leonie er vel Arving, det vilde ligne Hel-muth — Det vilde jo i saa Fald være Deres Pligt at anstille en Undersøgelse. Jeg garanterer for Jørgen, han er hæderlig og tro som Guld, men det vilde ligegodt paa en uhyggelig Maade henlede Bladenes Opmærksomhed paa den hele Affære — De forstaar.

Skram rejste sig.

Jeg forstaar det godt, Hr. Greve, men De maa kende mig saa meget, at De ved, at jeg kun i yderste Nødstillfælde vil foretage noget Skridt, der kunde vække Uro og Ubehag i et Hus, hvor jeg har mødt saa megen Elskværdighed og Gæstfrihed. Jeg maa gøre min Pligt som Embedsmand, jeg skal søge at forene den med min Skyldighed som Deres Ven.

Greven trykkede hans Haand.

Jeg stoler paa Dem, Skram. Men det *kan* altsaa tænkes?

Det er meget usandsynligt, sagde Skram. I hvert Fald vil det afhænge af Distrikslægens Obduktion, med andre Ord Greven skal i hvert Fald faa fuld Besked, inden jeg paa Embedsvegne foretager noget Skridt i en saadan Retning . . .

Polly er ikke hjemme, sagde Greven hurtigt. Hun er redet ud i Morges med den Besked, at hun ikke vendte hjem til Frokost. Jeg formoder, hun er hos Arenfeldts paa Hvidkilde eller maaske paa Taarnborg, men De forstaar, at jeg under disse Omstændigheder ikke vil telefonere rundt efter hende. Rygtet er naturligvis allerede ude. Jeg selv fik Meddelelsen, inden jeg kom hjem fra Teglværket, af en Landpost. Jeg ønsker ikke, at De telefonerer efter Grevinden. Hun faar det tidsnok at vide og —

Selvfølgelig, sagde Skram. Forresten ved jeg, hvor hendes Naade er. Hun er taget over til Skovsgaard, det er vist en Aftale med unge Viffert fra i Gaar. Jeg skal derover i Anledning af Testamentet, og Grevinden, som jeg har talt med i Telefon, bad mig spørge Greven om at stille Motorvognen til min Disposition nu.

Greven studsede.

Paa Skovsgaard, og hun ved det — hvorledes tog hun det?

Meget roligt, sagde Skram. Grevinden er jo mærkværdig stærk. Men hun vil gerne tale med mig.

Saa kører vi derover begge to, sagde Greven og gik til Telefonen for at ringe til Stalden.

Vent lidt, sagde Skram. Jeg vilde bede Greven lade mig køre derned alene. I Tilslutning til det, vi talte om

i Gaar Aftes, tror jeg, at jeg netop i Dag vil kunne udrette noget, og De ved, at ingen varmere end jeg ønsker, at Forholdet her ikke ændres. Særlig efter hvad der er sket. Jeg er i Besiddelse af nogen Takt og nogen Menneskekundskab. Jeg tror, Greven skulde gøre, som jeg foreslaar.

Lad gaa, sagde Greven.

Foreløbig venter jeg altsaa paa Vognen, sagde Skram. Greven sørger nok for, at Værelserne bliver laasede og ingen faar Adgang dertil.

Som De ønsker, sagde Greven. Har De Brug for mig?

Nej Tak, var Svaret.

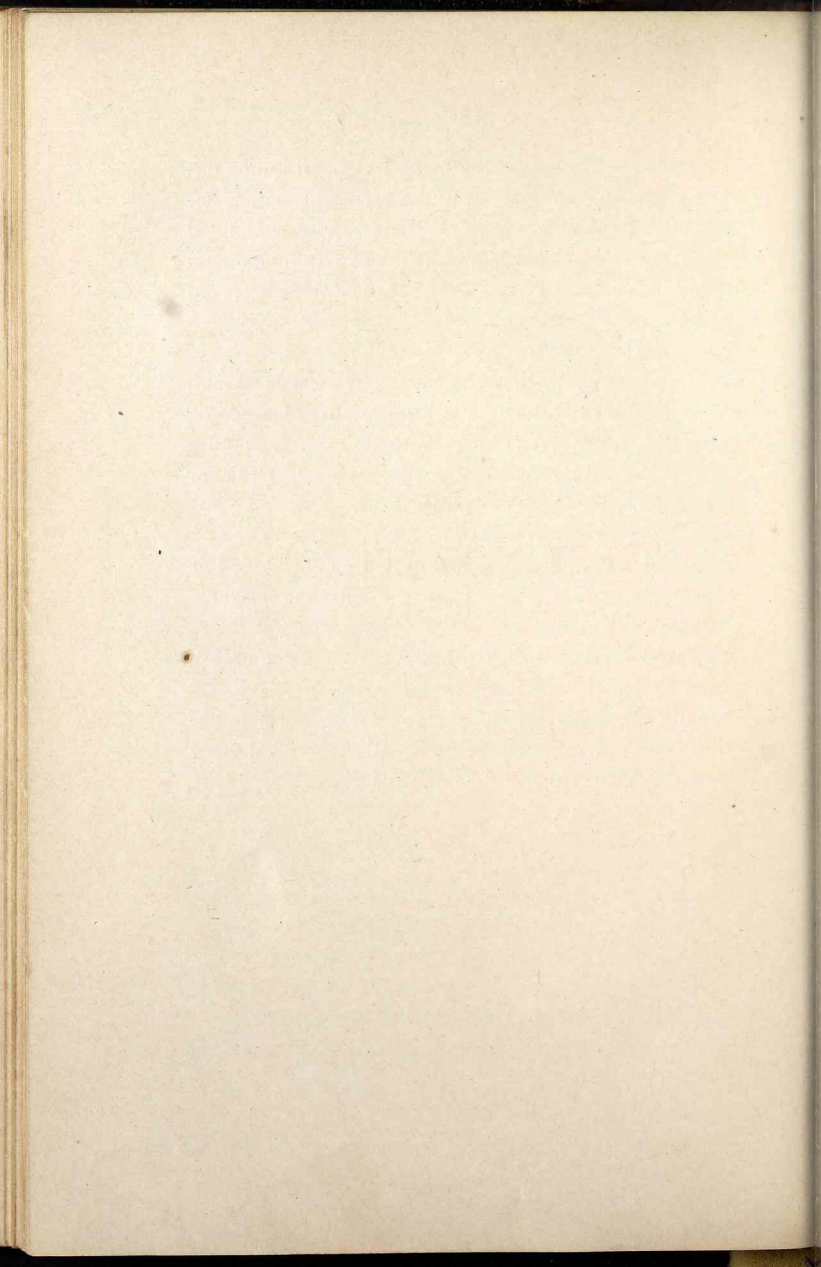
Saa vil jeg se at faa mig lidt Mad og skrive et Par Breve. Jeg er til Tjeneste naar som helst De ønsker.

Skram bukkede.

Greven ringede. — De vil ikke have noget at spise? spurgte han.

Nej Tak, sagde Skram, jeg har spist. Jeg maa bestille noget, der er endnu en hel Del, der skal være besørget inden Aften.

Saa skiltes de.

ANDEN BOG

GREVINDE POLLY

1870-71. The first year of the year of the rat.

I

Grevens Automobil var en stor rød Brassier Vogn paa 30 Hestes Kraft; den var betrukket indvendig med brunt Læder, aaben, med to Sæder, og den mægtige Lygte skinnede i Solen omkap med det svære blank-beslagne Carosseri. Skram sad paa Bagsædet, hyllet i en Støvkappe og lod Chauffeuren om Vognen. Han vilde tænke.

Der var 3 gode Mil til Skovgaard ad Amtslandevejen, der løb gennem et stærkt kuperet Terræn. Vognen stod stille, det var som trak man Landskabet bort under den. Vejen var et bredt gulhvidt Baand paa vældige Ruller langt borte og Landskabet lidt langsommere end Vejen med gule Marker, Gaarde og Kirker med Skove i Horisonten som en fast Bræmme, der var udenfor Maskineriet.

Chauffeuren havde Ordre til at sætte Farten op over det tilladte, Skram havde Hastværk, og med hæse Trompetstød fo'r den store, røde Vogn forbi de lave Hytter, forbi Bystjövle og Krohaver, udenom Kirkegaardenes Kampestens Gærder fremad, opad og nedad, glidende, vuggende imod Mødet.

Skram tænkte over Sagen. Han holdt af at føle sit Ansvar, han var aldrig gladere, end naar han stod overfor en Afgørelse, der betød, at en ny Situation var

skabt af ham, baaret af hans Personlighed, bygget paa hans Kraft. Og en saadan Afgørelse forestod. Havde det drejet sig om en jævn borgerlig Familie, var dette Skuespil bleven udspillet i et jævnt, borgerligt Hus, vilde ingen dansk Retsbetjent have tøvet med at skride ind og det strax. At der forelaa et Mord var givet, thi med en Kniv, der Kl. 8 Eftermiddag var lagt frem paa Grevens Toiletbord i 1. Etage kunde Kammerjunker Viffert ikke Kl. 2 Nat begaa Selvmord, i hvert Fald ikke uden at hente Kniven, og at han mellem Kl. 12 og 2 skulde have ombyttet en af de ham overbragte Knive fra Etuiet med Grevens Kniv, var utænkeligt. Han skulde saa have passeret Grevindens Soveværelse eller i hvert Fald adskillige Trapper og Grevens Soveværelse, thi Døren til Grevens Paaklædningsværelse var aflaaset om Natten. Det havde Skram konstateret. Skram vidste ogsaa bestemt, at der i Etuiet havde været 7 Knive med de 7 Ugedages Navne indgraverede i Klingens Ryg. Han kunde ikke paa dette Punkt have taget fejl. Altsaa efter alt det, der forelaa, maatte en Person efter Kl. 2 Nat, paa hvilket Tidspunkt Kammerjunkerens var vendt tilbage fra sit natlige Besøg hos Mamselle Leonie, have skaffet sig Adgang til ham. Han maatte vel først have haft Tid til at gaa til Ro og sove ind, før 3 kunde det altsaa ikke godt have været. Paa dette Tidspunkt maatte Jørgen og Leonies Alibi kunne fastslaas. Grev Henrik kunde denne Person ikke være, thi han vilde ikke have henledt Skrams Opmærksomhed paa den Omstændighed, at Knivene i de to Etuier ikke var ens, hvis han selv, som Morderen altsaa havde

gjort, havde ombyttet en Kniv fra sit eget Etui med en Kniv fra Kammerjunkerens, netop i den Hensigt at skjule Forbrydelsen.

Det kunde naturligvis tænkes, at en meget snedig Forbryder kunde benytte en saadan Taktik, men en saadan snedig Forbryder var Grev Henrik ikke. Han var en Mand, der gik lige paa. Lidt tung, ikke noget særlig lyst Hoved, men ærlig og trohjærtet. En saadan Mand kunde godt en Gang i sit Liv begaa en Forbrydelse, han kunde ogsaa foretage sig Skridt for at skjule den, det er Selvopholdelsens Drift og har mindre med fordærvet Natur at gøre end en lettroende Forhørsdommer undertiden antager, men der maatte i hans Forsvarstaktik findes Linier, der stod i Forhold til hans Natur. Hvis han havde foretaget Ombytningen, vilde han sikkert ikke have overset Ugedagsnavnet, han, der pedantisk holdt paa, at hver Dag havde sin Kniv, han for hvem disse Ugedagsnavne daglig spillede en Rolle. Og havde han overset dette, i Nervøsitet, i denne uforstaaelige Blindhed, der ofte ledsager Forbrydelser, saa vilde hans Reflexion være bleven vakt ved at have Kniven i Haanden. Han vilde aldrig have ledet den Mand, der kunde blive ham farlig, ad et Spor, der var unødigt at benytte, fordi denne Mand ikke noget Øjeblik havde yttret Mistanke om, at der forelaa Mord. Ikke heller under Samtalen om Jørgen havde Greven et Øjeblik talt som den, der var skyldig. Skram følte sig fuldt overtydet om, at han ikke havde Ret til at angribe her, og at ethvert Angrebspunkt savnedes.

Men Kammerjunker Viffert var myrdet. Det var saa

godt som udelukket, at Morderen kunde være kommet udefra. Det maatte være en af Slottets Beboere og det kunde efter det oplyste kun være *en* — *Grevinde Polly*.

Hun havde Motiverne. Det var klart, at Aarsagen til, at hun nu vilde „leve“, var en hæftig Sensommerforelskelse i Sigismund Viffert, den Mand, hun havde opsøgt, inden Kammerjunkerens Lig endnu var koldt. Viffert havde truet hende, det stod jo at læse i Brevet. Han havde sagt, at han vilde fortælle sin unge Nevø *alt*. Det vilde sige, at han vilde berøve hende det Madonna Skær, der straaled fra hendes Skikkelse, at han vilde gøre den unge Mand seende, gøre det saaledes, at Trolldommen brast. Og for at dette ikke skulde ske, maatte han dø. Det var klart. Grevinde Polly havde en Gang før staaet over for en saadan lidenskabelig Kærlighed, den Gang havde hun sagt til Viffert — *hvis* du døde. Nu hændte det hende atter, nu kendte hun Mennesker, hun kendte Livet, og hun kendte Viffert, nu spurgte hun ikke, om han vilde dø, nu tog hun hans Liv, medens han sov, fordi det var det sikreste, og fordi det hun vilde, var hans Død.

Hun havde ikke vidst noget om Knivene, maaske overhørt Bemærkningen ved Middagsbordet. Derfor tog hun Vaabnet med sig, den skarpe Kniv, hun vidste, var fremlagt paa Grev Henriks Bord. Det gjaldt for hende om at dræbe Viffert, mindre om at skjule sin Forbrydelses Spor. Han maatte dø, før det blev Dag, thi naar Dagen kom, vilde han tale, det havde han sagt, og hun vidste, han vilde holde Ord. Hun havde ikke tænkt, hvorledes hun vilde dølge sin Gerning; der var

vel Midler nok og der var andre i Huset end hun. Hun veg næppe tilbage for at lede Mistanken over paa en anden, paa Jørgen eller maaske paa Henrik. Hun anede ikke, at Viffert havde skrevet og givet Leonie Brevet til Besørgelse, og hvorledes skulde Nogen uden at kende dette falde paa at mistænke hende? Saa sneg hun sig derop efter at have lyttet og fulgt Trin paa Gulv og Trapper med ængstelig Spænding. Han sov, og hun myrdede ham. Da det var sket, saa hun sig om og opdagede Knivene; hun indsaa straks, at hun kunde tage den tungeste Del af Byrden, Mistanken mod andre bort. Hun kendte Knivene, men lagde ikke Mærke til Ugedagsnavnet; som Kvinde interesserede hun sig ikke for Barberknive eller kendte sin Mands Toiletfinesser. Hun tog i Blinde, tog Torsdagskniven og listede sig tilbage til sit Sovekammer, lidet anende, at et Tilfælde kunde have stillet hende Ansigt til Ansigt med Kammerjomfruen, der ikke, som Grevinden maatte tro, sov sin rolige Søvn i Værelset paa Kvisten.

Og saa — tidlig den næste Morgen var hun reden ud, bort fra al Uro og Uhygge ved Daadens Opdagelse, bort — for at træffe *ham* og lægge Planer for Livet, det Liv hun vilde med sin Frihed.

Medens den gulhvide Vej, som Baandet paa de vældige Ruller, droges bort med Skram og den store, røde Vogn, hamrede disse Tanker i hans Hjerne. *Saaledes var det gaaet*, og paa dette kunde han, hvad Øjeblik han vilde, arrestere Grevinde Polly Jærnskæg og sigte hende for overlagt Mord, den Brøde, hvis Straf kun var en — Døden.

Men vilde han det?

Han tænkte ikke mere paa det ungdommelige Sværmeri, der havde behersket ham i den lange Vinter og Vaar og Sommer. Nej Tilfældet skulde foreligge rent. Den Lod, han vilde berede Grevinde Polly, skulde være den samme, som han vilde berede enhver Kvinde, der havde handlet som hun. Han tænkte ikke et Øjeblik paa at vise Skaansel. Skram var en heftig Modstander af Mordet i Retfærdighedens Tjeneste, som han kaldte Dødsstraffen, men han var ligesaa skarp mod den, der kaldte denne Straf til Virksomhed — Morderen. Han forstod ikke en Eugen Schaumanns Heltetog, Mordet paa Bobrikof var maaske et Tyranmord, men det var et Mord. Skram krævede Livet som Ret for alle. Kun Nødværgedrabet, hvor Liv sættes mod Liv, kunde han tilgive, endda han ønskede selv dette undgaaet. Paa dette Punkt var han Fanatiker og ung var han jo endnu. Han kunde altsaa ikke tænke paa at vise Skaansel. Ikke saaledes at han vilde Gengældelsens Onde over hendes Hoved, men han vilde, at hun, der havde brudt Samtilværelsens første Krav, Kravet paa Respekt for Næstens Liv, skulde tage Samtilværelsens Reaktion mod dette Brud — Straffen.

Saa sikker var han i sin Sag, at han stillede *hende* og Straffen Ansigt til Ansigt i sine Tanker og holdt alle andre Muligheder ude.

Hensigten med denne hans Færd var den at bringe Straffen til hende, — Straffen, der af Samfundet var lagt i hans Haand.

Paa dette Punkt var der ingen Tvivl, ingen Tøven

hos ham. Som Tordenskraldet følger Lynet, skal Straffen følge Brøden, hvor Samtilværelsens klare Bud brydes. Det er ikke Strafferet, det er Selvopholdelsesdrift.

Men hvorledes? — hvilken var den Vej, han skulde betræde? Thi selv om Billedet af Brøden i hans Tanker var tegnet klart og følgerigtigt, saa hver Fejl var udelukket, saa var det ikke dermed tegnet med samme Skarphed for Samfundets, for de andres Øjne.

Og skal Straffen, som Tordenskraldet følger Lynet, følge Brøden, saa maa det Samfund, for hvis Skyld der straffes, se Lynet og høre Skraldet med den Aarsagstro, som er Menneskenes eneste Vished. Det er ikke nok, at den Haand, der hæver sig til Straffen, er sikker, det maa kendes, at den ikke fejler, thi intet Menneske straffer for sin egen Skyld; mellem to er ikke Straf — ikke sædelig Straf.

Men hvorledes tegnede nu dette Billede af hendes Brøde sig for de andre, de der ikke som han var vidende og seende?

Viffert var død, det stod fast; men det kunde være et Selvmord; det stod at læse foreløbig i Edelsborg Birks Politiprotokol, at det var et Selvmord og der var kun en, der med Selvoplevelsens Sikkerhed vidste, at det ikke var saa. Motiverne kendte kun hun og han. Hun havde følt deres drivende Kraft, han havde læst den Myrdedes Ord, der uden at tale om denne Kraft lod ham forstaa, at den kunde vokse sig stærk hos hende. Men ikke en Gang hendes Mand, der paastod, at hun intet skjulte for ham, anede, at hun elskede Sigismund Viffert, og Skrams eneste Viden var Brevet,

der intet direkte udtalte. Den Styrke, der prægede Vifferts Brev, havde skabt Skrams Vished, men kun fordi denne Vished voksede frem af hans Viden om *Barberkniven*. Naar Skram gentog Fortællingen for at vække Visheden og alene med dette Formaål, vilde den have mistet sin Urkraft, den vilde blive et rent Bevismoment, Genstand for Tvivl og Tro — en *Dommerformodning*. Brevet selv sagde intet, Skram kunde, ligesom ved Testamentet, undergive det den Fortolkning, han vilde. Og hun vilde sige Nej. Han mindedes hendes Ord: hvad jeg ikke vil sige, det siger jeg ikke, om man saa lægger mig paa en glødende Rist. Hun vilde som Inkakongen dø med de Ord paa Læben: heller ikke jeg ligger paa Roser, men tale vilde hun ikke.

Og Knivene! — Distriktslægen havde set dette, men han havde ikke set Knivene Aftenen forud, og Grevens Ord lød endnu i Skrams Øren: Saa maa der være sket en Ombytning, det er mærkeligt, men det kan jo være sket! Saa maa der være sket en Ombytning! — eller Skrams egne Ord: der kan være læst fejl af Tuesday og Thursday, to Bogstaver i faa Millimeters Højde paa Ryggen af en smal Knivklinge, og en Sigtelse for Snigmord mod Grevinde Polly Jernskæg til Edelsborg!

Socialdemokraterne vilde maaske tro det — men den velsindede Middelstand, for ikke at tale om de store!

Aldrig. Paa en Fogeds Ord dømmes ingen fra Livet!

Sigte Grevinde Polly Jærnskæg for Mord paa Grundlag af to Bogstaver paa en Barberkniv! Ovenikøbet læste midt om Natten efter en Herregaardsmiddag! Nej, det

var Selvmord, det kunde enhver da se allerede af det Jag, Kammerjunker Viffert havde haft med Testamentet. Den unge Dommer var paa Vildspor. Det er godt at have en vaagen Øvrighed, men det er alligevel bedre at betro Retfærds Sværd til en gammel, sindig Mand end til et Brushoved, der, for at vinde et Navn, stormer løs og lægger Menneskeskæbner øde!

Et Brushoved, der stormer frem, ledet af Ærgerrighed! Men Skram, der *vidste*, var den eneste, der vidste, var beredt til at tage Ansvaret.

Og det stod fast, her skulde ingen Fejl begaas. Men det er en Fejl at drage Sværdet, naar det ikke kan svinges. Hver Gang Retfærds Sværd svinges mod Folkets Villie, svinges, uden at Folket ser, hvorfor det svinges, faar Eggen et Hak, og den blanke Klinge bliver ved saadant Misbrug en sløv Sav.

Hellere — tusindfold hellere Brøde uden Straf end Straf uden Brøde, og Brøde maa, for at være Brøde, ses af alle.

Thi alle straffer, aldrig den ene. —

Nu tegnede Skovgaards røde Tag sig for Skram derhenne mellem de grønne Træer. Hic Rhodus hic salta!

II

Grevinde Polly stod paa Trappen, da Motorvognen rullede op foran den udhugne Sandstens Portal. Sigismund Viffert stod hos. De to hilste venligt og alvorligt, som Lejligheden bød og snart var Skram bænket i Skovgaards store, gammeldags Havestue, foran hvis smalle Vinduer de tætte Frugttræer flettete et skærmende Værn mod Solen.

Kort og klart fortalte han om det, der var sket, han dvælede udførligt ved Testamentsaffattelsen og Vifferts besynderlige Hastværk. Han talte om Hjertesygdom og Tvangsforestillinger, dvælede længe ved det besynderlige Sammentræf med Barberknivene som bragtes Viffert midt om Natten og sluttede med nogle almindelige Ord om den Afdøde, hvis sørgelige Død ikke var noget Tab, en Hændelse, der snart vilde blive glemt.

De to hørte tavse paa ham.

Viffert betaget, alvorlig og rolig.

Grevinde Polly kvindeligt deltagende, lidt uhyggelig berørt, maaske endog lidt bedrøvet.

Og Liget? spurgte hun.

Det er allerede bragt til Sygehuset, der skal den legale Obduktion foretages og saa er Sagen sluttet.

Saa talte de om den Afdøde, og Ordene faldt, som Skram havde ventet. Helmuth Viffert var død, og hans Eftermæle var det, han fortjente.

Grevinde Polly søgte at undskylde ham. Hun fremhævede hans ensomme Liv, hans Ungdoms haarde Kampe, hans Slægts Uret imod ham, og hans ejendommelige Begavelse og store Dygtighed paa enkelte Omraader.

En net Ligtale, syntes Skram, en saadan, som han havde ventet.

Men det var tydeligt at mærke, at Grevinde Polly interesserede sig stærkt for Hensigten med Skrams Komme til Skovgaard.

Skrams Hensigt var ene den at træffe hende, være den første, der bragte hende Bud og faa bekræftet, at det var Sigismund Viffert, hun havde kaaret. Dernæst ønskede han en Samtale i Enrum med hende, endnu inden hun havde talt med nogen og overskuet de Muligheder, der frembød sig for Fremtiden.

Med andre Ord, hun skulde isoleres til det første Forhør.

Men dette kunde han jo ikke angive som Aarsagen til sit Komme.

Derfor sagde han: Jeg har villet tale med Dem, Hr. Viffert, som den Afdødes nærmeste Slægtning, forinden jeg paatager mig det Hverv, der af Afdøde er lagt paa mig. Testamentet er et Led i de Omstændigheder, der kæder sig om Selvmordet, og jeg vil ikke, at Deres Navn skal inddrages i Sagen, uden at jeg først har talt med Dem. Hvis Ds. Naade altsaa tillader mig et Par Minutters Samtale med Hr. Viffert — — —

Sigismund afbrød. Det er unødvendigt, kære Hr.

Birkedommer; Grevinde Polly og jeg har ingen Hemmeligheder for hinanden.

Ah, sagde Skram.

Da der nu er sket noget usædvanligt, sagde Grevinden helt roligt, har jeg ikke noget imod, at De ved, at Sigismund Viffert er Aarsagen til de Skridt fra min Side, som jeg omtalte for Dem i Gaar. Jeg behøver vel ikke at sige mere.

Skram bøjede sig. — Den første Del at hans Mission var tilende; Viffert havde altsaa, som han alt formodede, haft Ret.

De vil altsaa nu fortælle os, fortsatte Grevinden, hvilke Bestemmelser Helmuths Testamente indeholder med Hensyn til Sigismund — og mig.

Det slog Skram, at dette „og mig“ betød, at Grevinden allerede den foregaaende Aften havde drøftet Testamentet med Viffert. Havde han nu sagt hende alt? Det maatte prøves.

Kammerjunker Viffert fortalte mig ikke i Gaar Aftes, at han havde meddelt Ds. Naade Indholdet af Testamentet. Det er ikke korrekt af mig som Embedsmand at meddele det til andre end Hr. Viffert, Afdødes Arving, selv om Ds. Naade ønsker det. Og da jeg gerne vil være korrekt, vilde jeg helst først vide, om Ds. Naade allerede kender det?

Ja, sagde Grevinde Polly; jeg ved, at jeg er hans Arving paa visse Betingelser, men — føjede hun til, ligesom fortrydelig over at hun havde talt — saa er det jo meningsløst, at De ikke vilde sige det til mig. Det havde

jeg ikke ventet af Dem, Skram. Eller er Testamentet forandret?

Grevinden blussede let, og det slog Skram, om han maaske ikke her alligevel havde begaaet en lille Fejl. Paa et saa uvæsentlig Punkt burde han ikke have rejst Vanskeligheder, navnlig da hun rimeligvis vidste Besked.

Han tog sig hurtigt i det og sagde smilende: Ds. Naade maa undskylde lidt Embedsmandsvigtighed; den sande Aarsag er den, at jeg virkelig føler mig genert ved at diskutere disse Betingelser paa Tremandshaand. Som Ds. Naade altsaa vil vide, forlanger Afdøde, at De skal afgive en Erklæring om, at De ikke nogensinde vil indgaa Ægteskab med Hr. Viffert, hvis Deres nu bestaaende Ægteskab, som Afdøde venter, skulde blive hævet.

Maa jeg fortsætte?

Grevinden blev blussende rød. Skram studsede. Vidste hun det ikke? Men nu var det sagt, og Skram fortsatte.

Denne Betingelse, der paa en Gang udelukker den nærmeste Arving fra Arv paa en dobbelt Maade, er i og for sig stødende. Den er ikke vel egnet til at offentliggøres og desværre lader den sig ikke tilsidesætte. Det, jeg ønskede, var en Erklæring fra Hr. Viffert, der kunde foreligge samtidig med Testamentets officielle Fremlæggelse for Arvingerne og tage Brodden af den besynderlige Antagelse, Testamentet opstiller.

Grevinden saa lidt beundrende paa Skram, og det var velfortjent, syntes han selv, for denne Vending var virkelig vellykket, saa meget som mere som den var

impulsiv, dikteret af Øjeblikkets Krav. Hvad *hun* ikke vidste.

Skram fortsatte. Naar jeg kunde fremlægge en saadan Erklæring, vilde enhver kunne forstaa, at den Af-døde havde taget mærkelig fejl. Jeg mente saa, Ds. Naade, at hvis De, hvad jeg paa dette Tidspunkt ikke kunde vide, uden Betænkelighed vilde afgive Erklæringen, kunde gøre dette uden Skær af Mistanke vilde falde paa Dem. Det drejede sig jo kun om en Selvmorders besynderlige Ideer.

Hvad mener De da nu, da De ved mere? spurgte Grevinden. Hun stolede aabenbart helt paa Skrams bon-sens og juridiske Dygtighed.

Ja, sagde Skram, hvis det er Ds. Naades Hensigt at ind-gaa Ægteskab med Hr. Viffert om tre Aar og under Forud-sætning af, at Bevilling dertil af Øvrigheden meddeles, saa er det jo vanskeligt at afgive en Erklæring om, at det ikke er Deres Hensigt. I saa Fald vilde jeg raade Dem til at tage det Parti at erklære, at De under ingen Om-stændigheder vilde tage mod en Arv, hvortil der paa et Tidspunkt, hvor De er Grev Henrik Jernskægs Hustru, fremsættes en Insinuation, der kun kan være fornær-melig for Dem. En saadan Erklæring skal jeg med For-nøjelse affatte for Dem og dermed falder alle Tvivls-spørgsmaal bort.

Tillige med Arven, sagde Grevinden og lo kort.

Tillige med Arven, gentog Skram og saa forskende paa hende. Men Ds. Naade kan selvfølgelig ogsaa gøre noget andet. De kan, i det mindste foreløbig, opgive de Planer, De maatte nære, afgive en Erklæring som den forlangte og tiltræde Arven. Skulde De saa ændre Deres

Opfattelse og ønske Ægteskab, saa er det klart, at De maa tilbagebetale det fulde Beløb til de berettigede Arvinger. Jeg maa dog bemærke, at en saadan Erklæring vil jeg, efter det passerede, ugerne affatte for Ds. Naade.

Det vil sige, at han forfølger mig ud over Graven, sagde Grevinden og bed sine Tænder sammen.

Skram saa paa hende — den grusomme Mund, tænkte han. Hun fortrød sit Udraab og sagde hurtigt:

Hvem er de andre?

Grev Henrik — Mamsel Leonie og offentlig Velgørenhed efter mit og Distriktslæge Kyhns Skøn.

Det mente De dog, De havde Bemyndigelse til at sige? sagde Grevinden skarpt.

Ja, sagde Skram. Ds. Naade vidste det jo.

Nej, sagde hun — det har han dog undset sig ved at fortælle mig.

Det er imidlertid saaledes, sagde Skram. Jeg forudser Vanskeligheder; men jeg, der som Notarius attesterede Testamentet, maa hævde, at Kammerjunkeren var ved sin Fornufts fulde Brug, og de trufne Bestemmelser maa respekteres af alle Vedkommende.

Jeg maa tale med Dig om det, Sigismund, sagde Grevinden.

Ordet Du brugtes almindeligt mellem Naboerne paa de Egne, og det betød for saa vidt ikke noget. Skram havde ikke før hørt Grevinden sige det til Viffert, men det var jo ogsaa først nu, han havde erfaret noget om deres Forhold, og han var overbevist om, at dette Du i og for sig intet betød.

Der er ogsaa god Tid, sagde han. Det synes jo altsaa blot, som om jeg ikke havde behøvet at søge Hr. Viffert.

Jeg forstaar, at De vil ignorere de Kommentarer, der kan blive knyttet til det besynderlige Testamente og opsætte Bestemmelsen til senere. I saa Fald er egentlig mit Ærinde røgtet. Jeg vil foretage en Registrering, som jeg skal indkalde Arvinger og fremlægge Testamentet; jeg har optaget en Frist af 3 Maaneder til Afgivelse af Erklæringen og i denne Tid vil meget kunne ændres. Min Stilling er kun den at opfylde Testamentets Ordlyd og sørge for Aktiverne, der efter hvad Afdøde har sagt mig andrager en 6 til 700,000 Kr. Altsaa en betydelig Formue.

De to sad tavse.

Og andet Ærinde havde De ikke? spurgte Grevinden efter nogen Tid.

Jo, sagde Skram. I Grunden havde jeg et andet Ærinde, og jeg kan ligesaa godt angive det med det samme, særlig da jeg næppe nogensinde faar det røgtet.

Det var aabenbart Kammerjunker Viffert magtpaaliggende at hidføre et Brud mellem Ds. Naade og sin Nevø. Han har haft skarpere Øjne end vi andre, ja end Grev Henrik selv, tør jeg vel nok sige nu, da De har bæret mig med Deres Fortrolighed. Og han har sat sig i Hovedet at ville forhindre, lad mig sige — dette Parti. Han efterlod et Brev til Hr. Viffert der, hvori han indtrængende foreholder sin Nevø om det urigtige i at træde mellem to Ægtefæller. Dette Brev er i mit Værge, og det bør vel rettelig overgives til Adressaten.

Skram talte udelukkende til *hende*; han mærkede, at hun forstod ham, hun blussede og bevægede sig uroligt i Sædet.

Hun afbrød. Og det Brev har De med?

Ja, sagde Skram.

Har De læst det? spurgte hun kort.

Skram kunde høre hendes Hjerter slaa — Hun vidste, hvad der stod i Brevet.

Ja, sagde Skram. Det var min Pligt som Embedsmand.

Deres Pligt at læse et Brev der ikke er rettet til Dem? sagde hun.

En Selvmorders uafsendte Breve *skal* Øvrigheden gøre sig bekendt med. Det er blot mit Ærinde at sige Hr. Viffert, at Brevet ikke vil blive udleveret ham, før jeg har sluttet Sagen.

Sigismund Viffert forstod aabenbart ikke Grevindens Bevægelse. Han sad, som han plejede, og stirrede paa hende. Hans smukke, regelmæssige Ansigt udtrykte Sorg. Hun var nu lidt bleg men rolig og navnlig syntes Skram, at hendes Mund var fast sluttet — uden Naade.

Han forstod ogsaa godt, at Fortiden var uigenkaldelig forbi. Han var ikke hendes Ven; han havde sagt hende, at Vifferts Hemmelighed ikke vilde gaa i Graven med den Døde men leve i *ham*. Og om det blev Kamp, maatte han afgøre. Men saaledes vilde han det, det var hans Natur imod at føre Kamp under Venskabs Maske. Her gjaldt det haardt imod haardt. Skulde han besejre hende, maatte han vinde en Sejr i Kraft af sin større Styrke og sin gode Sag, hun lod sig saa vist ikke overliste. Og nu var han naaet saa vidt, at hun anede en Fare, fordi den Dødes Hemmelighed levede endnu og var forvaret hos en Mand, der havde

Magt til at benytte den, og som hun ikke kunde bryde med, fordi han var Sjælen i alt det, der skulde ske. —

Grevinden rejste sig.

Jeg maa hjem, sagde hun. Vi kan altid tales ved i Morgen, Sigismund. Endnu i Aften vil jeg tale med Henrik. Jeg ønsker ikke at være hjemme i disse Dage. Lad dem saa tale saa meget de vil om mig og om Dig — om ham ogsaa. Det kan vi tale om i Morgen. Skram, har De mere at sige Hr. Viffert, eller vil De følge mig til Edelsborg, som Aftalen var?

Skram bukkede —

Efter hvad jeg har erfaret, er der ikke mere for mig at gøre. Jeg forstaar godt, at Ds. Naade ønsker at tænke over dette, og jeg skal holde Testamentet tilbage, saa længe at Ds. Naade og Hr. Viffert kan faa Tid til at enes om den Optræden, De maatte finde formaalstjenlig, ligesom jeg selv til enhver Tid er rede til at lette Dem de i og for sig ikke saa lidt vanskelige Skridt. Brevet staar som sagt til Deres Disposition, naar Sagen er sluttet, hvilket vil ske en af de første Dage.

Viffert spurgte, om Skram ønskede en Forfriskning.

Det gjorde Skram og der blev bragt Vin og Brød.

De drak i Tavshed, men Skram saa, hvorledes hendes Blik hvilede forskende paa ham.

Dette var kun en Forpostfægtning, der var en lang Vej til Maalet endnu, og i Realiteten var Skram endnu langt fjernet fra dette.

Men der forestod ham en Samtale paa Tomandshaand med hende uden andet Vidne end den franske Chauffeur, der ikke forstod et Ord dansk.

III

En lille halv Mil fra Skovgaard ligger i Skovbrynet en gammel Kæmpegrav og over den hvælver sig høje Bøge. Det er en Runddysse, og midt paa Højens Top staar en Stensætning af svære Sten bevoksede med Mos. Dyssen ligger ikke langt fra Landevejen, og en Sti fører ind over det Kampestens Skovgærde der skiller Skov fra Ager. Fra denne Høj er en vid Udsigt over Landet mod Sydvest, der skraaner bølgende nedad mod Havet, og Skovene fletter ved Sensommertid deres Grønt imellem de gulnende Marker, de hvide Gaarde og Kirkerne med de røde Trappegavle; langt ude i Horisonten, titende frem over grønne Bakker, ligger den lille By med det spidse Kirkespir og Edelsborg med det grønne Malmtag, og bag dette blinker Havet blaat, naar Solen glider mod Vest.

Vinden var Sydvest, og medens Vognen rullede fremad, slog den kølig og skarp mod Passagerernes Ansigter. Det var vanskelig at tale, og Grevinden bød Chauffeur'en standse.

Skram, sagde hun — vi har før talt sammen paa dette Sted — jeg ønsker at tale med Dem; lad os gaa op paa Højen mellem de store Kampesten og byde Tiden hvile, medens vi taler. Senere kan vi tie og indhente, hvad der trods vort Bud maatte ile fra os. —

Skram bøjede Hovedet og stod ud af Vognen. Han rakte Grevinden sin Haand, og hun sprang let ned paa den graa, støvlagte Vej. Chauffeuren drejede Vognen ind ved en Stente og satte sig roligt til at vente, som den der ikke selv ejer sin Tid.

Grevinden og Skram fulgtes ad til Dyssen. Hun stod et Øjeblik og stirrede ud over de gulnende Marker, saa sagde hun med et bedrøvet Smil:

Skram, alt dette er mit, og jeg forlader det dog gerne — for at følge ham.

Skram sagde intet.

Hun fortsatte. Der var en Tid, da jeg virkelig var stolt og glad ved at eje alt dette, og dog lærte jeg snart at jeg ikke rigtigt ejede noget, fordi jeg kun ejede det som et hele, det var for stort at dele ud i smaat. Jeg er mere fremmed for dette Land, nu jeg staar i Begreb med at forlade det, end da jeg kom. Den, der skal føle Glæde ved at eje dansk Land, maa dele sin Ejendomsret med andre; her er det de smaa, der hersker over de store, og disse smaa ejer det danske Land. Med dem har jeg aldrig kunnet dele det. De troer mig ikke, og jeg har aldrig kunnet vinde dem.

Skram betragtede hende, som hun stod der i Solskæret. Hans Fjende, hende med hvem han kæmpede, hende han vilde besejre, ikke for at eje hende, men for at styrte hende i en dyb Afgrund, hvor hendes Skønhed og Rigdom vilde være som Guldets for den, der vansmægter i en Ørken. Hendes Ansigt var ikke, som han kendte det tilforn, det var ikke den smilende Dronning, ikke

la belle dame sans mercy. Det var en bedrøvet Kvinde, der fortrød. —

Hun vendte sig hastig mod ham.

Skram, sagde hun, er De min Ven eller min Fjende?

Hun saa skarpt paa ham, hun vilde have Svar.

Jeg har intet Krav paa Ds. Naades Fortrolighed, sagde Skram roligt. Jeg har hidtil bestandig troet, at jeg var Ds. Naades Ven. Men der er Handler, hvormed Mennesker — selv en Kvinde som De — mister mit Venskab.

Betyder det, at De er min Fjende? spurgte hun i samme bedrøvede Tonefald.

Jeg kan ikke lide den Maade, hvorpaa De tager denne Sag, sagde Skram. Jeg siger Dem det rent ud. Elsker De Sigismund Viffert, saa har hverken jeg eller andre Ret til at stille os imellem Dem og Deres Kærlighed. Men saa byder Ærens Love, at De tager *alle* Følgerne af denne Deres Kærlighed.

Dette sagde Skram for at lede hende bort fra den Vej, hun traadte.

Er det Testamentet, De tænker paa? spurgte hun. — Tror De virkelig, at dette for mig spiller nogen Rolle nu? — Er det muligt at Viffert har bagtalt mig i Brevet til Sigismund for at skille os ad? — Skram, nu skal De sige mig, hvorfor De vilde tale med Sigismund? Vilde De — min Ven — forraade mig overfor den, jeg elsker?

Skram rystede paa Hovedet. Nej — jeg vilde se, om han var den, De elskede. Thi dette har De aldrig sagt mig. De har endog forbudt mig at spørge derom.

I Gaar, sagde hun stille. Men i Dag er ikke i Gaar, meget er ændret. Nu trænger jeg til Deres Fortrolighed, til Deres Venskab, og nu taler jeg til Dem om det, hvorom jeg i Gaar ikke vilde tale. Ja, jeg elsker ham. Han er Livet, jeg ikke har levet i de Aar, der gik. Jeg klynger mig til Livet, jeg *vil* det. Og De skal hjælpe mig nu, da jeg er stedt i Nød!

Hun greb hans Haand.

Skram, jeg spørger Dem ved vort Venskab — vil De nægte at hjælpe mig? — Giv mig det Brev. Giv mig det nu?

Har hun myrdet Viffert, spurgte Skram sig selv, og hans Blik blev koldere og fastere ved dette Spørgsmaal.

Ds. Naade maa vise mig, at De vil min Fortrolighed, sagde han. Og først naar jeg ser det, kan jeg svare. Thi jeg maa vide, hvorledes jeg skal hjælpe, jeg maa vide, om den Hjælp, De forlanger, er en saadan, at jeg kan yde den. Og Brevet har jeg ikke Ret til at give *Dem*.

Hendes Blik var kun bedrøvet. Hun saa paa Skram og sagde stille:

Mændene er Egoister — alle!

Saa tog hun Plads paa en af de store Sten uden om Dyssen; hendes Haand legede med Blomsterne i Mossen, og hun bevægede Foden ganske lidt, utaalmodigt, syntes Skram. Men hun maatte tale først.

Saa saa hun op.

Hvad Tid forlod De *ham* i Aftes, Skram?

Henved Midnat, svarede Skram.

Ved De, at han straks efter at De havde forladt ham bankede paa min Dør?

Skram studsede — paa Deres Dør. Var De da ikke gaaet til Ro?

Jo, sagde hun, men jeg sover slet. Jeg laa og læste. Jeg ligger og læser til den lyse Morgen. Det er en Vane. Det vidste han. Helmuth Viffert og jeg kendte hinanden godt, og han har ofte siddet om Natten ved min Seng, naar de andre sov.

Dette sagde hun ganske naturligt uden at forklare det. Skram tav.

Grevinden fortsatte. Han bankede paa min Dør, som ikke var aflaset. Leonie plejer at benytte denne Indgang, hun sover ovenpaa — det vil sige over *hans* Værelser.

Dette vidste Skram — han undrede sig blot over, at Viffert som det syntes havde aflagt Grevinden et Besøg, før han havde ulejliget sig op paa Kvisten til hendes Kammerpige. Men dette var vigtigt, og derfor tav han.

Jeg troede, det var Leonie, som undertiden kommer ned til mig om Natten. Jeg troede det, fordi han og jeg var skiltes som Uvenner samme Aften, og jeg havde sagt ham, hvad jeg længe havde ønsket at sige ham.

Det var ham.

Han sagde ikke meget. Han bad mig glemme, at han havde været vred. Han vilde ikke skilles fra mig i Vrede. Han vilde rejse tidlig den næste Morgen og ikke se mig, før jeg ønskede det. Han var ydmyg og talte mildt. Jeg ved, at han kunde tale alle Sprog. Jeg kendte hans Tale, og den ejede ingen Magt over mig mer.

Jeg er for gammel, sagde han —, og Alderdommen har ingen Ret. Lov mig blot, at *han* ikke bliver mere for Dig, end jeg har været.

Jeg svarede ikke, for jeg vilde ikke tale med ham om det.

Han talte om gamle Dage, om Ting, som kun han og jeg ved, Ting, som jeg ikke kan tale med andre om.

Jeg svarede ham ikke. —

Saa spurgte han mig, om jeg vilde blive vred, hvis han nu talte med Henrik. —

Henrik sover, sagde jeg. — Jeg ved, at min Mand altid sover fast til Solen er oppe. For Resten ved Du, føjede jeg til, at Du intet kan sige Henrik, som jeg vilde forbyde Dig at sige ham.

Sigismund, indskød han. —

Og jeg svarede: En Gang erfarer han det dog, saa lad ham ligesaa godt erfare det af Dig som af mig.

Han gik hen til Døren til Henriks Paaklædningsværelse, som ikke er laaset, aabnede den og traadte ind i Stuen. Det var ikke helt lyst, jeg hørte det klirre, som om han rørte ved Toiletbordet, der staar midt for Vinduet. Jeg lyttede, saa kom han tilbage. Han standsede foran min Seng og stirrede paa mig. Jeg gøs et Øjeblik; det slog mig, om han nu havde taget Barberkniven i Henriks Værelse, om han —

Han maa have set paa mit Ansigt, hvad jeg tænkte. Lyset fra min Læselampe faldt skarpt ned over mig, for han sagde med et Smil:

Nej, Polly. Du skal leve — lev vel. Og saa gik han.

Skram sad foroverbøjet og lyttede til denne sæl-

somme Fortælling. Hvorfor fortalte hun det? Hvorfor drog hun det eneste faste Holdepunkt bort under hans Tro? Hun, der ikke kunde vide, hvad han troede og hvorfor han troede det. Hun fortalte ham, at Viffert selv havde byttet Knivene! Fortalte hun det uden at vide, at Knivene var forbyttede, uden at nævne dem? Hun kunde jo ikke fra andre vide noget derom, og han, den eneste, der vidste noget, havde ikke sagt et Ord derom.

Hvorfor fortalte hun ham dette?

Var det, fordi det var Sandhed; hun kunde jo ikke ane, at han troede, det var hende, der havde myrdet Viffert. Eller anede hun det? Men hvorledes kunde hun saa vide, at det netop var de ombyttede Knive, hvorpaa det kom an. Hun havde jo dog — om hun var Morderske — taget fejl, og hun var ikke paa Edelsborg, da Jørgen fandt Viffert som Lig. Hun kunde have opdaget sin Fejl tidlig næste Morgen, før Huset var vaagnet. Men saa havde hun rettet den.

Skram følte, at Grunden veg under ham. — Var dette sandt, saa var Viffert ikke myrdet, men død for sin egen Haand.

Hun sad foran ham og saa paa ham med det samme bedrøvede Blik.

Forstaar De, Skram, at det, jeg nu har fortalt Dem, kan jeg ikke fortælle saaledes, at *han* erfarer det. Jeg ved, at jeg mister ham, om han erfarer det, som maa være forbi — nu da Helmuth *er* død. Og forstaar De nu, Skram, at jeg ræddes ved at tænke, at De ikke er min Ven. De, som har min Skæbne i Deres Haand og

kan tvinge alt det frem for Lyset, som er sket paa Edelsborg i denne sidste Nat. Dem tør jeg fortælle alt — men saa maa De skaane mig. Det er det, hvorom jeg beder. Og saa maa De give mig Brevet.

Skram løftede Hovedet. Mener Ds. Naade, at jeg ikke skal afholde Forhør over Dem, ikke søge at trænge til Bunds i Motiverne til Vifferts Selvmord. Det forstaar jeg godt. Jeg har aldrig unødigt lægge alt dette blot for en maabende Mængde. Derfor behøver De ikke at frygte. Men hvorfor fortæller De mig dette uopfordret?

Fordi jeg føler, at jeg kunde blive nødt til at tale. Da De fortalte mig, at Viffert havde begaaet Selvmord, slog det mig straks, at Vaabnet maatte være den Kniv, der laa paa min Mands Bord. Selv havde Viffert ingen Barberknive; det var hans taabelige Tvangstanke, at han frygtede for at skære Halsen over paa sig selv. Det har han sagt mig tidt. Han turde ikke bære ladte Vaaben, turde ikke bestige Taarne og høje Bjerge, ja knap nok staa paa en Perron, naar et Tog kom bruesende ind, alt af Frygt for Selvmord. Han, der var saa bange for at dø. Derfor har han hentet Kniven i min Mands Paaklædningsværelse. — Men Døren til dette er laaset indvendigt. Altsaa maatte han passere *mit* Sovekammer. Forstaar De nu, hvorfor jeg maatte fortælle Dem dette?

Skram forstod det.

Da Grev Henrik havde vist ham Forskellen paa de to Knive, havde han straks følt sig overtydet om, at Greven ikke var Morderen. Da Leonie havde berettet

ham om, hvad der var sket om Natten paa Edelsborg, havde han straks været rede til at indrømme, at hverken hun eller Jørgen kunde have Del i den Gerning, der var begaaet. Der var i ingen af disse to Beretninger den overbevisende Styrke som i Grevindens bebrøvede Fortælling, der forklarede alt, ogsaa det, som kun *han* vidste.

Og dog var hans første Tanke ikke den: hun er uskyldig. Nej, det Tankelyn, der gennemfor hans Hoved, var dette: hun har telefoneret til Distriktslæge Kyhn, og han har fortalt hende alt. Nu lyver hun for at lede mig paa Vildspor. Skram følte, at Mistanken var der, den Mistanke, som ingen Dommer, han være nok saa stærk, kan staa imod.

Har Deres Naade talt med Distriktslæge Kyhn? spurgte han.

Med Kyhn — i Dag — Nej, — hvorfor spørger De om det? Hun saa forundret op.

Fordi jeg ikke er alene om dette, sagde Skram roligt. Ved Ligsyn virker Dommeren og Lægen sammen, og det bliver nødvendigt at vise Kyhn samme Fortrolighed, som Ds. Naade viser mig.

Kyhn har i mange Aar været min Læge, sagde hun. Ham stoler jeg paa, og hvad jeg siger Dem, kan jeg ligesaa vel sige ham. — Bedre maaske, fordi han er ældre end De. Betyder dette, at De alligevel ikke ønsker — Fortrolighed?

Nej, sagde Skram — det betyder det ikke. Det betyder kun, at jeg ikke tør love at tie med alt overfor Kyhn.

Hun havde altsaa ikke talt med Distrikslægen.

Kan det undgaas, at jeg i Forhør eller hvad De kalder det, bliver spurgt om det, som De nu altsaa ved?

Det skulde jeg tro, sagde Skram. — Særlig hvis Ds. Naade resolut vil renoncere paa al Arv efter Viffert.

Hvorfor det? spurgte hun og saa forbavset op.

Ds. Naade maa erindre, at det, som skete i Nat paa Edelsborg, ikke har Vidner; ved hemmelighedsfulde Dødsfald som dette løses Tunger, der ellers er bundne. Mod giftig Sladder kan ingen væрге sig og . . .

Grevinden rejste sig.

Mener De, at noget Menneske skulde vove at tro, at *jeg* — at *jeg* havde myrdet Helmuth for at arve hans lumpne Penge?

Ja, sagde Skram roligt.

Grevinden blussede.

Det troede De maaske selv?

Ja, sagde Skram — jeg troede ikke, De havde myrdet Viffert for at arve ham, men jeg troede, lige til De fortalte mig dette, at *De* havde myrdet ham for at hindre ham i at tale til sin Nevø, som han havde truet Dem med at gøre, og det, at De bad om Brevet, bestyrkede min Tro. Nu ved De det.

Grevinden var nu helt bleg; hun stod lænet til en af de store Sten. Hendes Hænder var knyttede og hendes Tænder fast sammenbidte.

Viffert har i Brevet, De har læst, fortalt Sigismund, at jeg har været hans Elskerinde, maaske endogsaa, at jeg har været hans underholdte Elskerinde, en Even-

tyrerske han har fundet. Og derfor byder De mig denne Haan — — !

Jeg beder Ds. Naade betragte mig som Dommer, sagde Skram. Det er det, jeg er. Mit Hverv fører med sig, at jeg maa tilsidesætte de Hensyn, som Mænd ellers paalægger sig overfor Damer. Det var derfor, jeg ikke kunde svare, da Ds. Naade spurgte mig, om jeg var Deres Ven. Jeg kan ikke være det, saa længe mit Dommerhverv byder mig at søge Vished, hvor andre kan nøjes med Formodninger. Jeg har haft Aarsag til at tro, at Viffert var myrdet. Jeg har ikke talt til nogen derom. Jeg har haft Aarsag til at tro, at De var den, der havde myrdet ham, og jeg har fundet det rigtigt at sige Dem dette. Nu ved De det altsaa.

Det var, som om Skoven over dem lukkede sig og skjulte de gulnende Marker og de hvide Gaarde, skjulte Havet, der blinkede derborte bag Byens røde Tage og Edelsborgs blanke Taarne. Det var, som stod Skram i den lille, skumle Stue paa Raadhuset og holdt Forhør, som blev Kæmpehøjen Bordet med det grønne Klæde, grønt som Mosset paa de store Sten.

Skrams Hjerter bankede, hans Puls slog heftig, men det var, som stod han foran en stor Afgørelse i en Sag, hvortil hans Hverv havde ført ham; det var den samme Bevægelse, han følte første Gang han som Dommer hørte Tilstaaelsen fra en skælvende Barnemorderskes Mund.

Og hun, der stod foran ham, stod for Skranken — Skranken, bag hvilken han sad, sikker som Dommeren i sit Sæde.

Hans Ord var Taktik — ikke et Menneskes Ord til et andet.

Hun gik et Skridt fremad, saa sagde hun med et bedrøvet Tonefald:

Kom. Hr. Birkedommer, lad os gaa, jeg fryser. Jeg vil hjem.

Han fulgte hende, hun vinkede ad Chauffeuren, der drejede Vognen frem fra Stenten ud paa Vejen.

Vil De sidde ved Siden af mig, Hr. Birkedommer, sagde hun. Jeg vil køre selv, det vil gøre mine Nerver godt.

Som Ds. Naade vil, sagde Skram.

Hun smilede vemodigt. De er da ikke bange for at køre med mig — nu?

Jeg er aldrig bange, svarede Skram roligt.

Saa tog de Plads, og hun satte den store, røde Vogn i Bevægelse.

IV

Ned ad Bakke gik det og mod Vinden. Grevinden talte ikke, hun sad med Hænderne paa Rattet, let foroverbøjet, medens Vinden tog i hendes Haar. Denne tætte Chauffeurkappe gjorde hendes Skikkelse uformelig, tvang den ned mod Rattet, ned mod Vognen, som var hun sammenvokset med den.

Og Luften bed trods Solskæret.

Heller ikke Skram talte. Hans Tanker dvælede ved det samme Spørgsmaal. Har hun vidst eller blot anet, at de to Knive var ombyttede? Hvem kan have sagt hende det? Eller er hun uskyldig? Er dette Selvmord? Har Viffert i Døden villet hævne sig og kastet Mistankens Skær over det Hus, der hadede ham og som han hadede?

Viffert var i Stand til det. Han var i Stand til at lægge sine Planer ondt og koldt. Selv hans Besøg hos Leonie og Chequen kunde i denne Forbindelse forstaas. Brevet var et aabenbart Led i hans Plan. Mistanken skulde ikke rettes mod de ligegyldige, mod Tjenerskabet, nej højere op, mod Grev Henrik eller hende.

Havde Viffert naaet sin Hensigt?

Eller løj hun?

Fra første Færd havde Skram fulgt en rolig, vel-

overvejet Plan. Han syntes selv, at Heldet havde fulgt ham — for meget. De misundelige Guder havde standset hans Skridt og slynget ham ud i Uvishedens Mørke. Thi nu vidste han intet. Og den Vished, der havde tvunget ham fremad, var nu Tvivl. Tvivl paa alt. Han stod alene, — han, Dommeren, der vilde værne mod Misgerning og derfor løftede sit Vaaben mod dem, han skulde værne.

Viffert havde altsaa begaaet Selvmord. Han saa den Dødes magre Ansigt med det kyniske Smil. Der narrede jeg Dem, Øvrighed — lidt Spænding, lidt Afslappelse. Voilà tout!

Hvorfor havde han ogsaa sagt dette til hende. Hvor dumt at vække hendes Vrede, hvor raat at krænke hende. Var hun uskyldig, havde han handlet, som en klog Mand ikke bør handle. Og han var ikke alene Dommer, han var ogsaa Mand.

Det havde han glemt.

Fremad gik det mod den bidende Blæst over det bølgende, bakkede Land.

En halv Mil fra Edelsborg gaar Vejen nedad Bakke og skærer Jernbanelinien. Det er en Privatbane, og og der er ikke Led ved Overkørslen, en Snes Alen fra denne staar blot en Afviserpæl med et paamalet „Pas paa Toget“. Toget er let at passe paa, Banelinien skærer Vejen i en ret Vinkel, der gaar opøfter fra Byen, og der er kun faa Tog. Til begge Sider ses Banelinien i henimod en halv Fjerdingvejs Længde.

Klokken var henimod 5, og Toget fra Byen arbejdede sig tungt opover den lange Bakke.

Naar vi at komme over? spurgte Skram.

Vi kan prøve det, sagde Grevinden. — De har jo travlt.

Som Ds. Naade vil, sagde Skram.

Farten var nu 10 Mil i Timen, langt over tilladt Kørehastighed, og de Vejfarende vendte sig og rystede paa Hovedet, medens Vognen fjernede sig under korte, hæse Brøl, og Støvet stod som en Mur bag dem og laa henover Vejen som en Taage, hvor de for frem.

Nu nærmede de sig Banelinien.

Det gaar ikke, sagde Skram.

Det skal gaa, lød Svaret.

Grevinden pressede Munden sammen og tog et Tag i Regulatoren. Stenene fløj for Hjulene og slog mod Vejens Træer.

Er De bange, Skram? spurgte hun drillende.

Jeg har sagt, jeg er aldrig bange, svarede Skram og lænede sig tilbage mod Ryglænet, idet han stemmede Fødderne fast mod Vognbunden.

Det var altsaa hendes Hensigt at køre Vognen ind i det frembrusende Tog. Det kunde højst vare nogle Sekunder, saa vilde det ske, ske kort med et Brag, med et Slag, og saa var det hele forbi.

Nu var det for sent.

Toget peb advarende — en to tre fire Gange og den femte — Faresignalet.

Chauffeuren rejste sig i Sædet bag i Vognen og raabte:

Brems — Brems —

Men Grevinden bed Tænderne sammen.

Nu maatte det ske. Der stod en tæt, hvid Damp fra Lokomotivet. Det bremsede, medens Fløjten skar gennem Luften. Men det var umuligt, nu kunde Toget ikke bremses, det maatte over Vejen, det maatte skære ind i den rullende Vogn, som lydløst for frem som et stort, blodigt Projektil fra en Kæmpekanon.

Saa bøjede Grevinden sig ned mod Haandtaget. Skram saa hvorledes hendes Fod søgte Bremsen. Han var selv en øvet Chauffeur og forstod straks Faren.

Fra Toget lød Lokomotivførerens hæse Raaben, medens Vinden førte Dampen ned over dem, saa den slog varm, fugtig mod deres Ansigter.

Standse Farten, maatte Sammenstødet ske.

Og resolut bøjede Skram sig mod hende og slog hendes Fod fra Bremsen. Han bøjede sig over mod hende. Hendes venstre Haand hvilede paa Rattet, den højre førte hun ned mod Bremsen, der sad over Trinbrædtet. Hun vilde standse Vognen med et Ryk lige midt for Toget. Skram spændte alle Muskler, hans venstre Haand følte sig frem til Regulatoren paa Rattet, og han stillede den saaledes, at Maskinens hele Ydeevne toges i Beslag. Saa tog han i Rattet og holdt det støt, for at ikke Vognen skulde svinge ud og vælte. Bøjet hen over hende, næsten knælende i Bunden af Vognen, hindrede han hende i at udløse Maskinens Kobling til Vognen og med venstre Haand slog han hendes højre Arm bort fra Haandbremsen.

Det susede om hans Hoved, medens Vognen for frem. I et Nu følte han over sig det store, grønmalede

Lokomotiv med Lygte og Beslag og mærkede den glødende Hede dernede fra.

Et Sekund, saa var det forbi — og Vognen jog ned ad Bakken, medens Jorden rystede bag ved dem af Toget, som gled frem med stemmende Bremsen og skurrende Hjul.

Skram skød Grevinden tilside, skød hende helt over mod Sidelænet; hun veg slapt. Han greb selv om Rattet, kendt som han var med Vognen, slog Koblingen fra Drivhjulet og pressede langsomt Bremsen ned, medens han sindigt dæmpede Farten, og Vognen skurrede henad Vejen mens Hjulene stod stille.

Saa stod Vognen — den sitrede endnu som en Ganger efter et vildt, vanvittigt Løb.

Skram vendte sig mod hende, hun var bleg, men hendes Øjne brændte.

Chauffeuren stod rystende paa Vejen og bag dem lød de korte Dampstød fra Toget, der atter satte sig i Bevægelse op ad Bakken.

Der kom Folk til; de vilde tale, men da de saa Birke-dommeren, tav de.

Skram rejste sig.

Skal vi bytte Plads, sagde han roligt og bestemt. Nu er Ds. Naade nervøs; og han bad Chauffeuren tage Plads i Vognen igen.

Saa gik de sindigt fremad med Skram ved Rattet. Men da Støvet atter rejste sig mellem dem og de maabende Vejfarende bag dem, sagde Skram med et stille Smil vendt imod hende:

Hvorfor gjorde Ds. Naade dette? Jeg mistænker
Dem jo ikke mere?

Grevinde Polly tav.

Men hun var dødbleg, som hun laa i det dybe Sæde,
hyllet i den folderige Kappe.

V

Amtssygehuset var en stor, rød Bygning, der laa paa en Skrænt ned mod Slotssøen, omgivet af en stor, skyggefuld Have. I et Hjørne af Haven, skjult bag store Træer, laa et lille Lighus, prydet med et Kors, skjult for de syge, for at de ikke skulde mærke Dødens Nærhed. Rummet var lille med brede Vinduer, der sad højt. Det var nu helt tomt, blot stod der midt paa Gulvet et Dissektionsbord, og her arbejdede Distriktslægen med to Sygepassere.

Distriktslægen var iført sin hvide Hospitalskittel, hvis Ærmer var opsmøgede. Hans Arme var tilsølede med Blod.

Paa Bordet laa afklædt, viljeløs under Kniven, Liget af Helmuth Viffert.

Skram stod lænet mod Muren og røg en Cigaret. Han var helt rolig efter Optrinet paa Landevejen. Obduktionen interesserede ham ikke, men Distriktslægen havde sendt Bud til ham, at han maatte komme.

Det var egentlig ikke hans Hensigt at lade foretage en legal Obduktion. Han havde fast besluttet at tro Grevinden. Ganske vist maatte han undersøge, om det var muligt, at hun kunde have haft Anelse om dette Moment — Barberknivene — men i og for sig var

dette lidet troligt. Paa Distriktslægens Diskretion kunde han stole. Den Mand var vant til at tie og tav.

Distriktslægen arbejdede nervøst.

Naa, sagde Skram, er De nu færdig? Har De set, hvad der var at se?

Skrams Blik strejfede det sønderflængede Legeme uden Uhygge. Han var vant til at se sligt, det berørte ham ikke. Han længtes efter at komme hjem og hvile. Thi nu var han træt.

Ja, sagde Distriktslægen, nu er jeg færdig. Han gav et Tegn til Medhjælperne, at de skulde træde tilbage, og nærmede sig Skram.

Skram, sagde han hviskende. Vi har haft Ret i vor Antagelse, blot er Sagen forløbet noget anderledes, end vi har tænkt. Denne Mand har, som De bemærkede i Morges, lidt af en meget fremskreden Arteriosclerose, en gennemgribende Forkalkning af Hjertets Arterier, og dette har medført hans Død; han er død pludseligt, medens han laa i sin Seng. Snitsaaret er ikke livsfarligt, det er bibragt ham, *efter* at han er død. Det vil altsaa sige, at al Tale om Selvmord er udelukket — selvfølgelig er han heller ikke myrdet; han er død af Forkalkning af Hjertet, som man populært vilde kalde det.

Blodet susede for Skrams Øren. Altsaa dog —

Han svarede ikke, men saa opmærksomt paa Distriktslægen. —

Denne fortsatte. Det er, som De ser, et meget interessant Tilfælde. Jeg troede et Øjeblik, trods Deres skarpsindige Hypothese om Knivene, at der kunde

være en Mulighed for et Selvmord i Forbindelse med Hjærtetilfældet. Men Fundet gør dette i høj Grad usandsynligt for ikke at sige udelukker det ganske.

Og De er vis paa, Doktor, sagde Skram, at det ikke er min Knivhypothese, der indgiver Dem en forudfattet Mening? Jeg vil sige Dem, at jeg er bleven bange for forudfattede Meninger. Jeg tør sige Dem, at de i Dag alle har slaaet fejl. Selv ikke Knivhypotesen holder. Jeg skal forklare Dem senere hvorfor; nu er det nok at sige, at den er betydningsløs. De maa altsaa se helt bort fra den.

Distriktslægen rystede paa Hovedet.

De Herrer Jurister kan naturligvis tage fejl af saakaldte psykiske Kendsgerninger, de kan ogsaa tage fejl i Kombinationer af reelle Kendsgerninger. Vi Læger arbejder strængt empirisk, og paa vore specielle Felter, der hvor Kniven har Ordet, tager vi sjældent fejl. Her er en Fejltagelse saa godt som udelukket. Enhver Læge vil kunne forstaa, at mine Slutninger ikke alene er de rigtige, men ogsaa de eneste. Jeg kan altsaa konstatere, at her foreligger et pludseligt Dødsfald, der skyldes en kronisk Lidelse hos Manden. Som Accessorium, men notabene efter at mors er indtraadt, kommer dette ret ufarlige Snitsaar, der i og for sig ikke kunde have medført Døden. Ja, jeg tør endogsaa sige — idet jeg dog understreger, at jeg her befinder mig paa Hypotesernes Hav — at Morderen har standset Snittet eller i hvert Fald ført det med mindre Kraft — ikke gennemført det, fordi han har maattet se, at han skar i en død Mand. Her er overhovedet slet ikke Tale

om egentlig Blødning, men kun om en Udsivning af Blod, fordi en Vene er overskaaren, maaske indenfor et Tidsrum efter Døden, hvor der endnu har været en vis Bevægelse i Blodlegemerne.

Det var meget, sagde Skram.

Ja, det er maaske for meget, sagde Distriktslægen; som jeg sagde, dette sidste er Gætning, men om selve Hovedsagen hersker der ikke mindste Tvivl, og jeg for mit Vedkommende føler ingen Betænkelighed ved at afgive mit Skøn over Fundet i fuld Overensstemmelse med det, jeg her har sagt.

Er De færdig med Forretningen? spurgte Skram.

Fuldkommen, sagde Doktoren, nu kan De for mig gerne begrave ham. Hvis De da ikke mener, vi skal lade en anden Læge se paa det?

Ikke nu, svarede Skram hurtigt. Lad os gaa —

Jeg skal blot gøre Toilette, sagde Doktoren, saa er jeg til Tjeneste. Jeg vilde for Resten ogsaa gerne tale med Dem.

Har De sagt noget til Folkene her om det, De fortalte mig?

Intet, sagde Doktoren, den Slags Ting taler jeg ikke om med Personalet.

Skram stod ude i Sygehusets Have og stirrede over mod Slottet. Altsaa var Kampen aabnet paany.

Hvorfor gjorde De det — jeg mistænker Dem jo ikke mere?

Det havde været hendes faste Forsæt at styre Vognen ind imod Toget, at spille va banque om hans og hendes Liv, at udslette dem begge af Jorden, for at der

kunde blive Tomhed ved deres Død. Hun vidste jo ikke, at Distriktslæge Kyhn var underrettet om det mistænkelige, at Sagen ved hendes Daad netop vilde tvinges frem. Hun troede, at *han* alene vidste og derfor skulde han dø med hende.

Han havde troet, det var Exaltation, krænket Stolt-hed, vanvittig Vrede over hans Mistanke. Nu begyndte han at forstaa, at Aarsagen laa dybere, selv om han ikke begreb, hvorfor hun havde fortalt ham, hvad hun havde fortalt om Vifferts natlige Besøg. Løgn var det vel, selv om han ikke kunde fatte, *hvorfor* hun løj netop saaledes. Men det, hvorom det nu gjaldt, var at faa at vide, hvornaar hun havde hørt, at man havde fundet Viffert som Liv.

Det var en Sag, og en Sag blev det.

Sig mig, Skram, sagde Distriktslægen, er det strafbart at skære Halsen over paa en død Mand?

Efter dansk Ret, ja, svarede Skram, idet han fulgte med Doktoren hen ad Havens brede Hovedallé. Det er det, man kalder en putativ Forbrydelse, et Forsøg med utjenlige Midler. Det staaende Exempel i Systemet er det, at en Mand forsøger at forgive en anden med et Stykke Sukker i den Tro, at man kan dø af Sukker. Det straffes i Danmark som Forsøg, det vil side med en forholdsvis ringere Straf. Der er for Resten Lande, hvor man ikke straffer saadanne Handler, og personlig er jeg ikke Tilhænger af en saadan Straf. Man kan ikke slaa en død Mand ihjel. For Resten er det hele Spørgsmaal meget interessant. Det er Spørgsmaalet om putative og imaginære Forbrydelser. En

imaginær Forbrydelse vilde det være, om en Mand skar i et Lig og troede, at dette var strafbart, vel vidende at det var et Lig. Her er Vildfarelse om de retlige Virkninger det afgørende Moment.

For at blive ved vort Tilfælde; hvis den paagældende, Morderen — lad os kalde ham det — har vidst, at Viffert var død og af en eller anden Aarsag skaaret en Flænge i hans Hals, saa er denne Handling ikke strafbar og bliver ikke strafbar, fordi vedkommende mulig selv tror, at den er det. Har han derimod troet, at Viffert levede og blot sov, bliver hans Handling strafbar, fordi Fejltagelsen her refererer sig til det faktiske, ikke til det retlige.

De vil altsaa kunne forstaa, at Tilfældet er meget kompliceret, men tillige, at det ikke har den Interesse, som vi formodede, før De ved Deres Undersøgelse fik fastslaaet, at Døden skyldtes Hjertesygdommen. Medens jeg paa det Standpunkt, vi stod i Morges, absolut ikke kunde tænke mig at holde mig tilbage fra en Undersøgelse for at konstatere, hvem denne Morder kunde være, maa jeg ærligt indrømme, at jeg nu, under Hensyn til Sagens Beskaffenhed og de øvrige foreliggende Omstændigheder, som det hedder, er meget stærkt stemt for at faa Dem til at blive enig med mig om, at der vel foreligger en Død af Arteriosclerose, men at denne er indtraadt under et Selvmordsforsøg.

Det kan jeg ikke, sagde Doktoren, for det tror jeg ikke; — — jeg mener — —

Vel muligt, afbrød Skram. Men de Herrer Læger er nu altid saa bandsat sikre i deres Sag, medens vi

Jurister idelig maa arbejde med Usikkerhed. Naar det nu for en Gangs Skyld er opportunt at slaa lidt af paa Sikkerheden, saa bør de Herrer ikke stille dem saa stejlt paa deres Ufejlbarhed!

De stod nu paa Torvet ud for Birkedommerboligens Facade.

Jeg faar travlt, Distriktslæge, sagde Skram, men senere kunde jeg have Lyst til at tale med dem; jeg skal sende Dem Bud.

Som De vil, sagde Doktoren, og de skiltes.

Kontoret var aabent endnu.

Har her været nogen? spurgte Skram.

Intet af Betydning, svarede Fuldmægtigen. Forpagter Viffert fra Skovgaard telefonerede nylig, at han kom herind i Aften.

Skram standsede et Øjeblik, saa sagde han: — Aa hør, Holm, bed telefonisk Jørgen og Mansel Leonie om at komme herover endnu i Aften og tage John med. Jeg maa tale med dem. Og De, Jensen, gaa over paa Slottet og giv Grevinden et Brev, som jeg nu vil skrive.

Skram skrev Brevet og Politibetjenten gik.

Hvad blev det til med Obduktionen? spurgte Fuldmægtigen.

Skram trak paa Skuldrene. Intet nyt, sagde han. Det er et almindeligt Selvmord, som maa behandles diskret. Det skylder vi dem derovre.

Dermed gik han ind paa sit eget Kontor.

VI

Skulde hun alligevel have erfaret noget om Knivene? Det var godt nok med disse Formodninger; Skram havde fremsat dem som de fødtes i hans Hjerne, og de kunde begge være rent forkerte. Naar han tænkte sig om, formede disse natlige Begivenheder sig egentlig som et helt Romanoptrin, og det var ikke langt fra, at der var et virkelig burlesk Skær over dem. Scenen var en ægte, dansk Herregaard, en Fløj af denne hvoraf fire Etager var beboede. I Stuen boede Tjeneren, paa første Sal Grevinden, paa anden Sal den myrdede Viffert og øverst oppe under Taget Kammerjomfru Leonie. De fire Etager forbandtes ved en Vindeltrappe, der førte op gennem et Taarn. Paa denne Vindeltrappe havde der altsaa den Nat været en Færdsel, der, selv om der i og for sig ikke var noget urimeligt deri, dog nærmede sig stærkt til det Usandsynlige.

Grevinden fortalte, at Viffert Kl. halv et ad denne Vindeltrappe var gaaet ned til hendes Værelse. Han skulde saa efter 10 Minutters Forløb atter være passeret Trappen. Ved et Tiden skulde han, hvis Leonie havde talt sandt, atter have passeret Trappen for at give Mamsellen Chequen og Brevet. Dette var ikke usandsynligt, da Mamsellen jo havde Chequen og Brevet. Og da Viffert fandtes død i sin Seng paa 2. Sal,

maatte han atter ad Trappen være vendt tilbage til sit Værelse. At Leonie dernæst ad samme Trappe havde øgt ned til Jørgen kunde vel bevises ved Vidner, saavel som at hun atter, ganske vist først Kl. 7 var vendt tilbage til sit Kammer. Men endnu stod den vigtigste Benyttelse af Trappen tilbage. Var det Grevinden der Kl. 2 eller saa ad samme Vej havde søgt op til Værelserne paa 3. Sal, og var da det sket, som var Genstand for Skrams Formodninger?

Skram maatte — med et Smil — tilstaa for sig selv, at der havde været en Passage paa denne Trappe den Nat, som en fransk Lystspilforfatter vanskelig kunde have budt sit Publikum. Og alligevel, i det Øjeblik det drejede sig om Realiteter, maatte man bøje sig for Muligheden af, at det kunde være saaledes. Arrangeret som Theater eller Romanoptrin var det hele usandsynligt og unaturligt, som Led i en Række faktiske Tildragelser, var det Muligheder, man maatte regne med. Man kunde skyde nogle Led ud, og derved gøre det hele sandsynligere, men saa stod man uden Forklaring paa Tildragelser, der var tegnede i Livet med dets Tilforladeligheds Præg. Viffert var fundet med et Snit i Halsen, som han ikke kunde have bibragt sig selv. Og Leonie havde en Cheque, hun først havde faaet efter Kl. 12 Nat.

Skram sad i sit Kontor og noterede paa et Folioark, der laa foran ham. Han havde endnu ikke foretaget sig noget positivt Skridt. Ganske vist havde han forhørt Leonie, og under en Samtale, han havde haft med Grevinden, havde hun tilstaaet for ham, at Viffert havde

været i hendes Værelse og egentlig ogsaa sagt, at han selv havde ombyttet Knivene. Det vil sige direkte havde hun ikke sagt dette, hun vidste slet ikke noget om de to Sæt Knive, hun troede kun, at Viffert havde taget Grevens Barberkniv, den Kniv hvormed Daaden var øvet. Hun maatte altsaa aflægge endnu en Tilstaaelse, den, at hun havde deltaget i Processionen paa Trappen i de natlige Timer og betraadt Vifferts Værelse efter hans Død.

Og for at faa denne Tilstaaelse, havde Skram bedt hende komme til ham endnu den samme Aften. Vilde hun komme? Hun vilde sikkert ikke gentage det mislykkede Selvmordsforsøg, og Skram havde jo sagt, at han ikke mistænkte hende mere, i Brevet havde han omtalt, at han under visse Omstændigheder vilde tilintetgøre Brevet.

Vilde hun tilstaa?

Det blev hans Kunst at opnaa dette. Thi endnu havde han intet foretaget sig, De forskellige Formodninger havde krydset hans Hjerne, han havde prøvet dem paa Virkeligheden og var naaet til et acceptabelt Resultat — et Resultat, hvorved han maatte smile, et Theateroptrin, der vilde falde et kritisk Publikum for Brystet!

Det bankede og Mamsel Leonie traadte ind med Jørgen. Skram modtog dem venligt og bad dem tage Plads: han nedskrev saa, idet han spurgte hende ud, den Forklaring, hun allerede havde afgivet. Hun gentog den uden Afvigelse. Jørgen sad under dette Forhør, der førtes paa Fransk, stille og stum paa en Stol.

Skram bad nu Mamselle forlade Værelset og forhørte derefter Jørgen, der ordknapt, men yderst troværdigt, afgav en Forklaring, som stemmede med Mamsellens. John, der havde opholdt sig i Forkontoret, afgav sin Forklaring dybtrødmende og noget forlegen, men den lod ikke nogen Tvivl tilbage hos Skram om, at alle disse Mennesker talte fuld Sandhed. Anden Del af dette Forhør bestod deri, at Skram konstaterede, at Mamsellen Kl. 8 $\frac{1}{2}$ havde banket paa hos Grevinden, der var vaagen, havde hjulpet hende med Paaklædningen, idet Grevinden straks havde iført sig sin Ride-drugt og ladet John bestille Hestene. Derefter havde hun nydt sit Morgenmaaltid og var reden ud. Hun havde talt med Greven, der var kørt ud ligesom hun forlod sit Værelse, men ellers havde hun ikke talt med andre end Leonie, John og Taffeldækkeren, der var-tede op ved Frokostbordet tilligemed Jørgen. Under-vejs havde hun ikke kunnet erfare noget, der kunde indgive hende den Ide, at opfinde Beretningen om Vifferts natlige Besøg. Hvad han havde erfaret paa Skovgaard, derom maatte Sigismund Viffert vidne.

Skram slog altsaa nu fast, at Jørgen og Leonie ikke kunde mistænkes, og at Grevinden maatte have været paa Vifferts Værelse, hvis hun under sit Besøg paa Skovgaard havde været vidende om Helmuth Vifferts Død. Herefter dimitterede han med nogle venlige Ord Tjenerskabet og beredte sig paa at modtage det fjerde Vidne, Sigismund Viffert.

Den unge Mand kom. Han kom af sig selv og altsaa maatte han have noget paa Hjærtet. Skram forstod, at

det var ad denne Vej han skulde naa den Tilstaaelse, han tragtede efter. Men medens han den Gang, Motorvognen førte ham til Skovgaard, uden Skaansel vilde fælde hende, der havde taget et Menneskes Liv, saa var hans Maal nu et andet. Han vilde lægge denne Sag til rette for hende, maaske skaane hende. Og dog — slette det skete af hendes Liv vilde han ikke. Hvis hun havde løftet Kniven mod den sovende Mand, var han end hendes Fjende, saa skulde hun ikke gaa bort ved den unge Mands Side, for at leve Livet som om intet var hændet. Der var et Retfærdighedskrav, som skulde tilfredsstilles — ikke for en almindelig Domstol, men Menneske og Menneske imellem.

Derfor var hendes Tilstaaelse nødvendig for Skram, der var Fogden, Fogden, indom hvis Distrikt alt dette var hændet.

Hr. Viffert, sagde han — maa jeg bede Dem tage Plads og sige mig, hvad jeg skylder Æren af Deres Besøg?

Den unge Mand stammede lidt. Jeg syntes, jeg maatte tale med Dem. Sagen er nemlig den, at Grevinde Polly og jeg har aftalt — hun har jo selv sagt det — saa De ved det, at vi — at hun og jeg skulde begynde et nyt Liv

Skram nikkede. Det kom mig overraskende.

Ogsaa mig, sagde Viffert skikkeligt og blev blodrød. Hun er jo en Dronning, en Madonna saa ren, saa stolt —

De havde maaske tænkt Dem en Beundring paa Afstand? sagde Skram. Og nu i Dag har hun over-

rasket Dem — Aladdin! Har De virkelig aldrig nogen-
sinde tænkt Dem, at hun — Skram tøvede, saa føjede
han smilende til — elskede Dem?

Aldrig, sagde Viffert. Jeg vidste, at hun ikke var
lykkelig, det kunde jeg jo se, men tale til hende om
Kærlighed, hvor kunde jeg det? Og desuden var hun
jo gift med Henrik. —

Det var altsaa først i Dag, spurgte Skram, at Grev-
inden sagde Dem, at hun havde Planer, og at De blev
som himmelfalden af Lykkefølelse?

Det gjorde jeg. Jeg troede næppe mine egne Øren.
Det overvældede mig. — Men det jeg vilde sige Dem,
er noget helt andet. Grevinde Polly vil altsaa skilles
fra sin Mand. Men saa maa jeg gaa fra Forpagtningen,
jeg kan jo ikke være hans Forpagter. Jeg ejer ikke
noget; tværtimod, jeg maatte sætte mig i Gæld, da jeg
overtog Besætningen og Inventariet efter Joachimsen,
der havde Skovgaard før mig. Jeg kunde vel nok have
faaet Onkel Helmuth til at hjælpe mig, han var jo
meget rig. Jeg troede det idetmindste. Men nu forstaar
jeg ikke et Muk af det hele.

Jo, sagde Skram, da er det ellers ikke svært at for-
staa. Deres Onkel har anet, hvad hverken De eller
nogen anden har opdaget. Han var Grevindens Ven
og han var Grevens. Han har villet forhindre, at hun
brød ud. Og hvem kan vel fortænke ham deri?

Men hvor kunde hun da imorges sige mig, at hun
var rig og uafhængig? At nu endelig den Time var
kommen, da hun kunde følge sit Hjertes Bydende?

Skram trak paa Skuldrene, men han spidsede lige-

godt Øren. Hun har vel ment, at Greven vilde give hende en stor Apanage!

Nej, sagde Viffert, det kan hun ikke have ment, hun sagde udtrykkeligt, at hun ikke vilde modtage en Skilling af Henrik.

Hun kan vel have vidst, at Deres Onkel var død, og han kan jo have sagt hende, at hun var hans Arving, uden at føje til, at der var den fatale Bestemmelse.

Skram saa skarpt paa den unge Mand.

Umuligt, sagde han troskyldigt. Hun vidst jo ikke, at Onkel Helmuth var død!

Jamen ser De, det tror jeg hun vidste, afbrød Skram, Deres Onkel har i Gaar Aftes sagt hende det. Og naar De tænker Dem rigtig om, vil det nok falde Dem ind, at Grevinden ikke blev overrasket ved Dødsbudskabet.

Viffert stammede, — nej — nej — De har Ret, det blev hun ikke, hun tog det meget roligt. De har Ret, hun maa have vidst det.

Dr De sikker paa det?

Ja næsten — eller rettere, jeg er helt sikker derpaa. For da jeg talte om at meddele Onkel Helmuth, hvad der var sket mellem os, smilede hun med saadan et underligt Smil. Og da jeg spurgte, hvorfor hun smilede, svarede hun blot, bryd dig ikke om Onkel Helmuth, han er ude af Sagaen. Det er først nu, det falder mig ind — men saadanne var hendes Ord.

Skram gned sine Hænder.

Altsaa, sagde han, har Grevinden vidst, hvad der vilde ske og blot forregnet sig med Hensyn til Arven. Det er Skade, for De kan ikke ernære en Kone som

hende. De er sikkert for stolt til at tage Penge af Greven og selv har De kun Gæld. Jeg siger Dem bestemt og det var vel egentlig derfor De kom til mig; hverken De eller Grevinden faar en Skilling i Arv efter Kammerjunker Viffert.

Den unge Mand rødmede.

Hr. Birkedommer, De har ikke Ret til at fornærme mig. For mig drejer det sig ikke her om Penge, og jeg er vant til at arbejde. Jeg er fattig og født i Fattigdom, men jeg har lært at bruge mine Hænder, selv om jeg skal tage Plads som Forvalter igen.

Godt Ord igen, sagde Skram venligt. De klarer Dem nok — men hun? Kan De forsvare at tage hende bort fra alt det, der nu er hendes. De er jo dog en nøgtern og rolig Mand, Viffert! Tænk Dem nu lidt om. Det er en Grille hos hende. Hun er 6 Aar ældre end De; De tilbeder hende mere end De elsker hende. Hvis det nu skulde vise sig, at hun havde taget fejl af sig selv, at alt dette kun var et Lune, en Grille, født af Kedsomhed og Lede. Hvis det skulde vise sig, at hun var en helt anden end De tror. Hvordan vilde saa De raade Bod paa det, der ved Deres Ubesindighed er fejlet?

Viffert blussede.

De siger — tage fejl. Af hende tager ingen fejl. Hun kan ikke lyve. Hun har som et uerfarent Barn ægtet Grev Henrik, hun gjorde det for sin Moders Skyld, fordi Moderen ellers vilde lide Nød i sin Alderdom. Hun har aldrig begaaet nogen lav Handling, aldrig løjet eller bedraget nogen. Og det vover heller ikke De at paastaa.

Hr. Viffert, sagde Skram, De forivrer Dem. Jeg paa-
staar ingen Ting. Det er ikke heller min Skik at bag-
tale Mennesker, der har vist mig Venskab. Men om
De tog fejl, om Grevinde Polly nu var en helt *anden*
end De tror? Om De nu ikke var den første Mand, hun
havde elsket? Forstaa mig, det er blot et Tankeexperi-
ment. Vilde De saa alligevel, trods alt, tage det Ansvar
paa Dem at føre hende ud af den Herlighed, hvori hun
lever, til det De som en fattig Landmand kan byde
hende?

Jeg forstaar mig ikke paa den Slags, sagde Viffert
kort, jeg er selv en ærlig Mand, og Deres Tankeexperi-
menter kommer ikke mig ved. Jeg har set dybt i hen-
des Øjne, og hun lyver ikke. Den Kvinde, jeg skal
kalde min, maa være uden Plet og Lyde, som hun er
det. Og naar hendes Ægteskab med Grev Henrik er
hævet, skal det være slettet af hendes Liv, det eneste,
der nu skiller hende fra mig. Jeg tager ikke en anden
Mands Hustru, men hvis hun frivillig kommer til mig
med sin Kærlighed

Viffert tav.

Og hvis hun nu ikke havde sagt Dem den fulde
Sandhed? spurgte Skram roligt.

Viffert rejste sig hastigt for at gaa.

Skram standsede ham og sagde fast og bestemt.
Hr. Viffert, Klokken er nu 8. Klokken 10 skal jeg
holde Forhør i Anledning af Deres Onkels Død. Vil
De saa være saa venlig at indfinde Dem her i mit
Kontor. Det er en Sag af stor Vigtighed, der staar for.

Viffert saa uforstaaende paa ham. Saa bøjede han Hovedet til Svar og gik.

Skram fulgte ham til Døren, saa gik han hastig tilbage til sit Værelse, idet han hviskede hen for sig: Hun vidste altsaa, at *han* var død. —

Var det da Usandhed, naar hun fortalte, at Viffert selv havde hentet Kniven i Grevens Paaklædningsværelse? Det kunde være sandt, og Skram maatte erkende, at naar den Omstændighed, at *Grevens* Kniv fandtes i Afdødes Haand, straks vakte hans Formodning om *Mord*, saa kunde Viffert særdeles vel have regnet med dette og hentet Kniven for netop at kalde den vakte Formodning til Live.

Men Dødsaarsagen da? Var det Mord, Selvmord eller blot Død af Hjerteslag?

VII

For Skram var hans Musik Hvile. Naar han en Dag havde arbejdet stærkt, og Tankens Kamp føltes ved en let Pressen i Baghovedet, kunde han stoppe op, skyde Arbejdet til Side og tage Celloen frem. I Timer kunde han saa sidde med Ryggen mod Vinduerne bøjet over Instrumentet — saa kunde han sætte det fra sig og hvile uden at tænke — tage det til sig igen, spille ud i det store intet. Beethovens Cellosoner var det, han helst spillede, han spillede dem ikke alene, han levede Mesterens Tanker igennem, uden at hans Hjerne arbejdede, blot ved at følge Tonerne, ligesom stirre efter dem, naar de døde bort for at følges af nye.

Og den Aften var Skram træt, han vilde spille det bort altsammen, alle disse krydsende Tanker og Kombinationer, for blot at beholde den Tanke tilbage, der havde Værd. Han vilde isolere dem fra alle Fejlslutninger, lægge om dem et Væv af Beethovens Sonater, der skulde fjerne al Induktion fra andre Forestillinger og Tanker.

Han mærkede ikke, at Døren til Haven gik op, han spillede fordybet i Tonerne uden at vide, at *hun* stod bag ham, stille lyttende, angst for at bevæge sig og bryde Tonernes Trolddom.

Da han rejste sig, blev han hende var. Han bøjede

Hovedet, som man hilser en Ven, og satte Celloen hen i en Krog. Saa traadte han hen til hende og tog hendes Haand.

Tak fordi De kom, sagde han.

Og Tak fordi De spillede for mig, sagde hun og saa ham lige i Øjnene. Hendes Blik var fugtigt, dugget som af Taarer. Han syntes, hun var bleg, og hendes Træk var trætte.

Hun tog Plads i en dyb Lænestol tæt ved Døren, og han stillede sig i Døraabningen lige overfor hende. Det var ved Solnedgang, og Klokkeslagene fra Kirken lød henover Parken og Slotssøen.

Kommer De for at tale eller for at tie? spurgte han.

Hun smilede. Jeg maa vel tale, nu De har talt til mig i det Sprog, jeg elsker højere end noget andet. Jeg tager mine letsindige Ord tilbage, Skram. De skal aldrig vælge andet Instrument end Celloen. Celloen er Mandens Instrument, og De Skram er en Mand.

Tænker De paa det lille Intermezzo foran Toget, spurgte han. Det var Selvopholdelsesdrift, ikke andet. Jeg har endnu en Dags Gerning eller to at udrette. Saa maaske vi kan følges derhen, hvorfra man ikke vender tilbage. Men ikke før. De kommer altsaa for at tale og saa vil jeg tie.

Jeg skylder Dem en Forklaring for dette Indfald, sagde hun. Maaske vil De forskaane mig derfor. Jeg var ikke Herre over mig selv. Jeg kan, naar Rædsel griber mig, instinktmæssig, uden at kunne staa imod, øve Gerninger, som jeg i rolige Øjeblikke ikke kunde

tænke paa, og da jeg styrede Vognen mod det frembrusende Tog, da var det ikke mig selv men stærkere Magter, der vilde det, en Magt som jeg maatte lyde. Naa, det blev jo intet og — ikke sandt, her i Verden, hvor saa meget bliver, er det til ingen Nytte at dvæle ved det, der blev til intet?

Nej, sagde Skram — det taler vi altsaa ikke mere om.

Hun fortsatte idet hun saa op paa ham med sit vanlige, faste Blik: Da De sagde mig, at De troede, jeg havde myrdet ham, var det, som slog De mig over mit Ansigt med en Pisk. Det bed og sved, som Haan svider og bider. Jeg kender Dem jo kun som den stille, lidt vemodige, tavse Mand, der sad hos mig i de lange Vinteraftener, talte lidt og lyttede meget, naar vi ikke lod Tonerne tale og begge tav. Jeg kunde ikke fatte, at De kunde være raa; Mænd kan vel alle være raa — men de bedste kun mod Kvinder — de elsker. Og De, Skram, har altid staaet i Venskabets kølige Fjernhed. Jeg troede et Øjeblik, at det var Dommeren, der talte, den hensynsløse Dommer, som jeg ikke kender, men om hvem jeg tidt har hørt Tale. Men det var ikke *Dommeren*, det var *Manden* der talte. Og derfor forstod jeg Dem slet ikke.

I Aften har jeg tænkt over det — og nu forstaar jeg det bedre. Han har talt til Dem, han har nævnet mit Navn, maaske fortalt om alt det, der knyttede ham og mig sammen, om Aars Lidelse for en Aftens Svaghed. Og det Billede, De har dannet Dem af mig, forviskedes og blev til et helt andet — ikke sandt?

Skram tav.

Jeg forstaar Dem, Skram, sagde hun — og jeg er ikke vred paa Dem. Ikke længere. Vi taler til hinanden som to Mennesker i Løndom. Jeg er i Nød, i bitter Nød. I Morges troede jeg, at Solen skulde staa op for mig, lyse over Livets Dag, og nu i Aften, Skram, i Aften gaar den ned for stedse, om ikke De byder den at staa op paany. Jeg vil ikke, forstaar De, jeg vil ikke lade Lykken vriste fra mig.

Skram smilede. Lykken! Hvem skulde tro, at De, saa rolig De er, saa meget De har set og levet, vil søge Lykken i det uvisse. Jeg forstaar Dem saa godt. De vil ikke, at denne unge Mand, i hvem De tror at skulle finde det, De kalder Livet, skal *vide*. De har før forsøgt at være ærlig, og De tror, at denne Deres Ærlighed har sløret Lykken for Dem. Nu vil De fødes paa ny med Fødselens Intethed bag Dem, og saaledes tror De at kunne faa Tag i Lykken!

Hun bøjede Hovedet til Svar.

Men De tager fejl, Grevinde Polly — der er Mennesker, for hvem Lykken stiger frem af Have, hvis Dybder ingen kender og ingen spørger om. Men for de allerfleste af os og da for enhver, der *ser*, er Lykken i Nuet en Harmoni, en Treklang af Fortid, Nutid og Fremtid. Vi nødes til at drage Fortiden ind i Nutiden og af Sammenspillet mellem Fortid og Nutid skabe Fremtiden. Det er Lykkens Treklang. De kan ikke stænge Undertonen ude, for den vil klinge gennem al Deres Livs Lykke. Og De skal vide, at det er Livets Hemmelighed, at Sorg og Smerte kan blive Underklang

for dyb og sand Lykke. Vi Mennesker, der har set Livet, kan ikke leve Fortiden berøvet, den være saa bitter og mørk den være vil.

Der er ikke Tale om mig, sagde hun, men om ham. Jeg vil, at han skal tage mig til sig som den, jeg er, uden at vide hvad jeg var.

Skram trak paa Skuldrene. Det er svært for mig at tænke paa ham. Jeg ser ham kun som det, De vil, ikke som andet. Og De kender ham ikke — De kender ikke ham, og De vil ikke, at han skal kende Dem. Tror De, at det er Vejen mod den Dag, De vil. Nej, det er Vejen ud i en Nat, der ikke bliver som Sommerens Nætter i de unge Aar, der er lyse og fulde af Vellyst og Velklang, som Sommerens Nætter er det, men det bliver graa og tung Vinternat, naar Sindet tynges og Ungdommen svinder. De lever Deres Liv ikke i det, der sker uden om Dem, som vi gør, der staar i Døgnet's Arbejde, De lever Deres Liv i dets Afspejling af Deres egne Tanker. Der er Kvinder, som føler stærkt og dybt for en Mand, som lever deres Liv i de daglige Sysler med Hus og Børn, som reder Seng og fejer Gulv, styrer Hus og lapper Linned, som kun er store i deres enkle, dybe Kærlighed til Mand og Børn, selv om de synes smaa. Saadanne Kvinder kan vinde en Mand helt, saa han ikke spørger om andet end det Glimt, han daglig ser af deres dybe Kærlighed, som er deres Aandslivs eneste Indhold. Var De saadan, kunde De prøve at leve paa Fremtiden alene. Men saadan er De ikke. De er ingen Gretchen med lyse Fletninger og et Hjerte, der giver. De kan ikke heller glemme, og De

kan ikke leve alene i Nuet. Formaaede De det, havde De brudt med Viffert for længe siden, De maatte dræbe ham for at blive alene. —

Hun saa op. — —

Dræbe ham, gentog Skram fast.

Hun sad stirrende hen for sig, medens Skram talte. Han drejede sig, gik hen over Gulvet uden at tale ligesom ventende, at hun skulde spørge — men hun tav.

De maa ikke tro, Grevinde Polly, at dette er et Forhør, det er ikke et Forhør, jeg er ikke Deres Dommer, jeg ønsker ikke at vide, hvad der skete derovre i Nat, og — Viffert er død. Men jeg beder Dem sige mig, der er Deres Ven, hvorfor De vil skænke Dem selv bort til en Mand, der ikke er Dem værd, handle som den Aandens Stormand, der tager en Bondepige i sit Hus som sin Hustru, kun fordi hun er ung, frisk og smuk og som saa forspilder sit Liv, mens han til ingen Nytte begræder sin Daarskab. Det vil jeg vide?

Han stod atter foran hende, lænet til Dørstolpen og saa ned mod hende. —

Hun talte langsomt, dvælende ved hvert Ord.

Jeg har læst et Steds, at Naturen kalder os; der kommer den Stund, da Slægten længes efter at vende tilbage til Naturen, hvorfra den gik ud. Denne Stund er kommen for vor Tid, den er kommen for mig. Det enkle, det usammensatte, det sande — det, der kun vil, hvad Mennesket ved egen Kraft kan naa og vil det i Takt med Naturen, det drager mig, der har levet mit Liv i kunstigt Lys, i en prægtig Hal, hvor Solen var

stænget ude og Lysekronerne var tændte fra Morgen til Aften. Jeg har hørt saa mange Ord, jeg længes mod Tavshed. Jeg har set saa mange Farver i deres sære Spil, jeg længes mod faa, der staar rent, skarpt mod hverandre. Jeg har været hinsides godt og ondt, jeg længes mod de faa, faste Krav; jeg længes fra de mange skiftende Nydelser mod de faa, enkle Glæder, mod en eneste dyb Følelse, — Gretchens, om De vil. Jeg har hersket, nu vil jeg lyde, alle har søgt at gætte mine Ønsker, spejdet efter mine Vink, nu vil jeg selv spejde og søge selv at bøje mig under en tung Vilje. Og alt det, jeg søger, kan *han* give mig. Jeg er træt, jeg gaar ikke i Kloster, thi der vilde jeg blive ene med mine Tanker, og det vilde ikke blive Hvile. Men jeg vil vælge mig en Følgesvend, der vil alt det, mod hvilket jeg længes.

Det vil altsaa sige, at De alligevel gaar i Kloster, blot ikke ensom i Kloster, men i Kloster til ham. De talte altsaa ikke sandt, da De fortalte mig, at De vilde leve Livet, fordi De var ung endnu. Det er jo slet ikke det, De vil. Naa, jeg holder Dem ikke tilbage fra denne nye Form for Forsagelse, men jeg forlanger en Ting af Dem, ikke for min egen Skyld men for Deres. — Med lukkede Øjne maa De ikke gaa ind til dette. De skal kende ham, og De kender ham ikke. Jeg forlanger ikke, at De ydmygt skal skrifte og bede ham tage Dem til Naade, men jeg forlanger, at De skal sige *ham*, hvad der skete i Nat. Sige ham alt.

Hun saa spejdende op.

Han fortsatte dæmpet.

Jeg er ikke Pedant; jeg kunde tænke mig Verden uden nogen Gengældelse, og jeg føler mig ikke kaldet til at dømme for mig selv. Jeg dømmer kun, hvor dette Hverv er lagt paa mig. Men jeg tror, at De i Nat har staaet Ansigt til Ansigt med Deres døde Fjende, staaet i stiv Rædsel. Og det, der da skete, *skal* han vide. Forstaar han det ikke, er han Dem ikke værd. Han skal ikke forstaa det med sin Forstand, men han skal begribe det usammensat, saaledes som al menneskelig Handling virker paa alle Mennesker. Vi kan alle opfatte alt med de Midler, enhver af os har til sin Raadighed. Forstaar han det, saa tør De følge ham. Men jeg siger Dem, han forlader Dem. Og saa skal De lade ham fly, som han vil. Det er bedre at være ensom alene end ensom med en anden. —

Hun svarede ikke men stirrede hen for sig. —

Han er her, sagde Skram — han venter derude, jeg hørte ham komme før. Tal med ham nu. Jeg sagde Dem, jeg er ikke Deres Dommer, jeg er Deres Ven.

Sig hvad De vil og sig det som De vil, men De maa vide, at om De ikke taler nu, vil De tale en Gang i Fremtiden og saa er det for sent; eller De vil tie og saa vil De sidde i den Hal, hvori De siger, De altid forhen har siddet, og Solens Lys vil være stænget ude som før.

Hun svarede ikke, Skram gik hurtigt til Døren —.

Hun rejste sig saa for at gaa, men hun blev staa-

ende i Døren og stirrede over mod Edelsborg over det gulgrønne Vand.

Der stod hun tavs lænet mod Dørstolpen, da Sigismund Viffert traadte ind.

Han var alene. —

VIII

Skram gav sig god Tid. Han skrev nogle Breve siddende ved Pulten i Forkontoret, saa tog han sit Hat og gik ud. Han gik paa maa og faa ud ad mod Fjorden, der laa blank i den lyse Aften, ud langs Vejen, der førte mod Pynten, hvor Fjorden blev til Hav. Han tænkte ikke, han gik kun fremad og sugede Aftenbrisen ind i stærke Drag.

Der var et Kvarters Gang til Pynten og et Kvarters Vej tilbage. Det blev en halv Time, og han vilde indrømme dem en Time. Skram vidste vel, hvor Menne-skers Magt glipper. Han havde som Dommer staaet over for den stive Tavshed, der i svundne Tider tvang Retfærds Haandhævere til at bruge Bødlens Bænk og de gloende Tænger. Han vidste, hvor hjælpeløs en Mand kan staa over for den, der ikke *vil*. Men Skram var ogsaa taalmodig, og det var hans Styrke, at han altid gav Tid. Den der regner med Tiden, som var al Tid hans, er Herre over Evigheden, og det er Menne-skenes Svaghed at tro, at Tiden løber fra dem. Thi som Hertugen af Wien siger i „Measure for Measure“ til den fangne Claudio: du haster mod Døden, naar du tror, du flyr den. Al Hast er mod Døden. Livet kommer til den, der venter. —

Skram rettede sine Skridt til Distriktslægens Hus.

Doktoren ventede ham. Han lukkede ham ind i Studereværelset og bad ham tage Plads.

Doktor, sagde Skram, jeg vil ærlig tilstaa Dem, at jeg nu er alvorligt i Knibe. Jeg har efterhaanden uddannet mig en Teori med Hensyn til Undersøgelse og Konstatering af Misgerninger, der meget afviger fra den almindelige. Paa Indicier som Rettesnor for Dom tror jeg ikke, de tilfredsstiller slet ikke den menneskelige Vishedstrang, og de efterlader en nederdrægtig Uvished, der gør Skade ude i Folket. Vidnebeviset er det sletteste af alle Beviser, det optræder med en lovfæstet, hævdvunden Autoritet, der paa Forhaand giver det en vældig Overvægt, men i vor Tid med dens tusindtallige Indtryk, med hele det kombinerede Samfunds- og Følelsesliv har det vist sig, at *Folk bogstavelig talt ikke kan vidne*. Vidneudsagn er ikke længere Førstehaandsreferater af set og hørt, de er Domme afsagte af inkompetente Dommere.

Det eneste Bevismiddel, jeg bøjer mig for, er egen Tilstaaelse. Naar en Mand siger, han har begaaet en Forbrydelse, er jeg under almindelige Forhold tilbøjelig til at tro ham. Og jeg tror ikke, jeg praktisk vilde fælde nogen Fordømmelsesdom, hvis jeg ikke havde en Tilstaaelse. Det gælder saa blot Maaden, hvorpaa den erhverves. Det har længe været Skik at klemme Tilstaaelser ud af de sigtede; det kan gøres, men det kan ogsaa gøres under Misbrug, der angriber Resultatets Sikkerhed.

Min Maade er at arbejde med Dommerformodninger, at danne mig et Skøn om, hvad der er sket og søge

mine Formodninger bekræftede. Det er i og for sig den almindelige Maade, men Faren er den straks at tage Parti. Det er i Almindelighed en Svaghed at skifte Mening. For min Metode er det en Nødvendighed. Jeg lader Formodningen opstaa af de Kendsgerninger jeg iagttager, jeg lader dem svinde og kæmpe indbyrdes. Mit Maal er en Gang at standse ved den eneste, jeg accepterer, og saa forelægge den for den, jeg anser for skyldig. Hvis min Formodning er rigtig, hvis jeg kan eftervise alle de Veje, ad hvilke jeg er naaet til den, saa er der Sandsynlighed for, at jeg faar Tilstaaelsen, d. v. s. jeg sejrer i den logiske Tvekamp.

Doktoren nikkede. — Det er almindelige Bemærkninger, Skram, jeg er unægtelig mere nysgerrig efter det specielle. Hvem mistænker De?

Grevinden, sagde Skram kort.

Grevinden, sagde Doktoren og gabede af Forbavselse. Det er noget helt nyt.

For Dem, ikke for mig; nu hvor det ikke drejer sig om Mord men om et letterø Tilfælde, nærer jeg ikke nogen Betænkelighed ved at gøre Dem delagtig i min Hemmelighed. Der var et Øjeblik, da jeg tvivlede. Hun fortalte mig med rene Ord, at Viffert selv havde været nede i Grevens Paaklædningsværelse, passeret hendes Sovekammer, forstaar De, og bemægtiget sig den Kniv, hvorpaa vor Hypothese byggede. Da hun umulig kan have vidst, at der var noget i Vejen med Knivene, var jo det hele forklaret ved Vifferts Nederdrægtighed, som ikke undrede mig. Nu derimod stiller Sagen sig noget anderledes. Viffert har ikke begaaet Selvmord, allerede

af den Grund, at han var død før hans Hals blev overskaaren. Ikke sandt?

Saaet er decideret postmørtelt, svarede Doktoren.

Godt. Vi staar altsaa overfor en ny Gaade, der imidlertid kan løses. Viffert har hentet Barberkniven i den Hensigt at benytte den. Han vilde skære Halsen over paa sig selv. Det er kun hans pludselige Død, der har forhindret hans Selvmord. Nu frembyder der sig to Muligheder.

Enten har han ligget død i Sengen uden at holde Barberkniven i Haanden — lad ham saa have opgivet sine Selvmordsplaner eller endnu ikke naaet til Forberedelserne. Kniven har i hvert Fald ligget paa Bordet ved Sengen eller maaske paa Sengen. Saa kommer hun — ikke for at myrde ham men for at tale med ham. Hun har maaske fortrudt, at hun ikke svarede ham — maaske ment, at hun alligevel kunde bevæge ham til at tie og rejse. Hun har set ham ligge der og troet, at han sov. En pludselig Indskydelse, Blinket af Kniven eller hvad ved jeg, har revet hende med sig. Hun har grebet Kniven og skaaret til, og saa har hun, som De ansaa for rimeligt, opdaget, at hun skar i et Lig.

Hvis dette er rigtigt, foreligger der et Forsøg paa et Drab, der i Betragtning af de forhaandenværende Omstændigheder kan medføre Straf efter Straffelovens Paragraf 186 jfr. Paragraf 46, som vil indskrænke sig til et Par Aars Forbedringshus. Det vil falde mig haardt at skride ind, for dels er jeg en principiel Modstander af at anvende Straf for putative Forbrydelser, som i

store Kulturlande er straffefri og vistnok bør være det, dels taler saa inderlig meget for at lade Sløret falde over denne Handling, som næppe kan have været fuldt tilregnelig. Men en Konflikt er her og det er min Pligt som Embedsmand at skride ind.

Det var altsaa den første Mulighed, sagde Doktoren, og nu den anden?

Den anden, sagde Skram, er endnu besynderligere men ikke desto mindre den, jeg er mest stemt for at antage. Viffert har besluttet at skære Halsen over paa sig under saadanne Omstændigheder, at Mistanken om Mord vilde falde paa andre. Hans stadige Hentyden til dette overfor mig i Gaar Aftes bestyrker mig i denne min Antagelse. Grevinden har sikkert talt sandt, da hun fortalte mig om hans natlige Besøg. Men Viffert har gjort mere, han har væbnet sig med Kniven, lagt sig tilrette, og saa er han død, hans Hoved er sunket tilbage, hans Hjerte er bristet, som Digterne vilde sige. Hun er kommen, og hun har set, at han er død. Mærk Dem det, det er ikke utænkeligt, det var lyst, Klokken maa have været to. Hele Situationens Uhygge, hans Ansigtstudtryk, den fastsluttede Mund, Ligfarven og Kniven har standset hendes Skridt, fyldt hende med Rædsel. Og under denne Rædsels Magt har hun handlet som en Søvn-gænger, næsten mekanisk grebet Kniven og skaaret til, skaaret i Kadaveret, der laa foran hende.

Det lyder underligt, men det kan være rigtigt, og jeg skulde tro, det er rigtigt. Denne hendes Handling er absolut straffefri. Thi der kan ikke være Tale om paa dette Grundlag at rejse Sag mod hende.

Doktoren rystede paa Hovedet. Det lyder underligt — men det er jo muligt.

Ja, sagde Skram, det synes mig langt mere forstaaeligt, at en Kvinde som hun kan give efter for en nervøs, sygelig Trang til at skære i denne døde Mand, end at hun skulde kunne begaa et Mord, eller blot et Drab. En Kvinde med hendes Naturel maa tirres op til Handling, den passive Søvn er ikke nok; men Døden selv, Døden har skreget imod hende og udløst hendes Handletrang i denne vanvittige Daad.

Det er slet ikke utænkeligt, sagde Doktoren — psykologisk forklarligt er det i hvert Fald. Men hvad vil De saa?

Det skal jeg sige Dem, lød Svaret. Jeg benytter disse to, lad mig kalde dem Dommerformodninger saaledes imod hende, at hun maa fortælle mig, hvilken der er den rigtige.

Og saa?

Saa vil jeg endda forbeholde mig min Stilling til Sagen, hvis jeg tør regne paa Dem.

Hvad mener De med det? spurgte Doktoren.

Jeg vil spørge Dem, Doktor, om De, hvis jeg paa mit Embedsansvar finder det rigtigt at slutte Sagen, vil være med til at lade det staa hen, at Hjertelammelsen kan være indtraadt under Selvmordsforsøget.

Det vil genere mig som Retslæge, sagde Doktoren, for, ærlig talt, jeg anser det for umuligt; saa vilde Blodudtrædningen have været langt større, og Saaret vilde have set anderledes ud. Som jeg sagde, det er en post-mortel, ikke en intravital Læsion.

De Herrer Læger er nu saa Pokkers visse i deres Sag, sagde Skram, jeg vilde i dette Tilfælde være mere beskeden. Jeg *kan* jo dog tænke mig den Mulighed, at De tager fejl.

Saa kan De jo kalde et Overskøn, sagde Distriktslægen lidt mut. Det generede ham, at man tvivlede paa hans visum & repertum.

Godt Ord igen, sagde Skram. Denne Sag skal enten blive en Sag, der skal sætte Landet paa den anden Ende, eller den skal lægges tilrette i Stilhed. Der gives ikke noget tredie. Vil De være med til det sidste, hvis jeg gør det?

Ja, sagde Doktoren.

Saa skal De faa Bud fra mig imorgen. Jeg stoler altsaa paa Dem.

Dermed skiltes de.

IX

Skram traf Grevinde Polly *alene* i Kontoret til Haven, da han vendte hjem. Hun sad i Døraabningen og stirrede over mod Slottet.

Da hun hørte Skram komme, rejste hun sig hurtigt og gik hen mod ham.

— Ønsker Deres Naade, at jeg tænder Lys? spurgte Skram.

Nej, sagde hun hurtigt. Det vilde være Synd. Natten er saa smuk, og jeg elsker Mørket.

— Og Ensomheden, føjede han til. Deres Naade, nu er det kommet dertil, hvortil det maatte komme. Jeg havde ventet at træffe Dem *alene*, og nu maa De tale til mig. Jeg er ikke Deres Fjende, men jeg er nu i dette Øjeblik Deres Dommer. Jeg har ventet og ladet det ske der er sket. De er ikke vant til at skælte for nogen og dog har De i Dag skælveth for mig. Jeg er ærlig nu, jeg har spillet et Dobbeltspil med Dem. Nu kan det Spil være tilende, hvis De vil det.

Hun traadte et Skridt tilbage. Truer De, Skram?

Nej, sagde han fast. Jeg truer ikke, men jeg vil have Vished. Jeg mistænker ikke Dem for at have myrdet Viffert, fordi jeg ved at denne Mand er død af et Hjerteslag. Men jeg ved ogsaa, at De, Grevinde, har staaet

ved hans Seng i Nat, og jeg spørger Dem blot om dette ene: vidste De da, at denne Mand var død?

Skram saa ikke hendes Ansigt, men han skimtede Omridset af hendes Skikkelse, fornam at hun skælvede.

Saa sagde hun hæst:

Vil De udlevere mig til den maabende Pøbelhob?

Nej, sagde Skram. Jeg har sagt Dem hvad jeg vil. Jeg vil Deres Tilstaaelse.

Hun gjorde et Skridt frem mod Døren, Skram greb om hendes Haandled.

Jeg viger ikke fra Dem, Deres Naade. De er i min Vold.

De har altsaa lokket mig til Dem, lokket mig i et lumpent Baghold. Hun søgte at gøre sin Haand fri.

Skram talte kort og bestemt:

De har Valget, Deres Naade. Enten taler De til mig som til en Ven, eller jeg ringer og kalder mit Personale til, saa er Broen kastet af bag os begge, saa er der *Forhør* og saa kan ingen standse det der vil udvikle sig af dette.

Vil De slippe min Haand.

Skram slap.

Hvorfor sagde De ikke dette før, før han kom?

Fordi jeg vilde give Dem en Chance. Jeg giver altid den, med hvem jeg kæmper en fair—Chance. Havde De talt ud til ham og havde han været den De troede, saa havde han bragt Dem i Sikkerhed og havde haft et Forspring, som jeg vanskelig nu kunde have indhentet; ihvertfald ikke uden et farligt Skridt, det vilde have kostet mig stor Anstrengelse at foretage. Jeg traf Dem

her alene og forstod, at enten har De ikke talt eller ogsaa har han ikke været den De troede. Hvad der er sket, er mig ligegyldigt, jeg forstaar at *det* er forbi.

Hun bøjede Hovedet. De har Ret. Jeg talte ikke, jeg nænnede det ikke, han er kun et Barn. Jeg har ikke taget fejl af ham, men af mig selv. Det er forbi, som De siger — helt forbi. Og nu beder jeg Dem, lad mig gaa.

Deres Naade, sagde Skram. De har sat Deres Liv i Vove en Gang i Dag, og da var De saa lidet hensynsfuld ikke at regne med mit. Den ene Gang er nok. Tal til mig, sig mit alt. Jeg er ikke et Barn, De har selv gjort mig den Ære at sige mig, at jeg er en Mand. Godt, jeg er en Mand og jeg kan bære Dem frelst ud af dette, om De vil det.

Hvad vil De vide? spurgte hun hæst.

Jeg har sagt Dem det. Jeg ved at Helmuth Viffert er død af et Hjerteslag, men jeg ved ogsaa, at en anden har flænget hans Hals med et Snit af en Barberkniv. Denne anden er *De*. Og jeg spørger Dem blot, om De kom for at tage hans Liv? . . .

Nej, Nej, Nej, sagde hun.

Godt, De kom altsaa ikke for at tage hans Liv. Men da De traadte ind i hans Soveværelse, saa De ham ligge i Sengen som om han sov. Kniven holdt han i sin højre Haand.

Ja, hviskede hun næppe hørligt.

Og De traadte hen til Sengen i den Tro, at han havde begaaet Selvmord. De maatte træde herhen, ikke sandt?

De kunde ikke forlade Værelset uden at have forvisset Dem om at han var død?

Han havde jo sagt til mig, at han vilde dø, sagde hun. Det var som kom hun til sig selv under Skrams Tale.

De bøjede Dem over ham og saa at han var død . . .

Saa var det jeg uden at gøre mig klart, hvad der skete, greb Kniven og skar. Jeg vilde han skulde synes død, den Død, hvormed han havde truet. Jeg hadede den Mand Skram, hadede ham nu ved Døden.

Skram tog hendes Haand. Forhøret er endt, Deres Naade. Jeg siger Dem det paa mit Æresord som Mand, ingen Øvrighed har noget Ord at tale med Dem for det der er sket. Og ingen skal erfare noget derom undtagen Doktoren og jeg. Forhøret er endt, og Sagen er endt med Forhøret. De er fri, Deres Naade — forstaar De fri, og De behøver intet at frygte.

Hun tøvede.

Men ønsker De at sige mig mere, saa er jeg villig til at høre alt, hvad De har at sige. Og selv tror jeg, at det nu vil gøre Dem godt at tale ud.

Hun nikkede blot.

Der er svalere dernede, sagde han — og de fulgtes ad over Havens gruslagte Gang ned mod de grønne Pile, der hængte over Gravens stille Vand. Nattevidnen susede i Pilenes Toppe og krusede Vandet, der i Mørket var dybgrønt og sukkende slog mod Landingsbroen og Stensætningen under Græskanten.

Hun talte først.

Har han skrevet noget ondt om mig? spurgte hun.

Nej, sagde Skram. Han har skrevet noget ondt om sig selv. Saa meget, at jeg kunde tro, at De havde besluttet at dræbe ham for at lukke den Mund, der i lange Aar havde haanet og saaret Dem.

Til mig sagde hun, fortalte han i Nat, at han vilde dø, men han føjede til, at han vilde blive hos mig i Døden og at Sigismund skulde erfare alt. Derfor søgte jeg ham igen. Ikke for at dræbe ham. Jeg kunde ikke have hævet min Haand mod ham. Jeg var i hans Vold, jeg vilde være fri. Men han skulde selv skænke mig Friheden. Det kom helt anderledes. Jeg troede i Dag, at alt var forbi, jeg anede jo ikke, at De vilde forfølge mig. Jeg troede De var min Ven, Skram.

Det er jeg, sagde Skram alvorligt. Jeg har vist Dem mit Venskab stærkere end De maaske har set det. Og dog, havde De været hans Morder, jeg turde give Dem i Øvrighedens Haand. Min Pligt havde jeg ikke brudt.

Hun smilede sørgmodigt. Og det var Dem, Skram, der en Gang troede De elskede mig?

Grevinde Polly, sagde Skram. De har skænket mig Deres Fortrolighed i Aften. Om jeg beholder den, vil De maaske en Gang erfare, hvad Kærlighed er.

Hun saa paa ham og tog hans Haand.

Iaften besegler vi altsaa blot vort Venskab.

Skram talte stille og fast som han plejede, naar hans Ord skulde trænge dybt ind:

Og da Sigismund Viffert forlod Dem, forstod saa han at det var forbi?

Ja, sagde hun.

Men hvor kunde De da tillægge Deres Følelser for

ham en saadan Vægt, at De kunde bryde med alt for at *leve* paa ny, som De kaldte det. Hvor kunde De hos mig vække en saadan Formodning om Deres Følelsers Dybde, at jeg kunde tro, at De af Kærlighed til denne unge Mand kunde — kunde begaa et Mord. For det ved De, det troede jeg?

Det var Selvopholdelsesdrift, Kamp for Lykken, for Livet. Jeg var i Helmuths Vold. Han sagde, at han elskede mig, men hans Kærlighed til mig var kun en Del af hans Kærlighed til sig selv, den eneste sande Kærlighed han kunde føle. Jeg har før forsøgt at bryde ud, han stillede sig mod mig, jeg faldt til Føje for at prøve det paany og atter tvinges til at vige. Jeg var hans Træl og kunde ikke bryde hans Magt. Jeg samlede alle mine Tanker om Sigismund Viffert for ved hans Hjælp, uden at han anede noget, at bryde den Trældom, der bandt mig. Jeg følte, at det kunde kun ske ved Kærlighed. Jeg digtede Sigismund, større end han var, som jeg digtede min Kærlighed til ham større end den var. Det blev en Tvangstanke hos mig. Og da saa Helmuth saa det og prøvede at spærre mig den Vej, jeg vilde følge, bad jeg til, at han maatte dø, jeg frydedes ved, at han sagde han vilde dø. Men da jeg forstod, at han selv efter Døden vilde true mig, blev jeg greben af Rædsel. Saa var det alt det skete, som De har gættet, uden at jeg forstaar hvordan. —

Jeg forstaar det altsammen, sagde Skram. Blot er det mig ikke klart, hvorledes den døde Mand skulde kunne forfølge Dem. Hvor kunde han skade dem? Han kunde lade den unge Viffert vide, hvad der var sket

mellem dem og ham. Men de kunde jo selv taget Brodden af hans Ord. Sigismund Viffert ved, at De er Grev Henriks Hustru. Om han elskede Dem, maatte han have kunnet tilgive Dem, at De — havde været hans Onkels Elskerinde!

Det vilde jeg han ikke maatte have at vide. Endnu i Gaar Aftes stod alt mit Haab til ham, og det ved jeg, havde han erfaret det, havde jeg mistet ham.

Skram smilede.

Og nu i Aften bad De ham selv gaa?

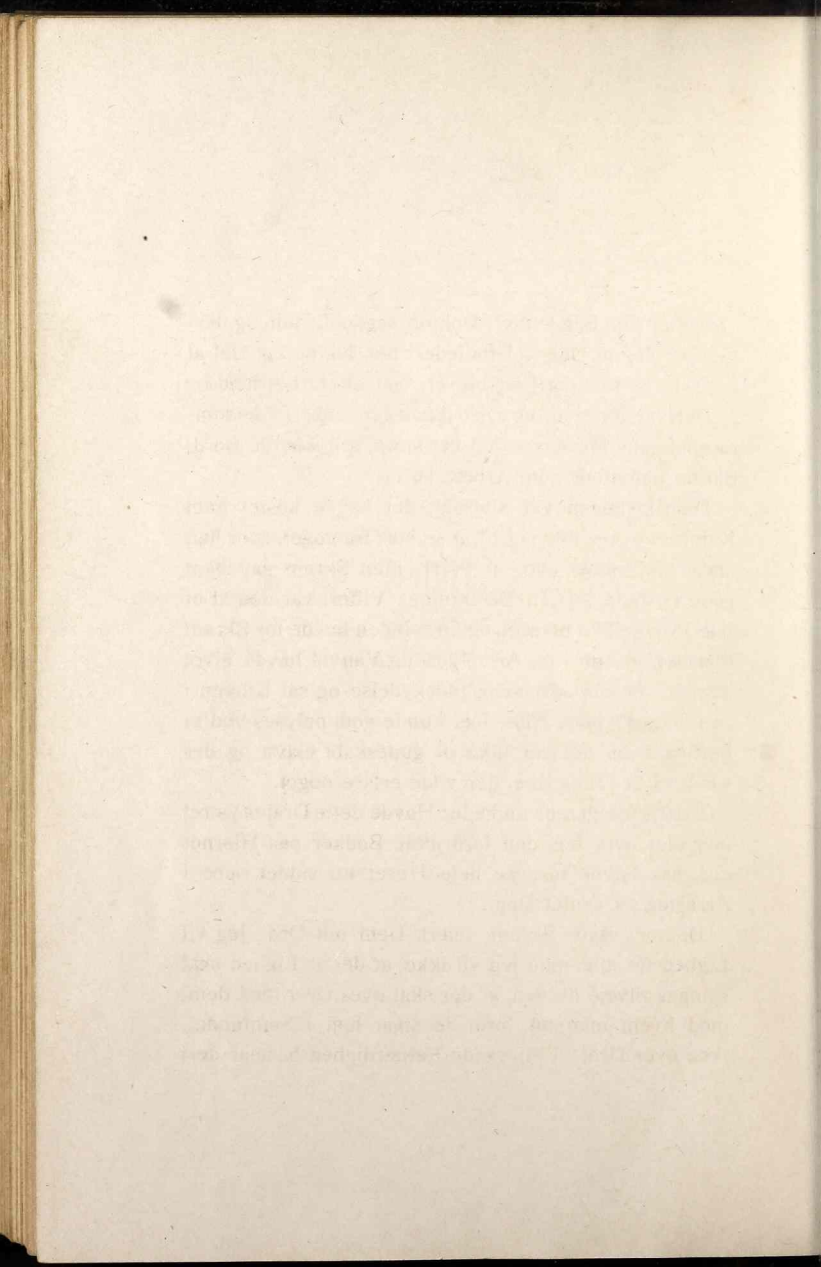
Der er sket meget i Dag, Skram, sagde hun. — Og jeg har lært den Mand at kende der kan skærme mig. — Ogsaa mod mig selv.

Saa overgiver jeg Vifferts Brev til Ilden og begraver Mindet om ham selv i Glemsel, sagde Skram.

Hun rakte ham sin Haand, idet hun rejste sig, og de skiltes. Men Skram stod ved Broen og stirrede efter Baaden, der gled henover det dybtgrønne Vand, over mod Slottet med de stærke Mure.

De stod ikke mere stængende mellem ham og hende.

SLUTNING

Saa er den Sag sluttet, Doktor, sagde Skram, og dermed er denne Dag vel indledet, her bliver en Del at gøre, og vi to, som Exekutorer, faar et stort Arbejde.

Det var Morgen, og Distriktslægen sad i Birkedommerboligens Havestue ved det store, grønklædte Bord, Skram benyttede som Arbejdsbord.

Distriktslægen var alvorlig, det havde kostet ham Kamp at overvinde sig til at se bort fra noget, som han ansaa for hævet over al Tvivl. Men Skram gav ham gode Grunde for sin Beslutning. Viffert var død af et Hjerteslag, ikke myrdet, og Grevinden havde for Skram tilstaaet, at hun i en Art pludselig Vanvid havde givet efter for en uimodstaaelig Indskydelse og sat Kniven i den døde Fjendes Hals. Det kunde godt oplyses ved et Forhør, men det var ikke til gudeskabt Gavn og der var ikke et Menneske, der vilde erfare noget.

Distriktslægen brummede: Havde dette Drama været udspillet ovre hos den fordrukne Bødker paa Hjørnet der, saa havde maaske hele Huset nu siddet oppe i Arresten og ventet Dom.

Doktor, sagde Skram, mærk Dem mit Ord. Jeg vil Lighed for alle, men jeg vil ikke, at denne Lighed skal bringes tilveje derved, at der skal øves Uret mod dem, mod hvem man nu, fordi de staar højt i Samfundet, ikke øver Uret. Den sande Retfærdighed bestaar deri

at være ligesaa retfærdig mod de smaa som mod de store; den bestaar sandelig ikke deri at være ligesaa uretfærdig mod de store som mod de smaa. Himlen give, at disse letforstaaelige Principper kunde gaa op for alle de smaa som for de store. Jeg har været retfærdig. Jeg har ikke kunnet gøre andet, end hvad jeg har gjort.

Doktoren smilede. De har jo slet intet gjort, Skram.

Netop, kære Doktor, og det er i de ni af ti Tilfælde det, en Dommer skal gøre. Men det lærer de gode Folk vist først meget sent. Jeg har søgt at forstaa Sagen Tomme for Tomme, og jeg har foretaaet den. Hvis jeg var bleven staaende ved en af mine fejle Formodninger, som de fleste gør, er det ikke dermed givet, at jeg ikke alligevel havde naaet det rette, men jeg vilde have naaet det ad en Omvej — som de fleste gør — og bragt Ulykke og Sorg over mange.

Og at jeg ikke har gjort det, er det hvori jeg føler, jeg har Ret. De skulde ane, hvor mange vanvittige Fejlslutninger der Dagen i Gaar har krydset min Hjerne. Det rigtige kom først, da jeg havde kastet et Blik paa den døde Mands Hjerter og . . . i mit eget.

For Resten var min største Fejltagelse den, at jeg troede, en Kvinde kunde dræbe en Mand, der vilde stille sig mellem hende og den, hun mente at elske. En Kvinde kan dræbe en anden Kvinde af denne Aarsag — men ikke en Mand. Det var en Dommerformodning uden rigtig psykologisk Begrundelse, og dem skal vi tage os i Agt for, Doktor.

I Grunden er der kun *et* Moment, der ikke er helt oplyst; det er, hvorledes hun har kunnet tage Kniven af den døde Mands Haand og sætte dens Æg i hans Hals. Hun siger selv, at en uimodstaaelig Trang drev hende dertil, en Art Vanvid maa det altsaa have været, og det er naturligvis tænkeligt, skønt den Art Udbrud af Vanvid hos sjælssunde Mennesker næppe tør gøre Krav paa Forstaaelse. Sandt er det imidlertid, derom nærer jeg ingen Tvivl. Men det gælder jo ikke alene om den objektive Sandhed, ogsaa om en rimelig Begrundelse. Og her synes jeg, Lægen maatte kunne sige et Ord.

Jeg finder slet ikke dette saa vanskeligt at forklare, sagde Doktoren. Gaar vi ud fra en sjælelig Anspændelse, en Sætten alt ind paa et Kort, en Samlen af alle Aandsevner rettede imod et bestemt Maal og følger vi saa ind i denne Samlen af Kraft den pludselige Afslappelse, da det viser sig, at der intet er at kæmpe imod, saa synes det mig ikke vanskeligt at forstaa Ideforbindelsen. Viffert har altsaa ligget udstrakt i sin Seng med Kniven i sin Haand; hendes Tanker har været rettede paa Selvmordet, og Lysten til dets Fuldbringelse er bleven en Tvangsforestilling hos hende. Hun har jo altid kredset om dette, at denne Mand skulde forlade Livet for sin egen Haand. Tvangstanken fødes, og den Hæmning, den Motivsættelse, der skal hindre dens Udførelse, svækkes, idet dens kraftigste Modforestilling: Du skal ikke ihjelslaa, ikke kommer til at forligge. Hun følger altsaa Tvangstanken villieløst og griber om Kniven, hvis Skarphed hun, som Kvinde og ukendt

med dette Vaaben, ikke kan bedømme. Snittet bliver dybere, end hun har tænkt, der flyder Blod, hun standser og bliver atter Herre over sig selv. Resten er naturlig Selvopholdsdrift. Jeg maa sige, jeg forstaaer det særdeles godt og anser det ikke heller for svært at bringe andre Forstaaelsen. Enhver Læge vil De med Lethed kunne faa til at forstaa det. Men De har Ret i, at det er bedst, at denne Sag sluttet, som De foreslaar.

Det synes jeg, sagde Skram. Altsaa er denne Sag hermed sluttet. Nu skal vi to til at være Exekutorer, det er ikke svært, thi der en kun een Arving, Grevinde Polly, og Velgørenheden bliver snydt for sin Arvepart. Leonie og hendes praktiske Elsker maa nøjes med de 10,000 frcs. De derimod, kære Doktor, faar hele Exekutorsalæret, hvilket vil sætte Dem i Stand til at drive omfattende sociologiske Studier.

Vil De da gøre det gratis? spurgte Doktoren forbavset. Hvorfor, om jeg tør spørge?

Skram lo.

Nej, kære Dokter. Men jeg ønsker ikke at opgøre Kammerjunker Vifferts Bo.

Hvorfor det? spurgte Doktoren forbavset.

Fordi Tiden maaske vil føre med sig, at det bliver mig der kommer til at lære hende, hvad det vil sige at leve.

